

גמרא סדורה

מסכת

בבא בתרא

פרק י - "גַּט פְּשׁוּטִי"

לימוד פרק זה לרפואת אשת חבר יפה בת לאה גליק
שזקוקה לרחמי שמים

מהדורה מנוקדת, מפוסקת, מחולקת לסוגיות ולפסקאות

ניתן להיות מנייים על הגמרא סדורה לדף היומי.
רישום קל מהיר ובחינם באתר גמרא סדורה (צד שמאל של עמוד הבית למטה)
או במייל אלי yinetdb81@gmail.com

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
 דניאל ברק ווינט
 טל' - 0526071122
 דוא"ל vinetdb81@gmail.com
 עתניאל ד.ד. הר חברון 9040700

©

כל הזכויות על הטקסט שמורות למכון ממרא.
 כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות
 שמורות לדניאל ברק ווינט ולעמותת "וכל בניך לימודי ה".

סיון תשע"ז

מסכת בבא בתרא פרק י' - "גַּט פְּשׁוּט"

1. קס, א-ב

רזז"ס

מתני'

גט פשוט. שטר פשוט כעין שלנו שאינו תפור ומקושר כדלקמן וכל שטרות קרויין גט כדאמרין בעלמא (בי"ק דף צה.) וגט חוב שאין בו אחריות ובין בגיטין ובין בשאר שטרות מייירי כדאמרין בגמ' כדי שלא תחלוק בין גיטין לשטרות:

עדין מתוכו. בסוף השטר כמו שאנו נוהגין לחתום בתוכו:

מקושר עדין מאחוריו. כותב שיטה ומניח חלק כשיעור שיטה הכתובה וכופלה על החלק ותופר ואח"כ כותב שיטה ומניח שיטה חלק וכופלה על החלק ותופר וכן הרבה כדי מקום תורף השטר והעדים חתומין מבחוץ כענין שפירשו אמוראי בגמרא ובלבד שלא יהיו קשריו מרובין מעדין כדתנן במס' גיטין (דף פא:): דהוה ליה קרח וטופס של שטר כתוב כולו כעין פשוט וזהו הנקרא לפנינו הפשוט שבמקושר ואלו הכפילות כל כפל וכפל בפני עצמו ונראה מבחוץ בין כפל לכפל כעין קסת הסופר כזה וכן מוכח בגמרא שהעדים החתומין על כל קשר וקשר נקראין ונראין מבחוץ:

שניהן פסולין. שלא נעשו כתיקון חכמים ואם שט"ח הוא אינו גובה בו מן הלקוחות ואם גט אשה אינה מתגרשת:

שיכול. לפשוט ולעשותו פשוט שיקרע התפירות ויפתח השטר ויהיה פשוט:

הכל כמנהג המדינה. בגמ' מפרש וטעמא דמקושר מפרש בגמרא:

גט פשוט עדין שנים. מי שרוצה לעשות שטר פשוט אינו צריך להחתים בו אלא שני עדים והרוצה לעשות מקושר צריך להחתים בו שלשה שכך תקנו חכמים:

פשוט שכתוב בו עד אחד כו'. בגמרא פריך פשיטא:

גמ'

מנה"מ. שיש שני מיני שטרות חלוקין זה מזה בעדים ובקישור:

זה פשוט. כעין ספר:

וחתום. משמע צרור וחתום ומקושר:

והעד שנים. כדאמר בעלמא (סוטה דף ב:): כל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים עד שיפרוט לך הכתוב אחד כמו שפרט לך לא יקום עד אחד באיש לכל עון וגוי מכלל דעד סתם הרי כאן שנים:

מְשַׁנָּה

קס,א

גַּט פְּשׁוּט - עֲדִיו מֵתוּכּוֹ,

מְקוּשֵׁר - עֲדִיו מֵאֲחֻרָיו.

פְּשׁוּט שִׁכְתְּבוּ עֲדִיו מֵאֲחֻרָיו, מְקוּשֵׁר שִׁכְתְּבוּ עֲדִיו מֵתוּכּוֹ - שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִין.

רַבִּי חִינְיָא בֶן גַּמְלִיאֵל אָמַר:

מְקוּשֵׁר שִׁכְתְּבוּ עֲדִיו מֵתוּכּוֹ - כָּשֵׁר,

מִפְּנֵי שִׁיכּוּל לַעֲשׂוֹתוֹ פְּשׁוּט.

רַבּוּ שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר:

הַכֹּל בְּמִנְהַג הַמְּדִינָה.

גַּט פְּשׁוּט - עֲדִיו בְּשָׁנִים,

וּמְקוּשֵׁר - בְּשִׁלְשָׁה.

פְּשׁוּט שִׁכְתְּבוּ בּוֹ עַד אֶחָד, וּמְקוּשֵׁר שִׁכְתְּבוּ בּוֹ שְׁנֵי עֲדִים - שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִין.

גְּמָרָא

מְנַהֵגֵי מִיָּלִי?

אָמַר רַבִּי חִינְיָא:

דְּאָמַר קְרָא: "שְׁדוּת בְּכֶסֶף יִקְנוּ,

וְכֹתוּב בְּסֵפֶר וְחֲתוּם וְהָעֵד עֲדִים"⁴⁸² (ירמיהו לב, מד),

"שְׁדוּת בְּכֶסֶף יִקְנוּ וְכֹתוּב בְּסֵפֶר" - אֲזָה פְּשׁוּט.

קס,ב

"וְחֲתוּם" - זֶה מְקוּשֵׁר.

"וְהָעֵד" - שְׁנַיִם.

"עֲדִים" - שְׁלֹשָׁה.

הָא כִּיצַד?

"שְׁנַיִם" - לְפִשׁוּט,

"שְׁלֹשָׁה" - לְמְקוּשֵׁר.

וְאִיפּוּד אָנָּא!

מֵתוּדָה שְׁנֵי תַרְבֵּי בְּקוּשְׁרֵי - נִתְרַבָּה בְּעֲדִיו.

רַפְּרָם אָמַר:

מֵהָכָא: "וְאָקַח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה,

אֶת הַחֲתוּם הַמִּצְוָה וְהַחֲקִים וְאֶת הַגְּלוּי"⁴⁸³ (ירמיהו לב, יא),

"וְאָקַח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה" - זֶה פְּשׁוּט.

"אֶת הַחֲתוּם" - זֶה מְקוּשֵׁר.

"וְאֶת הַגְּלוּי" - זֶה פְּשׁוּט שֶׁבְּמְקוּשֵׁר.

"הַמִּצְוָה וְהַחֲקִים" - אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁבֵּין פְּשׁוּט לְמְקוּשֵׁר.

הָא כִּיצַד?

"זֶה" - עֲדִיו שְׁנַיִם,

וְ"זֶה" - עֲדִיו שְׁלֹשָׁה,

"זֶה" - עֲדִיו מֵתוּכּוֹ,

וְ"זֶה" - עֲדִיו מֵאֲחֻרָיו.

⁴⁸² שְׁדוּת בְּכֶסֶף יִקְנוּ וְכֹתוּב בְּסֵפֶר וְחֲתוּם וְהָעֵד עֲדִים בְּאֶרֶץ בְּנֵימִן וּבְסוּמֵי יְרוּשָׁלַם וּבְעָרֵי הָהָר וּבְעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַנֶּגֶב מִי אֲשִׁיב אֶת שְׁבוּתָם

נָאֵם ה'

⁴⁸³ וְאָקַח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת הַחֲתוּם הַמִּצְוָה וְהַחֲקִים וְאֶת הַגְּלוּי

רַבִּי

מתוך שנתרבה בקשריו. שהחמיר בו הכתוב והטריח לעשות קישורין החמיר נמי בריבוי עדים: זה פשוט שבמקושר. התופס שכתוב כעין שלנו: מצוה וחוקים. משמע שיש מיני חלוקי דינין ביניהם: עצה טובה קמ"ל. כדמפרש בריש חזקת הבתים (לעיל דף כט.) כדכתיב ונתתם בכלי חרש למען יעמדו וגו': בפלוגתא דר"ע ורבנן. במס' מכות להקיש שלשה לשנים כו': אלא מקושר מדרבנן הוא. כדמפרש טעמא לקמן: ומגרשי נשייהו. מתוך כעס שהגט פשוט נכתב מהרה וכשנחים מרגזם אינם יכולים להחזיר גרושותיהן כדכתיב ואשה גרושה מאישה לא יקחו (ויקרא כא):

ואיפוך אָנָא!

מתוך שנתרבה בקשריו - נתרבה בעדיו.

רמי בר יחזקאל אָמר:
מהכא: "על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים,
יקום דבר"⁴⁸⁴ (דברים יט, טו),
אם תתקיים עדותן בשנים, למה פרט לך בשלשה?
לומר לך:
"שנים" - לפשוט,
"שלשה" - למקושר.

ואיפוך אָנָא!

מתוך שנתרבה בקשריו - נתרבה בעדיו.

והני להכי הוא דאָתוּ?
כל חד וחד למילתיה הוא דאָתא!
לכדתנא⁴⁸⁵:
"שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום" (ירמיהו לב, מד) -
עצה טובה קא משמע לן.
"ואקח את ספר המקנה" - הכי הוה מעשה.
"על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים" - להקיש שלשה לשנים,
בפלוגתא דרבי עקיבא ורבנן (מכות ה:):

אָלא,
מקושר - מדרבנן,
וקראי - אסמכתא בעלמא.

וטעמא מאי תקינו רבנן מקושר?

אתרא דכהני הוּו,
והוּו קפדי טובא ומגרשי נשיהו,
ועבדי רבנן תקנתא,
אדהכי והכי מיתבא דעתיהו.

התינח גיטין,
שטרות - מאי איכא למימר?

כדי שלא תחלק בין גיטין לשטרות.

⁴⁸⁴ לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת בכל חטא אשר יחטא על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר
⁴⁸⁵ לעיל כח,ב אמירה זו מיוחסת לאביי.

2. קס, ב - קסא, ב

לְפָנֶיךָ

[אֲגַת מְקוּשֶׁר - עֲדוּי מְאַחֲרָיו].

הֵיכָן עֲדִים חוֹתְמִין?

רַב הוּנָא אָמַר:
בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר.וְרַב יְרֵמְיָה בְּרַ אֲבָא אָמַר:
אֲחֹרֵי הַכְּתָב כְּנֶגֶד הַכְּתָב מִבְּחוּץ.אָמַר לִיה רַמִּי בַר חִמָּא לְרַב חֲסָדָא:
לְרַב הוּנָא דָּאָמַר: "בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר",
קָא סְלָקָא דְעֵתִין: בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר מְגוּזָא.וְהָא הוּוּא מְקוּשֶׁר דְקָאָתָא לְקַמְיָה דְרַבִּי,
וְאָמַר רַבִּי: אֵין זְמַן בְּזָה?אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי לְרַבִּי:
שְׁמָא בֵּין קֶשֶׁרִיו מוּבְלָע?
פְּלִיגָה וְחִזְיָה,

וְאִם אֵיתָא, 'אֵין זְמַן בְּזָה וְאֵין עֲדִים בְּזָה' מִיבְעֵיָא לִיה!

אָמַר לִיה:

מִי סְבַרְתָּ בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר מְגוּזָא?
לֹא, בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר מְאַבְרָא.

וְנִיחוּשׁ דְלָמָא זֵיף וְכַתְבַּי מְאַבְרָא, וְחֲתִימֵי סְהָדִי!

דְּכַתְיֵב בֵּיה: 'שְׁרִיר וְקַיִים'.

וְנִיחוּשׁ דְלָמָא כְּתַב מְאַבְרָא דְבַעֲי,
וְהֵדֵר כְּתַב 'שְׁרִיר וְקַיִים' אַחֲרֵינָא!חַד 'שְׁרִיר וְקַיִים' - כְּתַבִּינוּ,
תְּרִי 'שְׁרִיר וְקַיִים' - לֹא כְּתַבִּינוּ.וְלִיחוּשׁ דְלָמָא מַחֲיָק לִיה 'שְׁרִיר וְקַיִים',
וְכַתְבַּי מְאַבְרָא דְבַעֲי וְהֵדֵר כְּתַב 'שְׁרִיר וְקַיִים'!

הָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

תְּלוּיָה מְקוּיָמַת - כְּשֶׁרָה.

מַחֲק - פְּסוּל, וְאֵף עַל פִּי שְׁמֻקוּיָם.

וְלֹא אָמְרוּ 'מַחֲק - פְּסוּל' אֲלָא בְּמֻקוּם 'שְׁרִיר וְקַיִים', וְכַשִּׁיעוֹר 'שְׁרִיר וְקַיִים'.

וְלְרַבִּי יְרֵמְיָה בְּרַ אֲבָא דָּאָמַר:

"אֲחֹרֵי הַכְּתָב וְכַנְגֵד הַכְּתָב מִבְּחוּץ",
לִיחוּשׁ דְלָמָא כְּתִיב מְגוּזָא מְאַבְרָא, דְבַעֲי,
מַחֲתִים סְהָדִי יְתִירֵי מְאַבְרָא,

וְאָמַר: "אֲנָא לְרַבּוֹת בְּעֲדִים הוּוּא דְעַבְדִּי!"

אָמַר לִיה:

מִי סְבַרְתָּ עֲדִים כְּסֻדְרָן חֲתִימֵי?
לֹא! עֲדִים מְמַטָּה לְמַעְלָה חֲתִימֵי.הֵיכָן עֲדִים. דְמְקוּשֶׁר חוֹתְמִין:
רַב הוּנָא אָמַר בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר. וְקָא סְלָקָא דְעֵתִין
הַשְׁתָּא מִבְּפָנִים:אֲחֹרֵי הַכְּתָב. כְּנֶגֶד כָּל הַכְּתָב מִבְּחוּץ הַכִּי סִ"ל לְרַבִּי
יְרֵמְיָה בְּרַ אֲבָא כְּדִמּוּכַח לְקַמֵּן דְלִדְיָה מַחֲזִיקִין
חֲתִימַת עֲדִים כְּנֶגֶד כָּל סוּף הַכְּתָב וְלִדְיָה אֵינוּ צְרִיךְ
לְכַתּוּב שְׂרִיר וְקַיִים שְׁמֻקוּם חֲתִימַת הַעֲדִים מְקַיִים
כָּל הַכְּתָב כְּנֶגֶדוּ מִבְּפָנִים:

וְאָמַר רַבִּי אֵין זְמַן בְּזָה. בְּתַמְיָה:

וְאִם אֵיתָא. דְבֵין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר חֲתִימֵי עֲדִים מְגוּזָא וְהָרִי
הֵן מוּבְלָעִין בֵּין קֶשֶׁרִיו כְּמוֹ הַזְמַן אֲמָאֵי לֹא קְפִיד
אֲלֵא אֲזַמְּן אַעֲדִים נְמִי הוּוּא לִיה לְמִיבְעֵי אֲמָאֵי אֵין
עֲדִים:בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר מְאַבְרָא. וְנִרְאִין הַעֲדִים בֵּין חֲרִיצֵי
הַקֶּשֶׁרִין כְּדִפְרִישִׁית בְּמַתְנֵי:וְנִיחוּשׁ דְלָמָא זֵיף וְכַתְבַּי מְאַבְרָא. בְּסוּף הַשְׁטַר
שְׁבִמְקוּשֶׁר שְׁהָרִי חֲתִימֵי סְהָדִי בְּרֵאשׁ הַשְׁטַר בֵּין
הַקֶּשֶׁרִים הוּוּאֵל וְאֵין הַעֲדִים חֲתוּמִים בְּסוּף הַשְׁטַר:וְמִשְׁנֵי כְּתַב בּוּ. בְּסוּף הַשְׁטַר שְׂרִיר וְקַיִים דְהֵיִינוּ
הוּכַחַה שֶׁל סוּף הַשְׁטַר וְאֵין יִכּוּל עוֹד לְהוֹסִיף אַחֲרָיו:
וְנִיחוּשׁ דְלָמָא זֵיף וְכַתְבַּי. אַחַר הוּוּא שְׂרִיר וְקַיִים
מְאַבְרָא דְבַעֲי וְכַתְבַּי שְׂרִיר וְקַיִים אַחֲרֵינָא בְּסוּף מָה
שְׁהוֹסִיף:תְּרִי שְׂרִיר וְקַיִים לֹא כְּתַבִּינוּ. וְהוּוּאֵי יוֹדַע שְׁהוּא
זֵיף:וּפְרִיךְ דְלָמָא זֵיף וְכַתְבַּי. וְמִשְׁנֵי הָאֲמַר ר' יוֹחָנָן
תְּלוּיָה מְקוּיָמַת כְּשֶׁרָה. טַעַם הַסּוּפֵר וְהַגִּיָּה וְתִלְתָּה
תִּיבָה אוֹ שְׁתֵּים בֵּין שִׁטָּה לְשִׁטָּה וְאַחַר כֵּן קִיָּמָה
בְּסוּף הַשְׁטַר כְּמוֹ שְׁאֵנוּ כּוֹתְבִין תִּיבָה פְּלוּנִית דְבִינֵי
חֲטִי שְׂרִיר וְקַיִים:מַחֲק פְּסוּל. אֵף מָה שְׁהַגִּיה עֲלֵיו אַעֲי"פ שְׁמֻקוּם
וְכַדְמַפְרֵשׁ וְאֵזִיל שְׁאוֹתוֹ מַחֲק בְּסוּף הַשְׁטַר בְּמֻקוּם
שְׁהִיה יִכּוּל לּוֹמַר שְׁהִיה כְּתוּב בּוּ שְׂרִיר וְקַיִים כְּגוֹן
בְּתַר בְּמִנָּא דְכַשֶׁר לְמִיָּקִינָא בֵּיה וְמַחֲקוּ בֵּיה וְהַגִּיָּה מָה
שְׂרַצָּה וְאַחַר כֵּךְ כְּתַב שְׂרִיר וְקַיִים אֲבָל בְּאֲמַצַּע הַכְּתָב
אֵין לְחוּשׁ שְׁהָרִי הַדְּבַר נִיכַר שְׁקוּדִם שְׁכַתְבַּי שְׂרִיר
וְקַיִים בְּזָה הַשְׁטַר נִמְחַק וְנִתְקַיִים:וְכַשִּׁיעוֹר שְׂרִיר וְקַיִים. וְכָל שְׁכָן אִם שִׁיעוֹר מַחֲק
יִוֹתֵר מְזָה:וְלִי רַבִּי יְרֵמְיָה בְּרַ אֲבָא דָּאָמַר אֲחֹרֵי הַכְּתָב כְּנֶגֶד כָּל
הַכְּתָב מִבְּחוּץ. חוֹתְמִין הַעֲדִים וּמִמְלָאִים מְקוּם
חֲתִימַת הַעֲדִים עַד סוּף הַשְׁטַר וְלֹא צְרִיךְ שְׂרִיר
וְקַיִים:נִיחוּשׁ דְלָמָא. זֵיף וְכַתְבַּי מְאַבְרָא דְבַעֲי מְגוּזָא בְּסוּף
הַשְׁטַר וְאַעֲי"פ שְׁאֵין עוֹד עֲדִים כְּנֶגֶדוּ מִבְּחוּץ וְיִאֲמַר
לֹא הִנְחִיתִי זֶה הַחֲלֵק מִבְּחוּץ אֲחֹרֵי זֶה הַשִּׁטָּה אֲלֵא
לְהַרְבוֹת עֲדִים גַּם בְּזוֹ הַשִּׁטָּה כְּנֶגְדָה מִבְּחוּרִיהָ וְלֹא
נִזְדַּמְּן לִי כֵן פִּירֵשׁ רַבִּינוּ חֲנַנְאֵל וּבְסַפְרִים שְׁלַנו כְּתוּב
וּמְפִישׁ בְּעֲדִים מְאַבְרָא כְּלוֹמַר נִגַד אוֹתָהּ הַשִּׁטָּה
שִׁיּוּסִיף מִבְּפָנִים יַחְתוּם עֲלֵיהָ עֲדִים כְּנֶגְדָה מִבְּחוּץ
כְּדִי לְמַלְאוֹת כָּל הַשְׁטַר עֲדִים לְקַיִים כָּל הַכְּתוּב
בְּתוֹכּוֹ מִצַּד שְׁנֵי כְּנֶגְדוֹ וְיִאֲמַר כְּדִי לְרַבּוֹת עֲדִים הוּוּא
דְעַבְדִּי אַעֲי"פ שְׁמֻקוּשֶׁר דִּיו בְּגִי עֲדִים אֲנִי נִתְכוּוֹנְתִי
לְפָרְסִם הַדְּבַר וְהַרְבִּיתִי עֲדִים הַרְבֵּה וְכַהֲא דְתַנֵּן
(גִּיטִין דף פא:.) גַּט קֶרַח הַכָּל מְשַׁלְמִין עֲלָיו כּוֹי אִיזְהוּ
גַּט קֶרַח כָּל שְׁקֶשֶׁרִיו מְרוּבִים מְעַדּוֹ אֲבָל אִם עֲדוֹ
מְרוּבִים מְקֶשֶׁרִיו שְׂפִיר דְמִי:

א"ל. רַב חֲסָדָא לְרַמִּי בְּרַ חֲמָא:

מִי סְבַרְתָּ. אֲלִיבָא דְרִי יְרֵמְיָה בְּרַ אֲבָא:

עֲדִים כְּסֻדְרָן כְּתִיבֵי. מִאֲחֹרֵי הַכְּתָב שְׁאֵם הַשְׁטַר
כְּתוּב שְׁתֵּי שְׁגִם הַעֲדִים חֲתוּמִין שְׁתֵּי וְאִם הַכְּתָב
כְּתוּב עַרְב שְׁגִם הַעֲדִים חֲתוּמִין עַרְב וְהַתְחִילוּ לְחַתוּם
בְּתַחֲלַת הַשְׁטַר כְּנֶגֶד זְכוּרֹן עֲדוֹת שְׁהִיתָה בְּפִינֵנוּ כּוֹי
וְכוּלָן זֶה תַּחַת זֶה א"כ וְדָאֵי יִכּוּל לְהוֹסִיף לְזֵיף
וְלְהַחֲתִים כְּדִקְאֲמַרְתָּ:אֲלֵא מְלַמְטָה לְמַעְלָה חֲתִימֵי. מִתְחִילִין לְחַתוּם
מִאֲחֲרֵי כְּנֶגֶד שִׁטָּה אַחֲרוֹנָה זֶה תַּחַת זֶה וְהוֹלְכִין
וְחוֹתְמִין לְאַרְכּוֹ שֶׁל שְׁטַר וְאִם הַשְׁטַר כְּתוּב עַרְב הֵן
חוֹתְמִין שְׁתֵּי וְכֵן מְפּוֹרֵשׁ בְּגִמְרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גַּט
פְּשוּט עֲדוֹ לְרַחְבּוֹ וּמְקוּשֶׁר עֲדוֹ לְאַרְכּוֹ וְכוּיֹן
שְׁמַתְחִילִין לְחַתוּם כְּנֶגֶד שִׁטָּה אַחֲרוֹנָה אֵין יִכּוּל
לְהוֹסִיף עוֹד וְלִזְיִיף עוֹד מִצַּד אַחַר שְׁאֵין הַשְׁטַר
מִתְקַיִים אֲלֵא מִכְּנֶגֶד חֲתִימַת וְלְמַעְלָה:

רַקְצִ"ס

ריעותא בשיטה אחרונה. שיש כתוב שם תנאי או פרעון המזיק לבעל השטר וגייז לה להאיא שיטה אחרונה ואף על גב דגייז ליה לראובן בהדיה החתום כנגדה מבחוץ הרי משתייר ביה בן יעקב עד ותנן דכשר בכך:

בן איש פלוני עד כשר. מאחר שמכירין שזה כתב ידו של אותו בן פלוני:

ומשני זכתב ביה ראובן בן בחד דרא. בשורה אחת ואי גייז ליה לראובן גייז ליה נמי לבן בהדיה ולא נשאר בלתי יעקב לבדו:

וקא מתכשר ביעקב עד. דאמרינן יעקב עצמו חתם את שמו:

לאו דיעקב הוא. אין בזה המלכות שום אדם ששמו יעקב שיכתוב כך:

ודלמא בשמיה דאבוה. יעקב חתם ראובן וכן מנהגו לחתום לכבוד אביו:

ודלמא סימנא שויה. לא בשביל שיהא שם החותם כך אלא נהוג היה זה האיש לכתוב אותיות הללו לשם סימן כמו צורת חותם שבטבעתו שממנה מכירים שזה שלח חותם זה:

רב צייר כוורא. צורת הדג היה עושה בשטרות במקום חתימתו וכבר ידוע לעולם שזה הוא חתימתו ומועיל כחתימת שמו והמפרש טעם אמאי צייר כוורא וחרותא אינו אלא טועה ושמה על שם מעשיהם זה נהג לאכול דגים וזה נהג בתמרים וסימנא בעלמא היו עושים:

חרותא. חריות של דקל וענפים היה צר במקום חתימת שמו:

חתים סמ"ך. משמו:

חתים עי"ן. משמו:

מכותא. תורן של ספינה משט"א בלע"ז:

מר זוטרא אמר למה לך. כל הני שינויי דחיקי לרבי ירמיה בר אבא הכי סבירא ליה שכל שטר מקושר ועדים חתומים מבחוץ אחורי הכתב לארכו מראשו לסופו בין מלמעלה למטה בין מלמטה למעלה ואין עדיו כלין בשיטה אחת פסול שצריך שיתחילו לחתום בשוה זה תחת זה ולסיים בשוה הלכך בין שמתחילין לחתום שלשתן כנגד שיטה אחרונה דהיינו מלמטה למעלה בין שמתחילין לחתום כנגד שיטה ראשונה ומסיימין בשיטה אחרונה אינו יכול לא להוסיף בסוף השטר שהרי אין חתימתם כנגד ההוא תוספת ולא למיגז ולקצר ריעותא דבסוף השטר דאי גייז חד מן העדים גייז כולהו כתב בפירוש רבינו חננאל ואע"ג דפריק ר' ירמיה כל מה דאקשו עליה מתניי כרב הונא דייקא דקתני רבי חנינא בן גמליאל אומר מקושר שכתבו עדיו מתוכו כשר שיכול לעשותו פשוט ואליבא דרב ירמיה דאמר מקושר עדיו מלמטה למעלה חותמין לא יתכן להעשות המקושר פשוט ואי קשיא לך אי הכי אפי' לרב הונא אפי' פשוט שכתבו עדיו מאחוריו יהא כשר שיכול לעשותו מקושר הא ל"ק דהא תנן פשוט עדיו שנים ואם תעשהו מקושר המקושר בשני עדים פסול הוא אבל המקושר שעדיו שלשה אם יש עדים בתוכו אפי' אלף כשר הוא ועוד המקושר אם תעשהו פשוט נמצא מאוחר כדלקמן וכשר ואם תעשהו הפשוט מקושר יהיה מוקדם והמוקדם פוסל: הכי גרסינן בפירוש רבינו חננאל כל המחקין כולו צריך שיכתוב קיומיהון. ולא גרס ודין ופירוש כל המחקין שאילן במקום שריר וקיים דאמרי לעיל דכשרים צריך לקיימן בסוף השטר לפני שריר וקיים שאם אינן מקויימין איכא למימר שמחק וזייף והגיה כרצונו לאחר שנכתב השטר ולאחר שחתמו העדים:

וְלִיחֹשׁ דְּלִמָּא מִתְרַמְיָא רִיעוּתִיהָ בְּשִׁטָּה אַחֲרֹנָה, וְגִיז לִיה לְשִׁטָּה הָאֲחֲרֹנָה,

וְגִיז לִיה לְרֵאוּבֵן בְּהִדְיָה, וּמִתְכַּשֵּׁר בְּ: בֶּן יַעֲקֹב עַד', דִּתְנִן:

"בן איש פלוני עד כשר" (גיטין פז:)

דְּכִתְיִב: 'רֵאוּבֵן בֶּן' בְּחַד דְּרָא, וְיַעֲקֹב עַד' עֲלוּיָה.

וְלִיחֹשׁ דְּלִמָּא גִיז לִיה לְרֵאוּבֵן בֶּן', וּמִתְכַּשֵּׁר בְּיַעֲקֹב עַד'. דִּתְנִן:

"איש פלוני עד כשר" (גיטין פז:)

דְּלֹא כְּתִיב 'עַד'.

וְאִיבְעִית אִימָא:

לְעוֹלָם דְּכְתִיב 'עַד',

קסא, ב דִּדְעִינָן בַּה דְּהָא חֲתִימוֹת יְדָא, אֲלֹאוּ דִּיעֲקֹב הוּא.

וְדִלְמָא בְּשִׁמְיָה דְּאָבוּהָ חֲתִיב?

לֹא שְׂבִיק אִינִישׁ שְׁמִיָּה דִּידֵיהּ וְחֲתִיב בְּשִׁמְיָה דְּאָבוּהָ.

וְדִלְמָא סִימְנָא בְּעֲלָמָא הוּא דְּשׁוּוּיָה,

דְּהָא רַב: צִייר כְּוֹרָא,

רַבִּי חֲנִינָא: צִייר חֲרוּתָא,

רַב חֲסִדָּא: סמ"ך,

רַב הוֹשַׁעִיא: עי"ן,

רַבָּא בַר רַב הוֹנָא: מְכוּתָא!

לֹא חֲצִיף אִינִישׁ לְשׁוּוּיָה לְשִׁמְיָה דְּאָבוּהָ סִימְנָא.

מַר זוּטְרָא אָמַר:

לְמָה לָךְ פּוֹלִי הָאִי?

כָּל מְקוּשָׁר שְׂאִין עֲדִיו כָּלִין בְּשִׁטָּה אַחַת - פְּסוּל.

3. קסא, ב - קסב, א

רָפְז"ס

וצריך שיחזור בו. זהו שאנו כותבין בסוף השטר וקנינא מן פלוני בר פלוני לפלוני ככל מה דכתב ומפרש לעיל כו' דהיינו שמפרש וכופל הענין הכתוב למעלה והאי וצריך שיחזור הכי מפרשינן לה וצריך שלא יהא כתוב בסוף השטר בשיטה אחרונה שום דבר חידוש ושום תנאי שהשטר תלוי בו שאינו כתוב למעלה לפי שלא נלמד משיטה אחרונה כדמפרש לקמן ונמצא שיתקיים השטר העליון בלא התנאי ויגבה בו שלא כדין אע"פ שלא נתקיים התנאי אלא בדברים שאין לנו צורך בהן ללמוד ממנו יסיים שטרו כגון מענינו של שטר ומעתה לא נפסיד כלום אם לא נלמד משיטה אחרונה שהרי כבר מפורש למעלה נה שכתב בשיטה אחרונה:

אמר רב עמרם לפי שאין למדין משיטה אחרונה. מפני שאין העדים יכולין לקרב חתימתן כ"כ בסמוך בסוף השטר ומניחין ריוח בין השטר לחתימתן ויכול אדם לזייף ולהוסיף בינתים שיטה אחת והלכך תקון רבנן לחזור מענינו של שטר בשיטה אחרונה לבלתי שיכתב בה דבר הצריך שהרי אם זייפו והוסיפו לאחר זמן אין אנו מפסידין כלום אם לא נלמד הימנה שהרי כבר כתוב כל זה למעלה וגם אם זייפו ויוסיפו בשיטת החלק שאחר ענינו של שטר שבשיטה אחרונה בין השטר לעדים לא מעלה ולא מוריד שהרי אין למדין משיטה אחרונה ובשאיין כתוב בשטר שריר וקיים מיירי כן נראה בעיני טעם הדבר ופירושו ועיקר:

הרחיק את העדים שני שיטין מן הכתב פסול. אם אין כתוב בו שריר וקיים אפי' יש עדים שלא נוסף בו דבר זיוף מכל מקום האי שטרא חספא בעלמא הוא שלא נעשה כתקון חכמים וכמלוה על פה דמיא:

אלא לאו ש"מ אין למדין משטה אחרונה. הלכך הרחיק שני שיטין פסול שיכול לזייף שני שיטין ונלמוד מן הראשונה:

אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן: כל המחקיין כולן, צריך שיכתוב 'ודין קיימיהון'. וצריך שיחזור מענינו של שטר בשיטה אחרונה.

מאי טעמא?

קסב, א אמר רב עמרם: לפי שאין למדין משיטה אחרונה.

אמר ליה רב נחמן לרב עמרם: מנא לך הא?

אמר ליה:

דתניא:

"הרחיק את העדים,

שני שיטין מן הכתב - פסול,

שיטה אחת - בשר".

מאי שנא "שני שיטין"?

דלמא מזייה וכתב,

שיטה אחת נמי מזייה וכתב!

אלא לאו שמע מינה: אין למדין משיטה אחרונה'.

שמע מינה.

4. קסב, ב

רַשְׁנִים

אלא מהא ליכא למשמע מינה. חדא דוקא או סיפא או רישא ותנא הא אטו הא:

פחות מיכן כשר. דהיינו שיטה ומחצה: הכי גרסינן בפרוש רבינו חננאל היו ארבעה או חמשה עדים חתומים על השטר ונמצא שנים הראשונים קרובים או פסולים תתקיים עדות בשאר מסייע ליה לחזקיה דאמר מילאהו בקרובים כשר. פירוש אם היה בין הכתב לעדים חלק כשיעור שני שיטין ומילא מקום החלק בקרובים השטר ההוא כשר ומקיימין אותו משאר העדים שבו ולא נמצאו דברי חזקיה בפרוש בגמרא וי"ל בגט קרח מדבר חזקיה ונראין דברי חזקיה כדברי ר' עקיבא דתנן במסכת גיטין (דף פא:.) גט קרח הכל משלימין עליו כדברי בן ננס ר"ע אומר אין משלימין אלא קרובים הראויים להעיד במקום אחר כך פירש רבינו חננאל ולי נראה לשון הראשון שסוף הברייטא דקתני היו עליו ארבעה או חמשה כו' ודאי מעין תחלתה מיירי במילוי שני שיטין הפוסלים את השטר כדקתני רישא ובא לומר שמילוי קרובים מכשירו והיינו דקאמר מסייע ליה לחזקיה דאירי נמי במילוי שני שיטין של חלק דאי ברייתא בעלמא מיירי בלא מילוי שני שיטין ולאורויי דין עדים פסולים שיתקיים העדות בשאר ליתנייה במסכת מכות (דף ו.) גבי ההיא פלוגתא דרבי ורבי יוסי (הגלילי) דפליגי התם בדיני ממונות אם תתקיים העדות בשאר אם לאו וחזקיה נמי אם בגט קרח מיירי מה צריך סיוע מן הברייטא ממתני' דגיטין דבן ננס ור"ע יכול לסייעו ותו חזקיה מתני' דגיטין אתא לאשמעינן בתמיה:

ואל תתמה. מזה החלוק כי בהיותו חלק השטר פסול ואם מילאו בפסולין לעדות כשר:

שהרי סוכה. בהיות בה אויר שלשה טפחים פסולה ואם מילאו בסכך פסול כגון בדבר המקבל טומאה הוכשרה הסוכה שאין סכך פסול פוסל אלא בארבעה טפחים ורב יהודאי גאון נמי מוקי לה להא דחזקיה בהלכות עדות שלו כגון דהוה קרוב חתים ברישא כי היכי דלא תקשי אדרב נחמן דאמר במסכת מכות אפילו בדיני ממונות נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה דהיכא דחתים קרוב ברישא מוכחא מילתא דלכבוד עביד ולא לעדות חתמיה ובהא כ"ע מודו והכי תניא בתוספתא (פ"ז דגיטין) שטר שחתמו עליו חמשה ונמצאו שלשה הראשונים קרובים או פסולים תתקיים העדות בשאר:

קסב, ב

איבעיא להו:
שיטה ומחצה, מאי?

תא שמע:
"הרחיק את העדים שני שיטין פסול",
הא שיטה ומחצה כשר.

אימא סיפא:
"שיטה אחת כשר",
שיטה אחת הוא דכשר, הא שיטה ומחצה - פסול!

אלא מהא ליכא למשמע מינה.

מאי הוי עלה?

תא שמע:
דתנא:
"הרחיק את העדים שני שיטין מן הכתב - פסול,
פחות מצאן - כשר",
היו ארבעה וחמשה עדים חתומין על השטר,
ונמצא אחד מהן קרוב או פסול - תתקיים עדות בשאר".

מסייע ליה לחזקיה,
דאמר חזקיה:
מלאהו בקרובים - כשר,
ואל תתמה, שהרי:
אור סוכה - פוסל בשלשה,
סכך פסול - פוסל בארבעה.

5. קסב, ב - קסג, א

רָצָ"ס

הן ואוירן. שיעור כתיבת השיטין ואויר חלק בינתיים נפסל אבל פחות מיכן אינו נפסל:

ה"ג דאי סלקא דעתך הן ולא אוירן למאי חזיא. והלא ניכר הזיוף לפי שצריך לכתוב אותיות דקות יותר משאר אותיות השטר כדי לתת חלק בין שיטה לשיטה ואם יכתוב כתיבה גסה גם עתה ניכר הזיוף שאין חלק בינתיים כשאר שיטות שבשטר:

איבעיא להו:

קסג, א שני שיטין שאמרן, אהן ואוירן,

או דלמא:

הן ולא אוירן?

אמר רב נחמן בר יצחק:

מסתברא הן ואוירן,

דאי סלקא דעתך הן ולא אוירן,

שיטה אחת בלא אוירה למאי חזיא?

אלא שמע מינה: הן ואוירן.

שמע מינה.

6. קסג, א

רש"ס

שני שיטין שאמרו. בשיעור כתב ידי עדים שהוא יותר מכדי שיעור ידי סופר:

מאי טעמא כל דמזיין לאו לגבי סופר אזיל. אולי לא יאבה לו ולא ישמע אליו לאורועי נפשיה אלא עושה בצניעא בתוך ביתו ואינו יודע לכוין ידו בכתיבה דקה כמו הסופר:

כגון לך לך זה על גב זה. לא אתא לאיפלוגי אדחזקיה אלא ודאי בכתב ידי עדים משערין כתיבת שני השיטין חלק ועדיין צריך אויר בין שיטה לשיטה מלבד עובי הכתיבה כדי שאם יהיו שני לך בשני השיטין זה בעליונה וזה בתחתונה צריך שלא יגע משך גובה הלמ"ד של לך התחתון להגיע #בך' של לך העליון דהא זימנין דמינהדדי בהדי הדדי #ך' דשיטה עליונה ולמ"ד דשיטה תחתונה:

אלמא קסבר שני שיטין וד' אוירין. שני אוירות בין שני השיטין משום כ' דעליונה ולמ"ד דתחתונה ואויר למעלה משיטה עליונה בשביל גובה למ"ד של לך העליון ואויר למטה מן השניה בשביל לך התחתון ולך לך זה על גב זה לאו דוקא שתהא למ"ד כנגד למ"ד וכ' כנגד כ' אלא כדפרישית שזה למעלה בעליונה וזה למטה בתחתונה:

ושלשה אוירין. דבין שני השיטין די לנו באויר אחד שיכול לאמן את ידו להרחיק ראש הלמ"ד דתחתונה מכנגד רגל כ' העליונה:

ברוך בן לוי. שני אוירין איכא הכא אחד למעלה בשביל למ"ד דלוי וחד למטה בשביל כ' דברוך:

רבי שבתאי אמר משמיה דחזקיה: שני שיטין שאמרו בכתב ידי עדים, ולא כתב ידי סופר.

מאי טעמא?

דכל המזיין, לאו לגבי ספרא אזיל ומזיין.

וכמה?

אמר רב יצחק בן אבא: כגון 'לך' 'לך', זה על גבי זה.

אלמא קסבר: שני שיטין וארבעה אוירין.

רב חייא בר אמי משמיה דעולא אמר: כגון למ"ד מלמעלה וכ"ף מלמטה.

אלמא קסבר: שני שיטין ושלשה אוירין.

רבי אבהו אמר: כגון: 'ברוך בן לוי' בשיטה אחת.

קא סבר: שיטה אחת ושני אוירין.

7. קסג, א

רָזָ"ס

אמר רב לא שנו. שני שיטין דפסול אא"כ הרחיק בין העדים לשרט אבל אם הוא בין העדים לקיום הנקרא אשרתא על שם ואישרנוהו וקיימנוהו הכתוב בו כגון שטר שכתב בו הנפק דהיינו אשרתא אפילו הרחיק יותר משני שיטין כשר כדמסיק ואזיל במטשטשו בדיו וסתם ב"ד אטיוטא לא חתימי אלא אעיקרו של שטר:

ומשני דמטייט ליה. כלומר מלכלכו בדיו ואין יכול לכתוב בו שום זיוף אבל אם בא הנפק לפנינו ויש בו שני שיטין חלק בלא טיאוט פסול הוא שלא נעשה כתיקון חכמים: **אטיוטא חתימי.** ולא אעיקר של שטר כדאמר' בגיטין (דף פז.) חיישינן שמא אשאלת שלום שכתב בשטר חתמו ולא אעיקרו של שטר הכא נמי כך מעידין בפנינו אטייט בדיו ונמחק כדי שלא יחשדו בבעל השטר:

ומשני בי דינא אטיוטא. אין דרכן לחתום אבל עדים הכל מצויין לחתום ואפי' עמי הארץ ואתי למיחתם אטיוטא: **וניחוש דלמא גייז ליה.** לשטר העליון לגמרי ומחיק ליה לטיוטא וכתב הוא והלוואתו ועדיו מזוייפין על המחק: **דאמר רב שטר הבא הוא ועדיו על המחק כשר.** דמה לי אם חתמו עדים על קלף חלק או על הקלף שחור הואיל ואנו מכירין חתימת ידיהן וגם העליון לא נמחק אלא פעם אחת כמו מקום שהעדים חותמין בו וגבי אשרתא אע"פ שאין אנו מכירין ידי עדים שלמעלה שעל המחק נסמך על אשרתא שאחריו שמתקיימת עדותן והלכך יכול למחוק הטיוטא ולזייף עדים:

הניחא לרב כהנא דמתני לה. להא דהוא ועדיו על המחק משמיה דשמואל איכא למימר דלרב הוי פסול ולא תקשה לרב:

אלא לרב טביומי כו'. והך קשיא בכל השטרות שיש בהו הנפק יכול להקשות ואפי' היכא דליכא שני שיטין חלק בין עדים לשטר אשרתא שהרי יכול לזייף כל שטר העליון עם העדים ולכתוב ולחתום על המחק מה שירצה:

ומשני קסבר רב כל כי האי גוונא. כלומר כל שטר שיש בו הנפק הוא ועדיו על המחק לא סמכינן אאשרתא ולא תתקיים אלא בהכרת ידי עדים הכתובים על המחק והלכך הרחיק שני שיטין את האשרתא מן העדים מלמעלה וטייטו כשר וסמכינן אאשרתא דהא לא כתיבי הוא ועדיו על המחק דנימא כי האי גוונא אין מקיימין ובית דין אטיוטא לא חתימי אלא אעיקר השטר הלכך כשר השטר והאשרתא:

ור' יוחנן אומר לא שנו. הרחיק את העדים כשיעור שני שיטין פסול:

אלא בין העדים לשטר אבל בין העדים לאשרתא אפי' שיטה אחת פסול. ואע"ג דמטייט ומפרש טעמא דרבי יוחנן דקסבר שטר שכתוב כולו בשיטה אחת וגם העדים חתומין באותה שיטה כשר ויכול לחתוך את העליון ויכתוב שטר ועדים פסולים באותה שיטה ואנו נסמוך אאשרתא לקיימן ואם השטר כולו בשיטה אחת והעדים בשיטה אחרת פסול ונראה בעיני טעמו של דבר הוא ועדיו בשיטה אחת כשר דלא פלוג רבנן בין שטר גדול לשטר קטן שיהא קטן פסול יותר מן הגדול אבל אם כולו בשיטה אחת ועדיו בשיטה אחרת פסול והיינו טעמא דאמרינן לעיל הרחיק שיטה אחת חלק בין שטר לעדים כשר וטעמא כדמסקינן אין למדין משיטה אחרונה ואם אתה אומר כשר היכא דהשטר בשיטה אחת ועדיו בשיטה אחרת איכא למיחש דגייז ליה לעילאי וכתב בההיא שיטה חלק מאי דבעי וחתמי סהדי:

הוא ועדיו. השטר והעדים:

ומשני קסבר ר' יוחנן. שטר הבא לפנינו בשיטה אחת ועדים בשיטה אחרת תחתיה פסול כדפרישית טעמא משום דאין למדין משיטה אחרונה כדאמרינן לעיל:

ודלמא. היינו הך פירכא דגייז ליה לעילאי וכתב מאי דבעי וחתמי סהדי והכי פריך וניחוש ודלמא הך חלק שהיתה בין שטר לעדים זייף בה וחתך את השטר מלמעלה ודלמא כתיב בההיא שיטה חלקה שהכשרנו בין השטר לעדים כל מאי דבעי וחתים נמי סהדי בההיא שיטה ונמצא שטר הבא הוא ועדיו בשיטה אחת וכשר והעדים שלמטה של שיטה ההיא אומר הוספתים על הראשונים לפרסם את הדבר יותר:

ומשני כל כי האי גוונא כו'. כלומר כשיוציא לפנינו שטר הבא הוא ועדיו בשיטה אחת ויש בה עוד תחת אותה שיטה עדים אחרים אין מקיימין אותו אלא מן העדים החתומים עמו בשיטה אחת:

אמר רב:

לא שנו אלא בין עדים לכתב, אבל בין עדים לאשרתא - אפילו טובא נמי כשר.

מאי שנא בין עדים לכתב? דלמא מזוייף וכתב מאי דבעי וחתמי סהדי, בין עדים לאשרתא נמי מזוייף וכתב מאי דבעי וחתמי סהדי!

דמטייט ליה.

אי הכי,

בין עדים לשטר, נמי מטייט ליה?

אמר' סהדי אטיוטא הוא דחתמי.

בין עדים לאשרתא נמי אמר' בי דינא אטיוטא הוא דחתמי!

בי דינא אטיוטא לא חתימי.

וליוחוש דלמא גייז ליה לעילא, ומחיק ליה לטיוטא,

וכתב מאי דבעי ומחתים סהדי!

ואמר רב:

שטר הבא הוא ועדיו על המחק - כשר!

הניחא לרב כהנא דמתני לה משמיה דשמואל שפיר, אלא לרב טביומי דמתני לה משמיה דרב, מאי איכא למימר?

קסג,

קסבר:

פל כי האי גוונא, אין מקיימין אותו מן האשרתא שבו, אלא מן העדים שבו.

רבי יוחנן אמר:

לא שנו אלא בין העדים לכתב,

אבל בין עדים לאשרתא - אפילו שיטה אחת פסול.

מאי שנא בין עדים לאשרתא?

דלמא גייז לעילאי, וכתב הוא ועדיו בשיטה אחת,

וקסבר: שטר הבא הוא ועדיו בשיטה אחת כשר,

אי הכי, בין עדים לכתב נמי,

דלמא גייז ליה לעילאי וכתב מאי דבעי וחתמי סהדי!

קא סבר:

שטר הבא בשיטה אחת ועדיו בשיטה אחרת - פסול.

וליוחוש דלמא פתב הוא ועדיו בשיטה אחת,

ואמר: אגא לרבות בעדים הוא דעבדי!

קסבר:

פל כי האי גוונא, אין מקיימין אותו מן העדים שלמטה,

אלא מן העדים שלמעלה.

8. קסג, ב - קסד, א

רצ"ס

וא"ת. והלא חוזר הוא ומוחק את השטר וזייף וחתמי סהדי ומשני אין דומה חתימת העדים שחתום על המחק שנמחק פעם אחת לכתוב השטר הכתוב על נמחק שתי פעמים ויהא ניכר הזיוף:

וניחוש דלמא שדי. בעל השטר דיותא בקלף במקום חתימת העדים קודם שחתמו ומחקו וחזר וכתב על כל הקלף ומחקו כולו וחתמו העדים בקלף שנמחק שתי פעמים והשטר נכתב על המחק פעם אחת וכי הדר מחיק ליה כדי לכתוב עליו זיוף הוה ליה נמחק שתי פעמים כמו שנמחק מקום חתימת העדים שתי פעמים:

אא"כ נמחק בפניהם. ואם יראו מקום חתימתן משונה במחיקה מן העליון לא יחתמו:

עדיו על המחק כשר. אם מכירין לחתימתן או שהיה כתב ידם במקום אחר:

הוא על המחק כו' פסול. שמא מחק את השטר וזייפו:

השתא נמי. חוזר עוד ומוחק ומזייף [ומקשינן והא אמרת אינו דומה כו'] ומשני הני מילי היכא דחתמי סהדי על המחק כיון שיש שני מיני מחקים בשטר אחד זה אצל זה יכול להכיר מי נמחק יותר מחבירו:

למחקה דהא מגילתא. זה עב וזה דק ומחק של קלף עב אינו ניכר כל כך:

ונקבל חתימת ידיהו בני דינא. שלא יפסיד בעל השטר עדות של עדיו ואחר כך נמחק ונכתוב בהיא מגילתא גופא ונדמייה: אית ספרים דגרסינן בהו ונישהייה אמר רבי ירמיה חוששין לבי"ד טועין ולא ידעו לדקדק כל כך או להשהותו להכשיר שטר פסול הלכך פסקוהו למילתיה ופסלו כל שטר שעל המחק ועדיו על הנייר ואית דלא גרסי ונשהייה וגרסי רבי ירמיה אומר חיישינן לבי"ד טועין ואין נותנין לב לדמות ולמחוק ובמקום תירוץ רב הושעיא תירץ רב ירמיה כך:

גופא:

אמר רב: שטר הבא הוא ועדיו על המחק - כשר.

קסד, א ואם תאמר: מוחק וחוזר ומוחק!

אינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק שתי פעמים.

וְלִיחֻשׁ דְּלִמָּא שְׂדֵי דְיוֹתָא אִמְקוּם עֲדִים מְעִיקְרָא, וּמְחִיק לִיה, דְּכִי הָדַר מְחִיק לִיה לְהָא, הוּהוּ לִיה אִידִי וְאִידִי "נִמְחַק שְׂתֵי פְעָמִים!"

אמר אביי:

קסבר רב: אין העדים חותמין על המחק, אלא אם כן נמחק בפניהם,

מיתביי:

"הוא על הנייר, ועדיו על המחק - כשר",

וניחוש דלמא מחיק ליה וכתוב מאי דבשי, והוי ליה הוא ועדיו על המחק!

דכתבי הכי:

'אנחנא סהדי חתמנא על מחקא ושטרך כתב על ניירא'

דכתבי היכא?

אי מלתחת - גיזי ליה!

אי עילאי - מחיק ליה!

דכתבי בין סהדי לסהדי.

אי הכי,

אימא סיפא: **"הוא על המחק ועדיו על הנייר - פסול"**,

אמאי פסול? הכא נמי נכתבו הכי: **"אנחנא סהדי חתמנא על ניירא ושטרך על מחקא"**!

השתא נמי⁴⁸⁶,

מוחק חוזר ומוחק!

הא אמרת: אינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק שתי פעמים!

הני מילי היכא דחתמי סהדי אמחקה,

היכא דלא חתמי סהדי אמחקה אלא אננירא לא ידע.

וליתי מגילתא אחריתי ולמחוק ולידמי!

לא דמי מחקא דהא מגילתא, למחקה דהא מגילתא.

ולקבלה לחתימות נדא דסהדי בבי דינא, ולמחוק ולידמי.

אמר רב הושעיא:

אינו דומה נמחק בן יומו לנמחק בן שני ימים.

ולישתייה!

אמר רבי ירמיה:

חיישינן לבית דין טועין.

⁴⁸⁶ גירסת הדפוס: מאי אמרת? הרשב"ם והרש"ש לא גורסים.

9. קסד, א-ב

רפז"ס

השיב רבי לדברי רבי חנינא בן גמליאל. שאמר מקושר יכול לעשותו פשוט:

והלא אין זמנו של פשוט כזמנו של מקושר. דאילו זמנו של פשוט אם נכתב בשנה ראשונה שעמד המלך אין מונין לו אלא שנה שתיים מונין לו שתיים אבל מקושר אם מלך שנה כותבין בשטר שתיים שתיים מונין לו שלש כלומר מקדימין לו שנה שהרי מנהג האומה כדלקמן להקדים למלך שנה ושמה לכבוד המלך היו עושין כלומר כבר החזיק במלכותו שתי שנים וחכמים תקנו לכתוב במקושר כמנהג האומה כדי לתת חילוקים הרבה וחומרות במקושר משום תקנת הכהנים הקפדנים כדאמר ר' לעיל כדי שלא יהא נוח לגרש נשותיהן:

ומקשינן דלמא יזיף ליה במקושר. דמוסיף ליה שתא ופרעיה בתוך שנתו וא"ל אירכס לי שטרא וכתוב ליה שובר ובתר הכי משוי ליה פשוט וא"ל בתר דכתבית לך האי שובר הדרת ויזפת מינאי ושטר שלי מוכיח דזמנו בתר זמן השובר ופרקינן אין כותבין שובר ולעולם לא פרע ליה עד דקרע (ליה) לשטרא ופלוגתא היא לקמן בפירקין בכתיבת השובר:

ומי בקי רבי במקושר. דאמר זמנו של זה לא כזמנו של זה:

והא הוא דאתא לקמיה דרבי. בשנה ראשונה של מלך וכתוב בו שתיים ואמר רבי מאוחר הוא זה:

זונין. שם חכם:

כך מנהגה כו'. דרבנן תקון במקושר כי ההוא מנהג להפריד מצות וחוקים בין פשוט למקושר כדאמרן בריש פירקין: ומשני בתר דשמעה מזונין. אותיב לרבי חנינא:

"רבי חנינא בן גמליאל אומר: מקושר שכתבו עדיו מתוכו - פשר, מפני שיכול לעשותו פשוט".

השיב רבי לדברי רבי חנינא בן גמליאל:

והלא אינו דומה זמנו של זה לזמנו של זה! פשוט, מלך שנה - מונין לו שנה, שתיים - מונין לו שתיים. מקושר, מלך שנה - מונין לו שתיים, שתיים - מונין לו שלש.

וזימנין דזיזיף מיניה זוזי במקושר, ומיתרמי ליה זוזי ביני ביני ופרע ליה, ואמר ליה: הב לי שטראי, ואמר ליה: אירפס לי, וכתב ליה תברא. וכי מטי זמניה, משוי ליה פשוט, ואמר ליה: הני השתא דזיזפת מינאי!

קא סבר:

אין כותבין שובר.

ומי בקי רבי במקושר?!

והא ההוא מקושר דאתא לקמיה דרבי,

ואמר רבי:

שטר מאוחר זה!

ואמר לו זונין לרבי:

כך מנהגה של אומה זו: מלך שנה - מונין לו שתיים, שתיים - מונין לו שלש!

בתר דשמעה מזונין, סברה.

קסד, ב

10. קסד, ב

רַצְבִּים

ההוא שטר. פשוט:

דְּהוּה כְּתַב בֵּיהּ בִּשְׁנַת פְּלוּנִי
 אַרְכָּן. לוה פלוני מפלוני ולא
 הוה כתב ביה כמה שנים
 למלכותו של אותו מלך או
 ראשונה או שניה או שלישית
 ארכן זה מלך ובשנה ראשונה
 קורין לו ארכן כדלקמן לפי
 שעתה מתוקן הוא כמו אריך או
 לא אריך (סוכה דף מד:). וכמו
 וערות מלכא לא אריך לנא
 למחזא (עזרא ד) לא נאה ויפה
 לנו לראות ערותו של מלך
 וחרפתו:

יבדוק אימתי עמד ארכן
במלכותו. כי בשנה ראשונה של
 מלכותו נכתב שטר זה ומההיא
 שנת טרפי בעלי חובות
 ללקוחות:

דאריך במלכותו. כלומר לאחר
 שהאריך ומלך כמה שנים לוח
 פלוני זה מפלוני ולא יטרפו
 לקוחות אלא מיכן ולהבא:

שנה ראשונה קורין לו ארכן.
 מתוקן למלכות מחדש:
דיגון. לשון שנים וקרוב לשון
 לעז שלנו:

ודלמא עבורי עברוהו. ממלכותו
 והדר אמלכוהו לסוף שנתים
 ושלש ומיקרי נמי ארכן ושמה
 השטר נכתב כשמלך בשניה
 ואמאי יגבה מזמן ראשון:

ארכן דיגון קרו ליה. לפי
 שהחזירוהו למלכותו אחר
 שהעבירוהו:

ת"ר הריני נזיר הינא סומכוס
אומר הינא אחת. כלומר אם לא
 פירש כמה נזירות נזר ואמר
 הריני נזיר הינא היינו נזירות
 אחת לשלשים יום וכולם הינא
 דיגון טריגון כולן לשון לעז שלנו
 הם:

דיגון שתיים. ויהיה מצד אחת
 עגול וצדו נזיר ששים יום:
בית עגול. העשוי ככבשן שאין
 לו שום פינת קרן זזית:

דיגון. פינות שתיים אחת יש לו
 שתי פינות:

טריגון. דעביד כחוצבא ויש בה
 שלש פינות:

פינטיגון. יש לו חמש פינות
 [כזה]:

טטריגון. מרובע:

מנא ה"מ. דאין מטמא בנגעים
 אלא מרובע:

למעלה. הוא יכול לומר והנה
 הנגע בקיר הבית וכתב קירות:

הרי כאן ארבע. והיינו מרובע
 אבל בית עגול כולו קיר אחת
 ומראהו שפל מן הקיר לגופיה
 אתא. ובפירוש רבינו חננאל
 כיוצא בו אמור (ה) אין לו
 להקב"ה בעולמו אלא יראת
 השם שנאמר (איוב כח) הן
 יראת ה' שכן בלשון יוני קורין
 לאחת הינא ושמה בספריהם
 כתובה:

ההוא שְׁטָרָא דְהוּהָ כְּתַב בֵּיהּ 'בְּשַׁנַּת פְּלוּנִי אַרְכָּן',

אמר רבי הנינא:

יבדק אימתי עמד ארכן בארכונותיה.

ודלמא דאריך מלכותיה!

אמר רב הושעיא:

כך מנהגה של אומה זו:

שנה ראשונה - קורין לו 'ארכן',

שנה - קורין לו דיגון.

ודלמא עבורי עברוהו והדר אוקמוהו!

אמר רבי ירמיה:

ההוא 'ארכן דיגון' קראו ליה.

תנו רבנן:

"הריני נזיר הינא"

סומכוס אמר:

'הינא' - אחת,

'דיגון' - שתיים.

'טריגון' - שלש,

'טטריגון' - ארבע.

'פנטיגון' - חמש".

תנו רבנן:

"בית עגול, דיגון, טריגון, פנטיגון - אינו מטמא בנגעים"

טטריגון - מטמא בנגעים".

מנא הני מילי?

דתנו רבנן:

"למעלה אומר 'קיר' 'קירת'⁴⁸⁷ (ויקרא יד, לו) - שתיים,

למטה אומר 'קיר' 'קירת'⁴⁸⁸ (ויקרא יד, לט) - שתיים,

הרי כאן ארבע".

⁴⁸⁷ וְרָאָה אֶת הַנֶּגַע וְהֵנָּה הִנֵּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת שֶׁקַּעְרִירֹת וְרִקְרִקֹת אוֹ אֲדָמָדְמֹת וּמְרָאֵיהֶן שֶׁפֶל מִן הַקִּיר

⁴⁸⁸ וְשָׁב הַמֶּהֱן בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וְרָאָה וְהֵנָּה פָּשָׁה הִנֵּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת

11. קסד, ב - קסה, א

רָפְז"ס

חזא ביה בבישות. כסבור שהוא כתבו וברצונו לא היו עושין מקושר אלא פשוט לפי שטועים בו איני לפי שהיה מובלע בין קשריו יותר מדאי שרבי עצמו טעה בו:

יהודה חייטא. כן שמו:

כלך מלשון הרע הזה. כלומר לא היה לך להטיל אשמה עליו היה לך לומר איני כתבתיו:

מאי לשון הרע איכא. והלא בשבחו של ר"י חייטא דיבר כשאמר יהודה חייטא כתביה:

בא לידי רעתו. לידי גנותו מתוך שמרבין בשבחו מזכירין שם גנות שבו:

עיון תפלה. יש מפרשין שלאחר שהתפלל דן בלבו שישלם לו הקב"ה שכרו ויעשה הקב"ה צרכיו וישמע תפלתו לפי שהתפלל בכוונה:

אבק לשון הרע. כגון דאמרי נורא בי פלניא בערכין (דף טו):

רוב בגזל. רוב בני אדם חשודין על הגזל כעין גזל שמורין להתירא במשא ובמתן לעכב איש מריוח הראוי לו לחבירו:

ההוא מקושר דאתא לקמיה דרבי,

ואמר רבי: אין זמן בזה!?

אמר ליה רבי שמעון בר רבי לרבי: שמא בין קשריו מובלע? פלייה וחזייה.

הדר חזא ביה רבי בבישות.

אמר ליה: לאו אנא כתבתיה, רבי יהודה חייטא כתביה.

אמר ליה: כלך מלשון הרע הזה!

זימנין הוה יתיב קמיה, וקא פסיק סידרא בספר תהלים,

אמר רבי: כמה מיושר כתב זה,

אמר ליה: לאו אנא כתבתיה, יהודה חייטא כתביה.

אמר ליה: כלך מלשון הרע הזה!

בשלאמא התם, איכא לשון הרע,

אלא הכא, מאי לשון הרע איכא?

משום דרב דימי,

דתני רב דימי אחות דרב ספרא:

לעולם אל יספר אדם בטובתו של חבירו,

שמתוך טובתו בא לידי רעתו.

אמר רב עמרם אמר רב:

ש'ש עבירות אין אדם ניצול מהן בכל יום:

הרהור עבירה,

ועיון תפלה,

ולשון הרע.

לשון הרע סלקא דעתך!?

קסה, א, אלא, אבק לשון הרע.

אמר רב יהודה אמר רב:

רוב בגזל,

ומיעוט בעריות,

והכל בלשון הרע.

בלשון הרע סלקא דעתך!?

אלא, אבק לשון הרע.

רצ"ס

ות"ק לית ליה מנהגא דמדינה. בתמיהא אם רבן שמעון בן גמליאל בא לומר שדיני פשוט ומקושר המפורשין לתנא קמא אם יש מדינה שנהגו לשנות דינם בענין אחר הכל כמנהג המדינה והלא תנא קמא נמי מודה בהא:

אמר אביי באתרא דנהיגי כו'. אתא לפרש אביי באיזה מנהג המדינה מצו לפלוגי תנא קמא ורבן שמעון:

קפידא. ואם גט אשה פסול לגרש בו:

מר סבר קפידא. ואע"ג דמנהג המדינה בין בפשוט בין במקושר כיון דאמר ליה בפשוט קפידא הוא ויפסל המקושר ורבן שמעון סבר הכל כמנהג המדינה כלומר מראה מקום הוא לו שאם טורח לו לכתוב מקושר יכתוב פשוט ומיהו אם יכתוב מקושר טפי ניחא ליה שהרי מנהג המדינה בשניהם:

12. קסה, א

"רבן שמעון בן גמליאל אומר: הכל במנהג המדינה."

ותנא קמא לית ליה מנהג מדינה!?

אמר רב אשי:

באתרא דנהיגי פשוט, ואמר ליה: עבד לי פשוט, ואזל עבד ליה מקושר - קפידא. נהיגי מקושר, ואמר ליה: עבד לי מקושר, ואזל עבד ליה פשוט - קפידא.

כי פליגי: באתרא דנהיגי בפשוט ומקושר, ואמר ליה: עביד לי פשוט, ואזל עבד ליה מקושר, מר סבר: קפידא,

ומר סבר: מראה מקום הוא לו.

אמר אביי:

רבן שמעון בן גמליאל, ורבי שמעון ורבי אלעזר, כולהו סבירא להו מראה מקום הוא לו.

רבן שמעון בן גמליאל - הא דאמרן.

רבי שמעון - דתנן:

"רבי שמעון אומר:

אם הטעה לשבח - הרי זו מקודשת" (קידושין מה:).

רבי אלעזר - דתנן:

"האשה שאמרה: 'התקבל לי גיטי ממקום פלוני',

וקיבלו לה ממקום אחר - פסול,

ורבי אלעזר - מבשיר" (גיטין סה:).

מר סבר: קפידא.

ומר סבר: מראה מקום הוא לו.

13. קסטה, א

"פְּשׁוּט שְׁכָתוּב בּוּ עַד אַחַד וּמְקוּשֶׁר שְׁכָתוּב בּוּ שְׁנֵי עֵדִים - שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִין."

בְּשֵׁלְמָא "מְקוּשֶׁר שְׁכָתוּב בּוּ שְׁנֵי עֵדִים פְּסוּל" אִיצְטְרִיךְ,
סְלָקָא דְעֵתָךְ אָמֵינָא: הוּאִיל וּבְעֵלְמָא כְּשֶׁר, הֵכָא נְמִי כְּשֶׁר,
קָא מִשְׁמַע לָן: פְּסוּל.
אָלָא "פְּשׁוּט שְׁכָתוּב בּוּ עַד אַחַד" - פְּשִׁיטָא!

אָמַר אַבְי:

לָא נֶצְרָכָא, דְאִפִּילוּ עַד אַחַד בְּכָתְבָא, וְעַד אַחַד בְּפָה.

אָמִימַר:

אֲכֶשֶׁר בְּעַד אַחַד בְּכָתְבָא, וְעַד אַחַד עַל פֶּה.

אָמַר לִיה רַב אַשִּׁי לְאַמִּימַר:

וְהָא דְאַבְי - מָאִי?

אָמַר לִיה:

לָא שְׁמִיעַ לִי, כְּלוּמַר, לָא סְבִירָא לִי.

קסטה, ב

אָלָא קְשִׁיא אֶמְתַּנִּיתִין!

הָא קָא מִשְׁמַע לָן:

דְּשְׁנִים בְּמִקְוֶשֶׁר כְּעַד אַחַד בְּפְשׁוּט.

מָה הָתֵם פְּסוּלָא דְאוּרִיטָא, אִף הֵכָא נְמִי פְּסוּלָא דְאוּרִיטָא.

תַּדַּע דְשִׁלְחוּ מֵתֵם חֲבֵרִיא לְרַבִּי יִרְמִיָה:

עַד אַחַד בְּכָתְבָא וְעַד אַחַד עַל פֶּה, מָהוּ שְׁיִצְטְרָפוּ?

אֲלִיבָא דְתַנָּא קָמָא דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה, לָא תִיבְעִי לָךְ,

דְאִפִּילוּ שְׁנִים בְּכָתְבָא, שְׁנִים עַל פֶּה לָא מְצַטְרָפִי.

אָלָא, כִּי תִיבְעִי לָךְ אֲלִיבָא דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה:

שְׁנִים בְּכָתְבָא וְשְׁנִים עַל פֶּה הוּא דְמְצַטְרָפִי,

אָבַל עַד אַחַד בְּכָתְבָא וְאַחַד עַל פֶּה לָא מְצַרְפִּין

אוּ דְלָמָא לָא שְׁנָא?

שִׁלַּח לְהוּ:

אֲנִי אֵינִי כְּדֵי שֶׁשִׁלַּחְתֶּם לִי,

אָלָא כִּד דַּעַת תְּלַמְּדִיכֶם נוֹטָה שְׁיִצְטְרָפוּ.

אָמַר לִיה:

אֲנִי הֵכִי מֵתַנִּין לָהּ: דְשִׁלְחוּ לִיה חֲבֵרִיא לְרַבִּי יִרְמִיָה:

שְׁנִים שֶׁהֵעִידוּ, אַחַד בְּבֵית דִּין זֶה וְאַחַד בְּבֵית דִּין זֶה,

מָהוּ שְׁיָבֹאוּ בֵּית דִּין אֶצֶל בֵּית דִּין, וְיִצְטְרָפוּ?

אֲלִיבָא דְתַנָּא קָמָא דְרַבִּי נַתָּן: לָא תִיבְעִי לָךְ, דְאִפִּילוּ בְּחַד בֵּית דִּינָא נְמִי לָא מְצַטְרָפִי,

אָלָא כִּי תִיבְעִי לָךְ אֲלִיבָא דְרַבִּי נַתָּן:

בְּחַד בִּי דִינָא הוּא דְמְצַטְרָפִי,

אָבַל בְּתַרִּי בִּי דִינָא לָא מְצַטְרָפִי, אוּ דְלָמָא לָא שְׁנָא?

וְשִׁלַּח לְהוּ: אֲנִי אֵינִי כְּדֵי שֶׁאֲתֵם שִׁלַּחְתֶּם לִי, אָלָא כִּד דַּעַת תְּלַמְּדִיכֶם נוֹטָה שְׁיִצְטְרָפוּ.

מִר בַּר חֲזִיא אָמַר:

הֵכִי שִׁלְחוּ לִיה: שְׁנִים שֶׁהֵעִידוּ בְּבֵית דִּין זֶה וְחִזְרוּ וְהֵעִידוּ בְּבֵית דִּין זֶה,

מָהוּ שְׁיָבֹאוּ אַחַד מִכֶּל בֵּית דִּין וְיִצְטְרָפוּ?

אֲלִיבָא דְרַבִּי נַתָּן לָא תִיבְעִי לָךְ, הִשְׁתָּא עֵדִים מְצַרְפִּין, דִּינִי מִיבְעִיא?

רַקְז"ס

אִם הִטְעָה לִשְׁבַח. בְּקוּדוּשִׁין הָאוּמַר
הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּדִירָא שֶׁל כֶּסֶף וְנִמְצָא שֶׁל זָהָב
אֲבַל בִּשְׁבַח יוֹחֲסִין עַל מִנַּת שְׁאֵנִי לִוי הוּא
כִּהֵן לָא אִמַר ר' שְׁמַעוֹן מְקוּדְשֵׁת דְהָא מְצִיא
הִיא לְמִימַר מִסָּאנָא דְרַב מְכַרְעִי לָא בְעִינָא
הִטְעָה לִשְׁבַח הִינּוּ מְרָאָה מְקוּם מִתְרַצָּה
בְּשֶׁל כֶּסֶף וְכִיִּשׁ בְּשֶׁל זָהָב וּבִמְתַקְדֶּשֶׁת עַל
יְדֵי שְׁלוּחָה מוֹקֵמִין לָהּ הִתֵּם:

פְּסוּל. שְׁהִיא אֵינָה רוֹצָה לְהִתְבַּיֵּשׁ בְּמִקוּם

אַחַר:

וּר"א מְכַשִּׁיר. דְסָבַר מְרָאָה מְקוּם הוּא לו
לְטֵרוּחַ וּלְלַכְתּוּ בְּשִׁבְלָה עַד אוֹתוֹ מְקוּם וְאִם
יִחְפּוּץ לְלַכְתּוּ יוֹתֵר תְּבֹאָה עֲלָיו בְּרַכָּה:

אִמַר אַבְי לָא נֶצְרָכָא. לְמִיתְנִי עַד אַחַד
בְּפְשׁוּט פְּסוּל אֲלָא הִיכָא דְקִמְסִיעִי לִיה עַד
אַחַד בְּעַל פֶּה וְאִתָּא מִתְנִי לְאִשְׁמוּעִין דְלָא
סְמִכִין אֲשֵׁטְרָא לְטֵרוּף מְלִקּוּחוֹת דְשֵׁנִי
עֵדִים הַכְּתוּבִים בְּשֵׁטֵר הוּא דְנִפְקִי לִיה
לְקָלָא וְאִינוּ אֲלָא כְּמִלוּה עַל פֶּה וְטֵרְפָה מְבַנִּי
חֲרִי כְּדִין הַמְלוּה אֶת חֲבִירוֹ בְּעֵדִים בְּלֹא
שֵׁטֵר וְגַם הִלוּה יִכּוֹל לִוְמַר פְּרַעְתִּי וְלֹא יִכּוֹל
הַמְלוּה לְטַעוֹן לְלוּה הִיָּה לָךְ לְקִרְוַע שֵׁטֵר
שְׁבִידֵי מְכִיוֹן שְׁלֹא נַעֲשֶׂה כְּתִיקוֹן חֲכָמִים לָא
חֲשַׁבּוּ הִלוּה וְלֹא נִזְכַּר לְשׁוֹאֲלוֹ לְמִלוּה:

אִמִּימַר אֲכֶשֶׁר בְּעַד אַחַד בְּכָתְבָא. וְכָתְבִי יְדו
מְקוּיִים מִמְקוּם אַחַר בְּעֵדִים וְעַד אַחַד נְמִי
בְּעַל פֶּה מִסָּהִיד עַל אוֹתָהּ מְלוּה וְנִרְאָה בְּעִינֵי
דְלַגְמָרִי מְכַשִּׁיר אִפִּילוּ לְטֵרוּף מְלִקּוּחוֹת
כְּאִילוּ נִחְתְּמוּ שְׁנֵי עֵדִים דְעַד אַחַד בְּשֵׁטֵר
וְעַד אַחַד בְּעַל פֶּה מִפְּקִי לִיה לְקָלָא וְנִרְאָים
הַדְּבָרִים כֵּן דְסָתֵם מְכַשִּׁיר לְגַמְרִי מִשְׁמַע:

אִי הֵכִי קְשִׁיא מִתְנִיתִין. דְפְרִכִּין פְּשִׁיטָא:
וּמְשַׁנֵּי הָא קַמ"ל. מִתְנִי דְקִתְנִי פְּשׁוּט
שְׁכָתוּב בּוּ עַד אַחַד פְּסוּל שִׁלְמַד מְקוּשֶׁר
מִמְנוּ וְלֵהֲכִי תַנִּיָּה לְעַד אַחַד לְמִימַרָא מָה
עַד אַחַד פְּסוּל דְאוּרִיטָא כְּדִכְתִּיב (דְּבָרִים
י"ט) לָא יִקּוּם עַד אַחַד בְּאִישׁ כּוֹי אִף שְׁנִים
שְׁבִמְקוּשֶׁר הִטְיִלוּ עֲלָיו חֲכָמִים פְּסוּלָא
דְאוּרִיטָא וְאִם גֵּט אֵינָה מְגוֹרֶשֶׁת וְאִם שֵׁטֵר
מְלוּה הוּא אֵינוּ טוֹרֵף מִשְׁעַבְדֵי אֲבַל אִם יֵשׁ
שֵׁם עַד אַחַד בְּעַל פֶּה עִם עַד אַחַד הַחֲתוּם
בְּשֵׁטֵר אַז יִהִיָּה הַשֵּׁטֵר כְּשֶׁר לְגַמְרִי
דְמְצַטְרָפִין:

תַּדַּע דְשִׁלְחוּ לִיה כּוֹי. וְשִׁלַּח לְהוּ דְמְצַטְרָפִין
דְשִׁלְחוּ לִיה חֲכָמִים לְרִי יִרְמִיָה לְבַתֵּר
דְאִפְקוּהוּ מִבֵּי מְדִרְשָׁא כְּדָאמַר בְּפִרְקָא לָא
יִחְפּוּר (לְעִיל דָּף כ"ג): אִפְקוּהוּ לְרִי יִרְמִיָה מִבֵּי
מְדִרְשָׁא וְעַל דָּא עֵיילוּהוּ כְּדָאמְרִין
בְּמִסְקָנָא:

מָהוּ שְׁיִצְטְרָפוּ. דְנִימָא כְּמָאן דְחֲתִימֵי
תְרוּיָהוּ בְּשֵׁטְרָא דְמִי: אֲלִיבָא דְתִיק דְרִי
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה כּוֹי פְּלוּגְתִּיָּהוּ בְּסִנְהֶדְרִין
בְּפִרְקָא זֶה בּוֹרֵר (דָּף ל'). דְתַנִּיא אִין עֲדוּתָן
מְצַטְרָפִת בְּבִיד עַד שִׁירָאוּ שְׁנִיָּהם כְּאִחַד רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה אוֹמַר אִפִּי בִזָּה אַחַר זֶה
אִין עֲדוּתָן מִתְקִימַת עַד שִׁיעִידוּ שְׁנִיָּהם
כְּאִחַד רַבִּי נַתָּן אֲזַמַּר שׁוּמְעִין דְּבִרְיוֹ שֶׁל זֶה
הַיּוֹם וְכִשְׁבֵּא חֲבִירוֹ לְמַחַר שׁוּמְעִין דְּבִרְיוֹ
וְהֵנִי שְׁנֵי מַחְלֻקוֹת שֶׁל רִיבִי בֶן קַרְחָה וְרַבְּנָן
וְדְרַבִּי נַתָּן וְרַבְּנָן הִתֵּם מִפְּרַשׁ טַעְמָא אִיבְעִית
אִימָא קָרָא וְאֲבִיא סְבָרָא:

הַשְׁתָּא. הַשְׁנִים הַחֲתוּמִים בְּשֵׁטֵר וְרוּצִין אִנו
לְקִיָּים עֲדוּתָן בְּשֵׁטֵר שֶׁהֵן חֲתוּמִין בּוּ אוּ
שְׁנִים בְּעַל פֶּה לְעִנִּין לְגַבּוּת מִמּוֹן בְּעֲדוּתָן
בְּלֹא שֵׁטֵר אִין מְצַטְרָפִין אִם לָא שְׁרָאוּ
שְׁנִיָּהם כְּאִחַד אֶת עֲדוּתָן וְאֵינִי דְמָמָה נִפְשָׁךְ
תְרוּיָהוּ אַחַד מִנְּהוּ קָא מִסָּהִיד:

אֲלִיבָא דְרִי יְהוֹשֻׁעַ. שְׁנִים בְּכָתְבָא וְשְׁנִים בְּעַל
פֶּה מְצַטְרָפִין אִפִּי אִם בִּזָּה אַחַר זֶה רָאוּ
עֲדוּתָן אֲבַל אִם עַד אַחַד בְּכָתְבָא כּוֹי:

אִמַר לִיה. רַב אַשִּׁי לְאִמִּימַר אֲנִי הֵכִי מִתְנִין
לָהּ כּוֹי וְלֹא תְקַשִּׁי מִינָּה לְאֲבִי דְאִמַר אִין
מְצַטְרָפִין:

מָהוּ שְׁיָבֹאוּ בִיד. זֶה אֶצֶל בִּיד אַחַר לְצַרֵּךְ
עֲדוּתָן שְׁמַעוּ וּשְׁפִטּוּ לְפִי הַעֲדוּת:

רצ"ס

אליבא דת"ק דרבי נתן. למעלה פירשתיה ובשראו שניהם כאחד אפס לא העידו בבית דין כאחד בהכי פליגי רבי נתן ורבנן: **ומת אחד מהן.** לאחר שהעידו העדים על חתימת ידם בפני שלשה ואין קיום השטר אלא בג' דבעינן ב"ד לקבל העדות: **וחד ליתוהי.** דלא מתחזי כשיקרא מאי דכתיב ברישא במותב תלתא הוינא ובסופו לא נחתמו אלא שנים: **על דא עיילוהו.** שהשיב להם כהוגן דהא דאפקוהו ששאל שלא כהוגן רגלו אחת חוץ לתחום ורגלו אחת בתוך התחום ועל דא אפקוהו מבי מדרשא בפרק לא יחפור והשתא הוא דעיילוהו:

אלא כי תיבעי לך אליבא דתנא קמא דרבי נתן, עדים הוא דלא מצרפינו, אבל דייני מצרפינו, או דלמא לא שניא?

שלח להו:

אני איני כדאי שאאתם שלחתם לי, אלא כן דעת תלמידכם נוטה שיצטרפו.

רבינא אמר:

הכי שלחו ליה:

שלשה שישבו לקיים את השטר, ומת אחד מהן צריכי למכתב:

'במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי', או לא?

שלח להו אני איני כדאי שאאתם שלחתם לי, אלא כן דעת תלמידכם נוטה, שיצריכין למכתב:

'במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי'.

ועל דא, עיילוהו לרבי ירמיה בבי מדרשא.

14. קסה, ב - קסו, ב

רזז"ס

מתני'

כתוב בו. בשטר מלוה זוזים מאה דאינון עשרים סלעים לזה פלוני מפלוני ואף על פי שמאה זוזי הרי הן (בכלל) כ"ה סלעים אין למלוה אלא (מנה) כ' ו' זוזים דיד בעל השטר על התחונה והמוציא מחבירו עליו הראיה ושמו כך פ"י מאה זוזים גרועים וחסירים שאינן שוין אלא כ' סלעים:

אין לו אלא מנה. מאה זוזים שיש לפרש כך זוזים מאה דאינון תלתין סלעים קלים שאינן שוין אלא כ"ה סלעים דיד בעל השטר על התחונה הסלע ארבעה דינרין המנה כ"ה סלעים:

ונמחק. המנין שכתוב בו אחר דאינון:

דרבנות. בלע"ז קינוני"ש והם דרכמונות שבספר עזרא:

ומלמטה מאתיים. כשכפל דבריו בשטר:

הכל הולך אחר התחתון. אלא שלא יהא כתוב בשיטה אחרונה:

למה כותבין את העליון. הואיל ובסוף השטר חוזר וכופל את דבריו שכותבין ושונים אחריות ממון זה כך וכך קבלתי עלי ועל ירתיי כו':

גמ'

ת"ר כסף אין פחות מדינר כסף. כסף לזה פלוני מפלוני:

כסף דינרין או דינרין כסף אין פחות משני דינרין כסף. לזה דהכי משמע כסף שני דינרין לזה פלוני מפלוני:

כסף בדינרין אין פחות משני דינרין זהב כסף. דכסף בדינרין משמע כסף לזה פלוני מפלוני שזה שני דינרין של זהב וכדמפרש לקמן שכתוב כסף בדינרין משמע בדינרין זהב אבל בדינרין היינו שני דינרין של כסף (אין פחות מכסף בזה שני דינרין של זהב):

זהב בדינרין אין פחות משוה שני דינרין של כסף. אותו זהב של זהב וכדמפרש לקמן דדינרין משמע של כסף:

פריטי דדהבא לא עבדי אינשי. בשום אתרא:

משנה

כתוב בו:

'וזזין מאה דאינון סלעין עשרין' - אין לו אלא עשרין.

'וזזין מאה דאינון תלתין סלעין' - אין לו אלא מנה.

'בסף זוזין דאינון' ונמחק - אין פחות משתיים.

'בסף סלעין דאינון' ונמחק - אין פחות משתיים.

'דרבנות דאינון' ונמחק - אין פחות משתיים.

כתוב בו:

מלמעלה מנה ומלמטה מאתיים.

מלמעלה מאתיים ומלמטה מנה -

הכל הולך אחר התחתון.

אם נן, למה כותבין את העליון?

שאם תמחק אות אחת מן התחתון, ילמד מן העליון.

גמרא

תנו רבנן:

"אמר 'בסף' - אין פחות מדינר כסף.

'בסף דינרין' ודינרין כסף - אין פחות משני דינרין כסף.

'בסף בדינרין' - אין פחות מבשני דינרין של זהב כסף."

אמר מר: "'בסף' אין פחות מדינר כסף".

ואימא נסקא!

אמר רבי אלעזר:

דפתוב ביה 'מטבע'.

ואימא פריטי!

אמר רב פפא:

באתרא דלא סגי פריטי דכספא.

תנו רבנן:

"דהב' - אין פחות מדינר דהב.

'דהב דינרין' ודינרין דהב' - אין פחות משני דינרין דהב.

'דהב בדינרין' - אין פחות מבשני דינרין כסף, דהב'."

אמר מר:

"דהב' אין פחות מדינר דהב'."

אימא נסקא?

אמר רבי אלעזר:

דכתב 'מטבע'.

ואימא פריטי! קסו, א

פריטי דדהבא לא עבדי אינשי.

"זהב בדינרין' אין פחות מבשני דינרין כסף זהב'."

רַש"ס

ודלמא בתרי דינרי דהבא פריכא קאמר ליה. כלומר זהב בדינרין תרווייהו בזהב מייירי אלא שזה מטבע ואידך הוי דהבא פריכא והכי קאמר דהבא פריכא בשה שני דינרין זהב לוח פלוני מפלוני:

אי הכי רישא נמי. בין דאידך ברייתא קמיתא דקתני כסף בדינרין אין פחות מבשני דינרין דדהב כסף נימא יד בעל השטר כו' והוה לנו לפרש גרוטאות כסף בשני דינר כסף ובין דהך מתניתא דקתני דהב דינרין ודינרין דהב אין פחות משני דינרין זהב נימא אין פחות משוה שני דינרין כסף זהב:

רישא דכתב דינרי. דמשמע דינרי זהב אבל דינרין סתם משמע של כסף:

ומנא תימרא דשאני לן בין דינרי לדינרין. שזה דינרין של כסף וזה של זהב:

דנתן. בשילהי פרק קמא דכריתות האשה שיש עליה ספק חמש לידות חמש פעמים הפילה ספק רוח ספק ולד:

ספק חמש זיבות. כגון מקולקלת למניינה וראתה חמשה חדשים שלשה ימים רצופים בכל חדש ספק בימי נדה ספק בתוך אחד עשר יום שבין נדה לנדה שהם ימי זיבה וחייבת בקרבן:

מביאה קרבן אחד. ליטהר מטומאתה תור לעולה ותור לחטאת ואינו נאכל דחטאת העוף בא על הספק ואינו נאכל כדנפקא לן ממתני דרבי יוסי ברי חנינא במסכת נוזר (דף כט.):

ואין השאר עליה חובה. שבקושי התירו להביא חטאת העוף על הספק כדי לטהרה מספק טומאתה משום דהיא חטאת אזלא לקבורה וכיון דמיטהרא בקרבן אחד כדאמרינן במסכת כריתות דומיא דאשה טמאה דמיחייבא חמש טבילות ובטבילה אחת מטהרת תו לא מייתי חטאת מספק להביאו לבית הפסול:

והשאר עליה חובה. וכגון שילדה לאחר מלאת אבל על הלידה שבתוך מלאת נפטרת בקרבן אחד על שניהם ומזאת תורת היולדת נפקא לן בפרק ארבעה מחוסרי כפרה (כריתות דף ט:):

המעון הזה. בבית המקדש נשבע:

עד שיעמדו בדינרין. של כסף כלומר שיהא בזול:

ואין השאר עליה חובה. טעמא דרי שמעון ורי עקיבא דאמרי התם תאמר על אחת ותיפטר מפרש התם בפרק קמא:

ועמדו קנינין. שני תורים או שני בני יונה קרויין קן:

ואימא דהבא פריכא בתרי דינרי דהבא קאמר?

אמר אביי:

יד בעל השטר על התחתונה.

(רישא דקתני: "כסף בדינרין אין פחות משני דינרין זהב, כסף",

אמאי?

אימא: כסף נסכא בתרי דינרי כסף קאמר.)

אמר רב אשי:

רישא - דכתב 'דינרי'.

סיפא - דכתב 'דינרין'.

ומנא תימרא דשאני בין דינרי לדינרין?

דתניא:

"האשה שהיו עליה ספק חמש לידות, ספק חמש זיבות, מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים, ואין השאר עליה חובה. היו עליה חמש לידות ודאות, חמש זיבות ודאות, מביאה קרבן אחד, אוכלת בזבחים השאר עליה חובה."

מעשה ועמדו קינים בירושלים בדינרי זהב,

אמר רבן שמעון בן גמליאל:

המעון הזה! אם אליו הלילה עד שיהו בדינרין.

נכנס לבית דין ולימד:

האשה שהיו עליה חמש לידות ודאות, חמש זיבות ודאות, מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים, ואין השאר עליה חובה. עמדו קינין בו ביום ברבעתים."

קס"ב

15. קסו, ב

רָצוּ"ס

ברבעתים. ברביעית דינר שני תורין ברובע דינר דהיינו מ"ח פרוטות דקצ"ב פרוטות יש בדנר בפ"ק דקדושין (דף יב.) והכי מפרש בדי מחוסרי כפרה (כריתות י.) ודכוותה אשכחן במסכת מעשר שני (פ"ב מ"ט ע"ש) ב"ש אומרים בריבעא כסף ובריבעא מעות דהיינו ריבעא דינר:

ת"ר ילמד תחתון מן העליון באות אחת. שחסר מן התחתון כגון חן מחנני ענן מענני:

אבל לא בשתיים. כגון חן מחנני ען מענני:

והוה ליה רובא דשמא. דכולי האי ודאי לא ילפינן מעליון ששתי אותיות לא חיסר הסופר וינתן הממון למי ששמו כך כמו שכתוב בתחתון:

ספל מלמעלה. ספל אדירים (שופטים ה) הפקיד פלוני לפלוני:

קפל מלמטה. טליתות שראויין לקפל ויש פותרין גימטריא הוא ספל וקפל והבל הוא והוא הדין לכל הכלים דעלמא אלא הכי נקט משום דבעי עלה במסקנא קפל מלמעלה וספל מלמטה כו': **מי חיישינן לזבוב.** שחיסר רגלה של קו"ף ונעשית סמ"ך ובהא נמי ילמד מעליון:

תיקו. והמוציא מחבירו עליו הראיה דכיון דמסתפק דינא לבי דינא היאך יוציאו מיד המחזיק ולא דמי לממון המוטל בספק דקיימא לן חולקין דהתם עיקר המעשה אין ידוע לנו היאך היה כגון שור שנגח את הפרה ונמצא עוברת בצדה (לעיל דף צג.) וכגון נפל הבית עליו ועל אמו (שם דף קנח:) הלכך פוסקין להן ב"ד את הדין שיחלוקו אבל כל מקום שעלתה ההלכה בתיקו הואיל ואין הדיינין יודעין לפסוק את הדין היו שותקין והמחזיק יחזיק במה שבידו:

"כתוב מלמעלה - מנה, ומלמטה - מאתים, מלמעלה - מאתים, ומלמטה - מנה, הכל הולך אחר התחתון. אם כן, למה כותבין את העליון? שאם תמחק אות אחת מן התחתון, ילמד מן העליון".

תנו רבנן:

"ילמד התחתון מן העליון אות אחת, אבל לא בשתי אותיות, כגון חנו' מחנני, ו'ענן' מ'ענני'".

מאי שנא שתי אותיות דלא?

דלמא מיתרמי שם בן ארבע אותיות, והוה ליה פלגיה דשמא, אי הכי, אות אחת נמי, דלמא מיתרמי שם בן שתי אותיות, והוה ליה פלגיה דשמא!

אָלָא,

שתי אותיות היינו טעמא, דלמא מיתרמי שם בן שלש אותיות, והוה ליה רובא דשמא.

אָמַר רַב פֶּפֶּא:

פְּשִׁיטָא לִי, 'ספל' מלמעלה ו'קפל' מלמטה הכל הולך אחר התחתון.

בְּעֵי רַב פֶּפֶּא:

'קפל' מלמעלה ו'ספל' מלמטה, מאי? מי חיישינן לזבוב, או לא?

תִּיקוּ.

16. קסו, ב - קסז, א

רפז"ס

דאסוכי קא מסכי להו. סומכין אותן בדינרין במקום קצ"ב פרוטות כותבין דינר: **איסתרי.** סלעים:

יד בעל השטר על התחונה. ולית ליה אלא איסתרי דאינון כל אסתירא פלגא דזוזא כן פירש ר"ח ונראה לי דזוזי יקבל דאסתירי הו סלעים ויש בכל אחד ארבעה דינרין אבל אסתירא פשיטי אינהו ודאי הו פלגא דזוזא דהיינו סלע מדינה כדאמר ר' בבבא קמא (דף לז.) גבי התוקע לחבירו בעובדא דחנן בישא:

אמר אביי לא לחוי איניש חתימת ידיה כו. אדם שצריך לכתוב חתימת ידו על קלף ולהשליך לבית דין כדי שיכירו בית דין חתימתו כי ההיא דאמרינן בכתובות בפרק האשה שנתארמלה (דף כא.) כגון ראובן ושמעון שהיו חתומין בשטר ומת שמעון ואין מי שיכיר חתימת שמעון אלא ראובן ואחד מן השוק ואמרינן התם שיכתוב ראובן כתב ידו וישליכהו לבית דין ובית דין מקיימין חתימת ידי ראובן הכתוב בשטר מכתב ידו שהשליך בב"ד ואין צריך ראובן להעיד על כתב ידו שבשטר זה כתב ידו ובאין ראובן ואחד מן השוק ומעידין על חתימת שמעון ואמר אביי כשיחתום ראובן להשליך לב"ד לא יחתום בסוף הקלף אלא בתחלתו שלא יהא חלק מלמעלה שמה ימצאנו אדם רע ויכתוב בחלק שלמעלה מחתימתו אני החתום לויתני מפלוני כך וכך ממון ותנן הוציא עליו כתב ידו כו והיינו חתימת ידו כדתנן (גיטין דף עא:) כתב סופר ועד כשר ואמר ר' ירמיה חתם סופר שנינו:

בזבינא. מוכס וישראל היה:

כי חלפי רבנן. ותשלח כתב ידך למחול המכס אמחול להן:

הוה נגיד. מושך בקלף כדי שיחתום אביי מלמטה:

אמר אביי מתלת ועד י' לא לכתוב בסוף השיטה. דמזייף וכתב לתלת תלתין ולארבע ארבעין ולחמש חמשין וכן עד עשר יכתוב לעשר עשרין אבל אחד עשר אינו יכול לזיופי דצריך למכתב אחד ועשרים וכי כתב בין אחד עשר וי"ו נראה דחוק ומינכר:

ואי איתרמי ליה. ארבע או חמש בסוף שיטה:

ליהדר. ולדכריה להאי סכומא עד דמיתרמי ליה באמצע שיטה דאפי' אם יזיף וכתב אין למדין אלא מן התחתון כדקתני מתניתין:

ההוא דהוה כתב ביה תילתא בפרדיסא. כך היה כתוב בשטר זבינית לפלוני בגינתא דאית לי תילתא בפרדיסא אזל הלוקח מחקיה לגגיה דביית מכאן ומכאן ושוויה ופרדיסא ואי"ל מכרת לי תילתא דגינתא וכל הפרדס כולו והא שטרא:

ההוא שטרא דהוה כתוב ביה מנת ראובן ושמעון אחי. דאית להו באתרא פלונית מנת חלק קרקע שיש לשני האחין והוה להון אחא אחרינא ששמו אחי והוה ליה מנתא בהדייהו ואזל הלוקח ושדא ביה וי"ו ושוויה ואחי וטען דמנתא דתילתא זבינית:

דרתיתא ידיה. ידיו רותתות ואותיות חתימתו פרוחות:

אמצרא. על חבל הנטוי משפת הנהר אל שפת שניה והעוברים גשר קצר נשענים בו ועוברים והוא נע ונד כל שעה:

אזרנוקא. סגויוצי"א בלע"ז שבו דולין מים מן הבור:

קם אזרנוקא. עלה עליה וחתם וכל גופו נע ונד וידיו רותתות:

ההוא דהוה כתב ביה שית מאה וזוזא,

שלחה רב שרביא קמיה דאביי:

שית מאה איסתירי וזוזא, או דלמא שית מאה פריטי וזוזא?

אמר ליה:

דל פריטי, דלא כתבי בשטרא, דאסוכי מסכן להו ומשוני להו זוזי,

קסז, א

מאי אמרת? שית מאה איסתירי וזוזא⁴⁸⁹,

יד בעל השטר על התחונה.

אמר אביי:

האי מאן דבעי למחוי חתימות ידיה בבי דינא,

לא לחוי בסוף מגילתא, דלמא משפח לה אחר, וכתבי דמסיק ביה זוזי.

ותנן:

"הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו - גובה מנכסים בני חורין".

ההוא בזבינא דאתא לקמיה דאביי,

אמר ליה: ניחוי לי מר חתימות ידיה,

דכי אתו רבנן מחווי לי מעברנא להו בלא מוכסא.

אחוי ליה בריש מגילתא, הוה קא נגיד ביה,

אמר ליה: כפר קדמוך רבנן.

אמר אביי:

מתלת ועד עשר לא לכתוב בסוף שיטה, דלמא מזייף וכתב.

ואי איתרמי ליה, ניהדריה לדבוריה תרין תלתא זימני,

אי אפשר דלא מיתרמי ליה באמצע שיטה.

ההוא דהוה כתב ביה תילתא בפרדיסא,

אזל מחקיה לגגיה דבי"ת וכרעיה, ושוויה ופרדיסא,

אתא לקמיה דאביי,

אמר ליה: מאי טעמא רויח ליה עלמא להאי וי"ו?

כפתיה ואודי.

ההוא דהוה כתב ביה: 'מנת ראובן ושמעון אחי'.

הוה להו אחא דשמיא 'אחי', אזל כתב ביה וי"ו, ושוויה 'ואחי',

אתא לקמיה דאביי,

אמר ליה: מאי טעמא דחיק ליה עלמא להאי וי"ו כולי האי?

כפתיה ואודי.

ההוא שטרא דהוה חתים עליה רבא ורב אחא בר אדא.

אתא לקמיה דרבא,

אמר ליה: דין חתימות ידא דידי היא,

מיהו קמיה דרב אחא בר אדא לא חתימי לי מעולם!

כפתיה ואודי.

אמר ליה: בשלמא דידי זייפת, אלא דרב אחא בר אדא דרתית ידיה, היכי עבדת?

אמר: אנחי ידאי אמצרא.

ואמרי לה: קם אזרנוקא וכתב.

17. קסז, א - קסח, א

קסז"ס

משנה

"נותבין גט לאיש אף על פי שאין אשתו עמו.
והשובר לאשה אף על פי שאין בעלה עמה,
ובלבד שיהא מכירן.
והבעל נותן שכר.

קסז,ב

נותבין שטר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו,
ואין נותבין למלוה עד שיהא לוה עמו.
והלוה נותן שכר.
נותבין שטר למוכר אף על פי שאין לוקח,
ואין נותבין ללוקח עד שיהא מוכר עמו.
והלוקח נותן שכר.

אין נותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהם,
והחתן נותן שכר.
אין נותבין שטר אריסות וקבלנות, אלא מדעת שניהם.
והמקבל נותן שכר.

אין נותבין שטרי בירוין, וכל מעשה בית דין, אלא מדעת שניהם.
שניהם נותנין שכר.

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

לשניהם נותבין, שנים, לזה לעצמו ולזה לעצמו.

גמרא

מאי "ובלבד שיהא מכירן"?

אמר רב יהודה אמר רב:

ובלבד שיהא מכיר שם האיש בגט,
ושם האשה בשובר.

יתבי רב ספרא ורב אחא בר הונא ורב הונא בר חיננא,
ויתבי אביי גביהו, ויתבי וקמיבעיא להו:
שם האיש בגט אין, שם האשה לא?
שם האשה בשובר אין, שם האיש לא?
ולחוש דלמא כתב גיטא, ואזיל וממטי ליה לאיתתיה דהיאד!
וזמנין אזלא כתבה אשה שובר ויהבה לגברא דלאו דילה!

אמר להו אביי:

הכי אמר רב:

שם האיש בגט, והוא הדין לשם האשה,
שם האשה בשובר, והוא הדין לשם האיש.

ולחוש לשני יוסף בן שמעון הדריים בעיר אחת,
דלמא כתיב גיטא ואזיל וממטי ליה לאיתתיה דהיאד!

אמר להו רב אחא בר הונא:

הכי אמר רב:

שני יוסף בן שמעון הדריים בעיר אחת,
אין מגרשין נשותיהן אלא זה בפני זה.

ולחוש דלמא אזיל למתא אחריתא, ומחזיק ליה לשמיה יוסף בן שמעון,
וכתיב גיטא וממטי ליה לאיתתיה דהיאד!

אמר להו רב הונא בר חיננא:

הכי אמר רב:

מתני'

נותבין גט לאיש. כותבין
וחותמין לו והוא יגרש בו את
אשתו כשירצה אע"פ שאין
אשתו עמו בשעה שנותנין לו
הגט כתוב וחתום דהא לא בעינן
דעתה שהרי היא מתגרשת בעל
כרחא:

**ושובר לאשה אף על פי שאין
בעלה עמה.** דלדידה חוב הוא
ולבעלה הוי זכות וזכין לאדם
שלא בפניו והיא צריכה להזהר
בו שלא יבא ליד בעלה עד
שתקבל כסף כתובתה:

ובלבד שיהא מכירן. בגמ' מפרש
לה:

והבעל נותן שכר. הגט טעמא
מפרש בגמ' ושכר השובר
דזכותו הוא דלא תהדר ותגבה
כתובתה זימנא אחריתא:

נותבין שטר ללוה. להיות
מזומן בידו לתת למלוה כשילוה
לו מעות אע"פ שאין מלוה עמו:

והלוה נותן שכר. בגמרא פריך
פשיטא דהלוה נותן שכר שהרי
כל הנאה שלו:

אין נותבין שטרי אירוסין.
מפרש ו) באלו מגלחין (מו"ק דף
יח) שטרי פסיקתא כדרב גידל
כמה אתה נותן לבנד כך וכך
כו':

אלא מדעת שניהם. אבי חתן
ואבי כלה:

ונשואין. כתובה:

שטרי אריסות. מקבל שדה
למחצה לשליש ולרביע:

וקבלנות. חכירות כך וכך כורין
לשנה:

שטרי בירוין. בגמ' מפרש:

כל מעשה בית דין. כגון
אזכרתא דמודיעין ללוה ואזיל
ופרע בטרם שיכתב:

ושניהם נותנין שכר. בשטרי
בירוין ובגמ' מפרש פלוגתייהו:

שניהם. העדים כותבין שני
שטרות לזה אחד ולזה אחד:

גמ'

יהא מכיר שם האיש בגט.
הסופר והעדים צריכין שיכירו
שזהו שמו דאיכא למיחש אין
גט זה אלא לאיש אחר ויבא
לרמות ולהגבות כתובה לשום
אשה כדתנן (כתובות דף פט.)
הוציאה גט ואין עמה כתובה
גובה כתובתה:

ושם האשה בשובר. שלא תרמה
ליתנו לאיש שגרש אשתו
ותפסיד כתובתה על ידה:

ומגרש לה. ומתכוין להתירה
לינשא שלא כדין:

אלא זה בפני זה. דליכא למיחש
תו מילד:

וניחוש. דלמא נפיק לו לעיר
אחרת כו' לתנא דמתני' דבעי
מכירין למה כותבין שום גט
לשום אדם אף על פי שאנו
מכירין שמו והלא שמו יוסף בן
שמעון זה מעיר אחרת בא לכאן
והיה שמו ראובן בן יעקב ועתה
הרגיל והחזיק שיקראו לו כאן
ראובן לפי שרוצה לגרש אשת
ראובן בן יעקב שבמקום פלוני:

רַבִּי

אין חוששין לו. דכל כך לא היה מחליף שמו זמן מרובה פן יודע הדבר:

ברמאותיה. ידע ויזהר לענות הלכך אין תקנה עד דליתחזק:

הוא תברא דהוה חתים עלה רב ירמיה בר אבא. לאחר זמן אתאי ההיא איתתא לקמיה לתבוע כתובה ואמרה לו לאו אנא הואי אותה אשה שאתה אומר שחתמת על שוברה ושמה אשה אחרת ששמה כשמי ושם בעלה כשם בעלי אבל אני לא התקבלתי כתובתי עדיין:

אמר לה אף אנא אמרי להו. לסהי החתומים עמי על השובר שאינך אותה האשה שחתמני על שוברה והדין עמה והם השיבו לי שטעיתי במה שנשתנה והוחלף קולה והדין עמהם וכבר התקבלת כתובתך: **מיקש קשיא.** הזקינה וכבר נשתנה ונעשה קולה עבה:

כיון שהגיד. נפקא לן במסכת שבועות (דף לב.) מאם לא יגיד: **צורבא מרבנן.** כגון רב ירמיה בר אבא לאו דרכיה למידק ולהכיר בנשים כל כך והגדה קמייטא שאמר דלאו איהי היא לאו כלום היא ולא מיקרי חוזר ומגיד במה שאמר לבסוף את היא אלא שנשתנה קולך דכיון דאמר השתא דקדקתי יפה סמכינן עליה ומהימנינן ליה:

אע"ג. דאמור רבנן צורבא מרבנן לאו אורחיה למידק כגון רב ירמיה שטען תחלה שלא הכירה אפי' הכי כיון דאמר דקדקתי יפה עתה ומכירה סמכינן עליה כדאמרי' גבי רב ירמיה שסמכינן על מה שאמר לבסוף דכיון דדק דק:

נידבר. לנהוג:

עם הארץ. שמסתכל ומכיר בנשים: ה"ג מאי טעמא דאמר קרא וכתב ונתן:

כל שהוחזק שמו בעיר שלשים יום - אין חוששין לו.

לא איתחזק, מאי?

אמר אביי:

דקרו ליה ועני.

רב זביד אמר:

רמאה ברמאותיה זהיר.

הוא תברא דהוה חתים עליה רב ירמיה בר אבא, איתאי לקמיה ההיא איתתא, אמרה ליה: לאו אנא הואי, אמר: אנא נמי אמרי להו: לאו איהי היא, ואמרו לי: מיקש הוא דקשא לה ובגר לה קלא. אמר אביי:

אף על גב דאמור רבנן:

קסח,א כיון שהגיד, שוב אינו חוזר ומגיד,

צורבא מרבנן לאו אורחיה למידק.

הוא תברא דהוה חתים עליה רב ירמיה בר אבא,

אמרה ליה: לאו אנא הואי

אמר לה: איברא אנת הות.

אמר אביי:

אף על גב דצורבא מרבנן לאו אורחיה למידק,

כיון דדק דק.

אמר אביי:

האי צורבא מרבנן דאזיל לקדושי איתתא, נידבר עם הארץ בהדיה,

דלמא מחלפו לה מיניה.

18. קסח, א

רפז"ס

והאידנא דלא עבדינן הכי כו'.
אלא נהגו שהאשה נותנת שכר :
דלא נשהייה. בשביל השכר
שאינו רוצה ליתן ותתעגן:
אידי דתנא רישא כו' לא גרסינן
ושיבוש הוא ויש מפרשים
דאשובר קאי ולמימרא דאיהי
יהבה השכר ולא הבעל ואידי
דתנא רישא בדידיה משום גט
שהבעל נותן שכר תנא נמי
בדידיה גבי שובר ולא דוקא
ואין זה שיטת גמרא למיתניה
בדידיה שיקרא משום רישא :

"והבעל נותן שכר" וכו'

מאי טעמא?

דאמר קרא: "וּכְתַב ... וְנָתַן"⁴⁹⁰ (דברים כד, א).

והאידנא דלא עבדינן הכי,
שדיוהו רבנן אאשה, כי היכי דלא לשהייה.

⁴⁹⁰ מי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצאו הן בעיניו מי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר קריתת ונתן בידה ושלחה מביתו

19. קסח, א

רַזְנִ"ס

עיסקא. מעות למחצית שכר :
מפני רעתה. מום גדול שבה או רחוקה ממנו וסד"א יתן הוא שכר דהנאה דידיה הוא וכדכתיב הקונה אל ישמח והמוכר אל יתאבל (יחזקאל ז) וכדאמרי אינשי (בבא מציעא דף נא.) זבנת קנית זבין אוביד :
אפי' צורבא מרבנן. החתן סד"א חמיו יתן כל השכר שהרי משיא בתו לתלמיד חכם :
בבורה. שצריך להובירה שנה או שנתים ואין ריוח עתה למקבל :
הכא תרגימו. בבבל :
שטרי טענתא. שני סופרי הדיינין היו כותבין טענות אנשי הריב כדי שלא יהו טוענין וחוזרין וטוענין ועל פי אותן טענות פוסקין הדיינין את דינם :
זה בורר לו. דיין אחד כו' והיו כותבין בשטר פלוני בירר לו דיין פלוני ופלוני בירר לו את פלוני :

"נותבין שטר ללוה, אף על פי שאין מלוה עמו".

פשיטא!

לא! צריכא בעיסקא.

"נותבין שטר למוכר, אף על פי שאין לוקח" וכו'

פשיטא!

לא! צריכא במוכר שדהו מפני רעתה.

"אין כותבין שטרי אידוסיין" וכו'

פשיטא!

לא! צריכא דאפילו צורבא מרבנן, דניחא ליה לחמוה לקרוביה.

"אין כותבין שטר אריסות וקבלנות" וכו'

פשיטא!

לא! צריכא בבורה.

"אין כותבין שטרי בירודין אלא מדעת שניהם" וכו'

מאי "שטרי בירודין"?

הכא תרגימו: שטרי טענתא

רב ירמיה בר אבא אמר:

זה - בורר לו אחד,

וזה - בורר לו אחד.

20. קסח, א

רפז"ס

לימא בכופין על מדת סדום
 קמפלגי. מדת סדום כדתנן
 (אבות פ"ה מ"י) האומר שלי
 שלי שלך שלך זו מדה בינונית
 ויש אומרים זו מדת סדום
 לימא ת"ק סבר שניהם נותנין
 שטר (מ) ונותנין שטר אחד בין
 שניהם ואם יאמר אחד מהם לא
 אתן השכר כי אני חפץ שיהא לי
 שטר אחד לבדי ולך שטר אחר
 ויהיה שלי שלי ושלך שלך כופין
 אותו ועושין אחד כי מה שאמר
 מדת סדום היא ור"ש [ב"ג] סבר
 אין כופין:

ומשנינן לא דכ"ע כופין. וטעמא
 דר"ש משום דקסבר אין זו מדת
 סדום שהרי חסר הוא הרבה
 בדבר אם יכתבו שטר אחד
 לשניהם דאמר לא ניחא לי
 דתיהוי זכותי בשטר אחד אצל
 זכותך:

דדמית עלאי כאריא ארבא. כל
 שעה שתראה הכתב תבא עלי
 בעלילות טענותיך הכתובים בו
 ושם תראה טענותיי נבא לידי
 מריבה כי איש מריבות אתה:

"דבן שמעון בן גמליאל אומר:

לשניהם בותבין שנים, לזה בעצמו ולזה בעצמו".

לימא בכופין על מדת סדום קא מיפלגי,

דמר סבר: כופין.

דמר סבר: אין כופין.

לא! דכולי עלמא כופין,

והכא היינו טעמא דרבן שמעון בן גמליאל:

דאמר ליה: לא ניחא לי דתהוי זכותך, גבי זכותי,

דדמית עלאי כי אריא ארבא.

21. קסח, א

רפ"ט

משנה

מי שפרע מקצת חובו,

והשליש את שטריו,

ואמר לו: "אם לא נתתי לך מכאן ועד יום פלוני - תן לו שטריו".

הגיע זמן ולא נתן:

רבי יוסי אומר: יתן.

רבי יהודה אומר: לא יתן.

גמרא

במאי קמיפלגי?

רבי יוסי סבר: אסמכתא קניא.

ורבי יהודה סבר: אסמכתא לא קניא.

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח אמר רב:

הלכה כרבי יוסי.

כי אתו לקמיה דרבי אמי,

אמר להו: וכי מאחר שרבי יוחנן מלמדנו פעם ראשונה ושניה 'הלכה כרבי יוסי'

- אני מה אעשה?

ואין הלכה כרבי יוסי.

מתני'

והשליש את שטריו. המלוה
והלוח מסרוהו ביד שלישי שהרי
טורח היה להם לכתוב שובר
וסמכו על השליש:

גמ'

אסמכתא. המבטיח לחבירו דבר
על מנת שיעשה דבר לעתיד
וסומך בלבו בשעת התנאי
שיוכל לקיים הדבר כשיגיע זמן
וכשיגיע הזמן יאנס ולא יוכל
לקיים:

לא קניא. ואינו נתפס בתנאו
ולא יפסיד בכך ודיני אסמכתא
מפורשין בב"מ בפ' איזהו שך
(דף סו:) ובפ' המקבל (שם
קד:):

כי אתו לקמיה דרבי אמי. דיני
אסמכתא:

וכי מאחר שפעם ראשונה
ושניה. כלומר כמה פעמים
לימדנו רבי יוחנן הלכה כר' יוסי
אני מה אעשה והיאך אומר לא
קניא: ופסיק גמרא ואין הלכה
כר' יוסי אף על פי שנימוקו עמו
דאסמכתא לא קניא אלא אם כן
קנו מיניה בבית דין חשוב
ובדלא אניס כדאמר במסכת
נדרים (דף כז:):

22. קסח, א-ב

רש"ס

משנה

מי שנמחק שטר חובו, מעמיד עליו עדים, וכא לפני בית דין, ועושין לו קיום: קסח, ב, "איש פלוני בן פלוני נמחק שטרו ביום פלוני, ופלוני ופלוני עדיו".

גמרא

תנו רבנן:

"איזהו קיומו?

'במותב תלתא הוינא אנו, פלוני ופלוני ופלוני, הוציא פלוני בן פלוני שטר מחוק לפנינו ביום פלוני, ופלוני ופלוני עדיו. ואם כתוב בו: 'הוזקקנו לעדותן של עדים ונמצאת עדותן מכוונת', גובה, ואינו צריך להביא ראיה. ואם לאו - צריך להביא ראיה. נקרע - פסול, נתקרע - כשר. נמחק או נטשטש - אם רישומו ניכר כשר".

היכי דמי "נקרע"?

היכי דמי "נתקרע"?

אמר רב יהודה:

"נקרע" - קרע של בית דין.

"נתקרע" - קרע שאינו של בית דין.

היכי דמי "קרע של בית דין"?

אמר רב יהודה:

מקום עדים,

ומקום הזמן,

ומקום התורה.

אביי אמר:

שתי וערב.

מתני'

מי שנמחק שטר חובו. מעצמו שנטשטש או שנפלו עליו מים: מעמיד עליו עדים. היודעים מאימתי נכתב ומה כתוב בו והם עושין לו קיום בפני בית דין וכותבין לו מה שהיה כתוב באותו השטר והזמן והמעות: נמחק שטרו. שהיה כתוב ביום פלוני ופלוני ופלוני היו עדים שהיו חתומים בו כל זה כותבין אלו המקיימין ואחר כך חותמין את שמותם בסוף:

גמ'

הוציא. שטר מחוק לפנינו שהיה כתוב ביום פלוני:

ופלוני ופלוני. היו עדים שחתומים בו:

ומפרש גמרא אם כתוב בו הוזקקנו כו'. שעמדו אלו בית דין המקיימין וחקרו עדים החתומים בו להעיד על חתימתן ונמצאו דבריהם מכוונין:

גובה. מזמן ראשון הכתוב בשטר ואין צריך ראיה אחרת ואם לאו צריך להביא ראיה אחרת על הזמן ועל סכום המעות ועל כל מה שהיה כתוב בשטר:

נקרע. על ידי אדם:

נתקרע. מעצמו:

23. קסח, ב

רַבִּי ע

ערבאי. ישמעאלים:

וקאנסי לארעתא דאינשי.
ומתוך שהיו בעלי זרוע כופין
בעליהן לתת גם השטרות שלא
יוכלו לערער:

ליחזי מר שטרא. מה כתוב בו
קודם שיאנסו ממנו וכתוב לנו
אחר תחתיו שאם יאנס אחד
ישאר לנו שני ולזמן מרובה אם
תהיה ידיו תקיפה נערער על
שדותינו ונקחם מיד הלוקחים
אותם מיד הערביים:

דאמור רב ספרא. לקמן
בשמעתין:

דלמא טריף והדר טריף. זה
הלוקח שקנה שדה באחריות
זמנין דטריף ליה מיניה בעל חוב
דמוכר ואתי איהו וטריף
מלקוחות ומחזיר להם אחד מן
השטרות כדי לגבות בו מן
המוכר והדר טריף מלקוחות
אחריני על ידי השטר השני
ואומר עתה טרפו ממני ואחזור
ואטרוף מלקוחות והרי שטר
מכירתי עדיין הוא בידי:

קא טרדי ליה. מפצירין בו:

אמור ליה לספריה זיל כתוב
להו. שטר ומחוק אותו ואחר כך
כתוב על המחוק והעדים יחתמו
על הנייר ואלו לא יתנו לב שהוא
פסול ואיפטר מהם:

אמור ליה רב אחא בר מניומי
לאביי כו'. לי נראה דרב אחא
בר מניומי הוה סלקא דעתיה
דהכי אמר אביי לספריה
דנכתוב להו שטרא מעליא והדר
נמחקה והדר נכתביה על
המחוק ונחתמו סהדי על הנייר
והכי קשיא ליה ודלמא לא
מחקי ליה שפיר משום דבעי
למיכתב עליה והוי רושם ראשון
ניכר ואזלי ומחקי ליה להאי
כתבא בתרא ומוקי ליה אקמא
והוה ליה רושם ראשון ניכר
וכשר וראשון לא על המחוק
נכתב והוה ליה כנטשטש דאמרן
לעיל רישומו ניכר כשר:

אמור ליה מי סברת שטרא
מעליא קאמינא. דנכתוב
ונמחקה:

אל"ף בי"ת בעלמא קאמינא.
דברים בטלים אמרתי לכתוב
ולמחוק:

הנהו ערבאי דאתו לפומבדיתא, דהוו קא אנסי ארעתא דאינשי
אתו מרוותיהו לקמיה דאביי, אמרו ליה:

ליחזי מר שטרין, ולכתוב לן מר שטרא אחרינא עליה,
דאי מיתניס חד נקיטינן חד בידן.

אמר להו: מאי אעביד לכו?

דאמור רב ספרא: אין פותבין שני שטרות על שדה אחת,
דלמא טריף, והדר טריף!

הוו קא טרדי ליה, אמר ליה לספריה:

זיל כתוב להו: הוא על המחוק ועדיו על הנייר דפסול.

אמר ליה רב אחא בר מניומי לאביי:

ודלמא רישומו ניכר,

ותניא:

"נמחק או נטשטש, אם רישומו ניכר בשר!"

אמר ליה:

מי קאמינא שטרא מעליא?!

אל"ף בי"ת בעלמא קאמינא.

24. קסח, ב - קסט, ב

קצ"ט

אבד שטר חובי. וכתבו לי אחר תחיתו ככל הכתוב בראשון וכגון שאין לו עדים שאבד ממנו:

כתבנו ונתנו לו. דליכא למימר שמה כתב ללוות ולא לוח: **בשטרי הלואה.** אפילו אם באו לכתוב חוץ מאחריות שבו אין כותבין דאתו למיטרף ביה מבני חרי ושמה לא אבד הראשון אי נמי דלמא חזר ומצאו וטרף והדר טרף:

אבל בשטרי מקח וממכר. אם אמרו עדים כתבנו ונתנו לו כותבין לו אחר חוץ מאחריות שבו מאחר שאמת הדבר שזה הקרקע קנוי לו והוא ירא פן ישתקע הדבר ויערערו עליו שלא כדין כותבין לו שטר מקח בלא אחריות כדמפרש לקמן (דף קסט:) שטרא דגן דכתבנוהי דלא למיגבי ביה לא ממשעבדי ולא מבני חרי כו':

רבו שמעון בן גמליאל אומר אפילו בשטרי מקח וממכר אין כותבין. דסייל אותיות נקנות במסירה כדלקמן גבי מתנה דחיישינן דלמא לאחר שכתבו ונתנו לו שטר המכירה החזיר לו לוקח זה למוכר את השטר וחזר לו מקחו כדאמרינן גבי מתנה: **חזרה מתנתו.** כדמפרש לקמיה טעמא:

מתנתו קיימת. אלא אם כן חזר ומכרה או נתנה לו בקנין גמור או בשטר חדש כדין לוקח ומוכר:

אמר מר חוץ מאחריות שבו מאי טעמא. אין כותבין לו אחריות: **אמר רב ספרא לפי שאין כותבין שני שטרות על שדה אחת.** שאם יכתוב לו שטר אחר חיישינן דלמא אתי בעל חוב וטרף ליה להאי שדה דאמר הקונה אותה כי אבד שטרי שהיה לי על שדה זו וכתבו לו שטר אחר עליה וכיון דטרפה מידו אוזיל בהאי שטרא דכתבו ליה וטרף ללקוחות שקנו אחר שקנה הוא ויעשה קנוניא עם הבעל חוב שטרפה ממנו:

ואמר ליה שוף לי דאיקום בארעא. כלומר אל תערער עלי עתה כלום פיי שוף בשופי כדגרסינן (כתובות דף כ.) והוא שאכלוס בעליהם שלש שנים ובשופי כך אמר ליה שוף לי דאיקום בארעא ארבע או חמש שנים עד דיתיישן הדבר והדר תא ותערער עלי זימנא אחריתי ועביד הכי ובתר זמן מערער עליה וטרף לה מיניה והדר אזל הקונה שאמר אבד שטרי וכתבו לו אחר ומפיק ליה לההוא שטרא [קמא] דכתבו ליה על שדה זו ואזיל וטרף ללקוחות:

ומקשינן עלה וכיון דקרעננה לשטרא. דבעל חוב בזימנא קמייטא דטרף במאי קטרף כי אתי השתא וטרף:

והאמר רב נחמן כו'. כן הוא הסדר מלוה בא לב"ד וצועק על הלוה שיפרע לו חובו ומזמנינן ליה ללוה בדינא כדאמרינן ואי לא אתי משמתנין ליה וכותבין שטר טירפא למלוה שילך ויפשפש אחר קרקעותיו של לוח וכל מקום שימצא מנכסיו או מלקוחות שקנו ממנו אחרי כן ראה שטרו לב"ד של אותה העיר וימסרו לו קרקעותיו למלוה ויכתבו לו שטר אדרכתא שיהא שליט ודורך על נכסיו של זה לגבות חובו מהן כדמפרש בהגולל בתרא ושטר הטיירפא יקרעו פן יחזור ויטרף בב"ד אחר וישומו הנכסים כדין שומת בית דין כדמפרש בב"ק וכפי השומא יקחם בחובו ויכתבו לו ב"ד שטר שומת הנכסים לדעת בכמה קבלם ומשום דשומא הדרא לעולם כשיהא לו מעות ללוה כדאמרינן [בב"מ] (דף טז: #וודף לה.) וכשינתנו לו בית דין שטר השומא יקרעו האדרכתא פן יחזור ויטרף בה פעם שניה שלא כדין:

ומשני לא צריכא דאיתא מכח אבהתיה. לכך אין כותבין שני שטרות דחיישינן דלמא לאו מכח ההלואה יבא ויטרף אלא יבא ויערער כי זו השדה גולה מאבותיו זה שמכרה לך והביא עדים כי זו שדה אבותיו והמוכר שמכרה גולה מאבותיו והוציאה מידו והעמידה ביד המערער וכתבו ללוקח שטרפה מידו וכי יש לו רשות לטרף הלקוחות שקנו קרקע מן המוכר שמכר לו שדה זו הגזולה והלך ועשה קנוניא הלוך עם הגזול שלקח השדה מידו ואמר ליה שוף לי ועשה כן ואחר ד' וה' שנים עוד בא הגזול והביא עדים כי שדה זו גולה המוכר הזה ומכרה לזה וטרפה מידו וחזר הלוך הזה בשטר (השני שכתבו בו בעת שאמר אבד שטרי) וטרף בו פעם אחרת לפיכך אמר רב ספרא אין כותבין שני שטרות על שדה אחת:

אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא: אמאי תלינן טעמא משום דא"ל שוף לי וכי בלא טענה זו נמי כיון דנקיט שני שטרות ביום אחד יכול לטרף ולחזור ולטרף ולכך אמר רב ספרא אין כותבין שני שטרות על שדה אחת: ומשני אי"כ נפשי עליה מריבות ומחלוקות של בעלי דינין בבת אחת ויתנו לב על גניבתו:

ונכתוב ליה שטרא מעליא כו'. אמתינתא פריך אמאי קתני חוץ מאחריות שבו משום פסידא דמוכר והלא יכולין אנו לעשות תקנה שיכתוב לזה שאמר אבד שטרי שטר מעליא ובאחריות דאיכא למימר הדין עמו דודאי אבד שטרו וכתוב ליה לאידך למוכר שובר שיוכיח שנפסד השטר הראשון שבד הלוך ולא יבא לגבות בו עוד דהשתא ליכא למיחש דלמא טרף והדר טרף שהרי כשיוציא הלוך שטרו הראשון שאבד כדבריו יוציא המוכר את השובר שכתוב בו כל שטרי דיפקון כו' כל שטרי מכירה דיפקון על ארעא דא יהו בטלין:

לבר מדיפקון. כלומר חוץ מזה השטר שכתבתי לו בזמן פלוני תחת הראשון שאמר לי שאבד ממנו:

זאת אומרת כו'. מחלוקת תנאים הוא במתניתין בפירקין בשטרי הלואות דאיכא למאן דאמר אין כותבין שלא יחא צריך לשמור שוברו מן העכברים ומלוה שאבד שטרו הפסיד חובו וה"ה לשטרי מקח אם אבד הלוך שטרו לא נכתוב ליה שטרא מעליא על סמך השובר שבד המוכר שהרי לא יכתבו שובר דממצא מוכר צריך לשמור שוברו מן העכברים. אמר להו. רב אשי לעולם אימא לך גבי מלוה שאבד שטרו שנכתבו לו שטרא או פרע מקצת חובו דכותבין שובר ללוה ויפרע חובו למלוה והכא גבי מקח וממכר היינו טעמא דאין כותבין שובר למוכר כדי לכתוב שטרא מעליא ללוקח משום דזימנין דאזיל בעיח דמוכר [שהוא לוקח ראשון שטרא] וטרף הקרקע מיניה דלוקח [שני] ותברא אינו ביד הלוך אלא ביד המוכר ובתוך כך שילך אל המוכר ויראה לו השובר שמיט ואכיל פירי כדמסיק ואזיל וקשה גזל הנאכל אבל גבי שטרי מלוה כותבין שובר דליכא למימר הכי כדמפרש לקמן ואזיל:

תנו רבנן:

"הרי שבא ואמר: 'אבד שטר חובי',

אף על פי שאמרנו עדים: 'אנו כתבנו וחתמנו ונתנו לו' -

אין כותבין לו את השטר.

במה דברים אמורים: בשטרי הלואה, אבל שטרי מקח וממכר כותבין, חוץ מן האחריות שבו.

קסט, א **רבו שמעון בן גמליאל אומר:**

אף שטרי מקח וממכר אין כותבין.

ובן היה רבו שמעון בן גמליאל אומר:

הנותן מתנה לחברו והחזיר לו את השטר - חזרה מתנתו.

וחכמים אומרים: מתנתו קיימת".

אמר מר:

"חוץ מאחריות שבו"

מאי טעמא?

אמר רב ספרא:

לפי שאין כותבין שני שטרות על שדה אחת,

דלמא אזיל בעל חוב טרף ליה להאי, ואזיל האי ומפיק חד וטרף לקוחות.

ואמר ליה לבעל חוב: 'שוף לי דאיקום בה, והדר תא טירפן.

ומפיק אחרנא, והדר אזיל טרף לקוחות אחרני.

וכיון דקרעניה לשטרא דמלוה, במאי הדר טרף לה?

וכי תימא דלא קרעניה,

והא אמר רב נחמן:

כל טירפא דלא כתיב ביה: "קרעניה לשטרא דמלוה" - לאו טירפא הוא,

וכל אדרכתא, דלא כתיב ביה: "קרעניה לטירפא" - לאו אדרכתא הוא.

וכל שומא דלא כתיב ביה: "קרעניה לאדרכתא" - לאו שומא היא.

לא! צריכא דקאתי מכח אבהתיה.

אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא:

ולמה ליה למימר ליה לבעל חוב: 'שוף לי בהאי ארעא ואיקום בה'?

תיפיק ליה דינין דנקיט תרי שטרי טרף והדר טרף!

אם כן, נפיישי עליה בעלי דינין.

ולכתוב להאי שטרא מעליא,

ולכתוב תברא למוכר:

"כל שטרי דיפקון על ארעא דא פסולין, לבר מן דיפוק בזמנא דא!"

אמרוהו רבנן קמיה דרב פפא:

ואמרין לה קמיה רב אשי:

זאת אומרת: אין כותבין שובר.

קסט, ב **אמר להו:**

בעלמא כותבין שובר,

והכא היינו טעמא, דדלמא אזיל בעל חוב וטרף מיניה דלוקח,

ואזיל איהו וטרף לקוחות,

רַקְעָא

ומקשינן סוף סוף לקוחות. לאו לגבי מוכר אזלי בתמיה לצעוק על שדהו שטרף בע"ח דמוכר ויראה לו השובר ויחזיר לו קרקעו:

א"נ. זימנין דהוי לוקח שלא באחריות דעביד אינש דזבין ארעא ליומיה ולא יחוש הלוקח לחזור אצל המוכר שהרי אין עליו אחריות ויפסיד קרקעו שלא כדין:

אי הכי. דאיכא למיחש להכי והלכך בשטר מקח אין כותבין שובר:

בשטרי הלוואות נמי. אמאי אמר דכותבין שובר הא איכא למיחש נמי דטריף המלוה לקוחות שלקחו מן הלוח ותברא בידא דלקוחות ליכא אלא ביד הלוח:

ומשני התם. גבי הלוואות כיון דזוזי מסיק ביה מלוה ללוה לא שבקי ליה לקוחות קרקע שלהם למלוה עד שילכו אצל הלוח לדעת אם פרעוהו זוזי משום דמימר אמרי לקוחות אימור פיוסי פייסיה ולא אתי למישמט ולמיכל פירי אבל הכא גבי מקח וממכר כשיבא לוקח זה לטרופן קרקע מלקוחות שלקחו מן המוכר יניחו לו הלקוחות לטרופן דאמרי לקוחות זה המוכר קרקע חייב לו ללוקח זה תחת שדהו שאבד וכל מאן דמסיק ארעא בחבריה לא מפייס בזוזי עד זמן מרובה כשיראה שלא יוכל להעמיד לו שדה והלכך מניחין לו לטרופן עכשיו ולאחר זמן הדר לגבי מרא דארעא ובתוך כך שמיט ואכיל פירי והלכך אין כותבין:

ושובר גבי לקוחות - ליכא.

סוף סוף, לקוחות לאו אמרי דארעא הדרין?

אדהכי והכי שמיט ואכיל פירי.

אי נמי:

ללוקח שלא באחריות.

אי הכי, שטררי הלואה נמי!

התם דזוזי מסיק,

אמרי: פייסיה בעל חוב בזוזי,

הכא דארעא מסיק, מידע ידעי דמאן דמסיק ארעא בזוזי לא מפייס.

25. קסט, ב

קצ"ס

היכי כתבינן. האי שטרא להעיד שהשדה קנוי בידו אך שלא יגבה לא ממשעבדי ולא מבני חרי דחיישינן דלמא שטרו הראשון עדיין בידו הוא:

דתיקו ארעא בידיה. שלא יוכל המוכר לטעון לא מכרתי לך מעולם:

אמר רפרם זאת אומרת. ממילתיה דרב נחמן שמוזיק לפרש בתוך השטר שאין בו אחריות:

אחריות. שאינו כתוב בשטר אלא נכתב השטר סתם טעות ושגגת הסופר הוא וכמי שכתב בו אחריות דמי ופלוגתא הוא בשנים אוחזין (ב"מ דף יד.). והכי מסקינן התם (טו): דטעות סופר הוא בין בשטרי מקח בין בשטרי הלואה:

דלא כתב ביה אחריות. ורב נחמן לא קמתרץ שפיר:

זיל זבניה. מן המוכר שלא באחריות וכתוב השטר בשמך ואח"כ מכור את הקרקע לאשה באחריות:

אמר מר: "חוז מן האחריות שבו".

היכי כתבינן?

אמר רב נחמן:

דכתבי הכי: "שטרא דנן דלא למיגבי ביה לא ממשעבדי ולא מבני חרי, אלא כי היכי דתיקום ארעא בידיה דלוקח".

אמר רפרם:

זאת אומרת: 'אחריות' טעות סופר הוא, טעמא דכתב ליה הכי, הא לא כתב ליה הכי - גבי.

רב אשי אמר:

'אחריות' לאו טעות סופר הוא,

ומאי "חוז מאחריות שבו"? דלא כתיב ביה 'אחריות'.

ההיא איתתא דיהבה ליה זויי לההוא גברא למיזבן לה ארעא, אזל זבן לה שלא באחריות.

אתיא לקמיה דרב נחמן,

אמר ליה: "לתקוני שדרתיך ולא לעויתי",

זיל זבנה מיניה שלא באחריות, והדר זבנה ניהלה באחריות.

26. קסט, ב

קצ"ס

מ"ט. חזרה מתנתו :
אמר רב אסי. קסבר רבן שמעון
 בן גמליאל נעשה כאומר כו' :
נגנב או שאבד נמי. נימא דאבד
 שדהו ובטלה מתנתו :
רבן שמעון בן גמליאל סבר
אותיות. בין דשטרי מקח בין
 דמתנה נקנות למקבל מתנה
 וללוקח במסירת השטר כלומר
 אע"פ שדברים אינם נקנין כיון
 דכתובין בשטר נקנין עם קבלת
 הקלף וכיון שהחזיר לו את
 השטר חזרה מתנתו ופלוגתא
 היא בהמוכר את הספינה (לעיל
 דף עו.) ואע"פ שפירש רבינו
 חננאל דלית הלכתא כרשב"ג
 דיחיד ורבים הלכה כרבים
 אפילו הכי הלכתא כרשב"ג
 דאותיות נקנות במסירה ואף על
 פי שלא כתב לו בשטר אחר קני
 לך הוא וכל שעבודה דקיימא
 לך כרבי דס"ל אותיות נקנות
 במסירה בהמוכר את הספינה
 (שם דף עו.) דאמרינן התם
 במסקנא אמר רב פפא הלכתא
 אותיות נקנות במסירה בלא
 שטר אחר וקאי רב אשי התם
 כוותיה דאמר סברא הוא כו'
 ולקמן בפירקין (דף קעג.) נמי
 אמרינן אותיות נקנות במסירה
 אבבי אמר צריך להביא ראיה
 רבא אמר כו' גם שם מוכח
 דאבבי ורבא סברי דאותיות
 נקנות במסירה וגם שם דחק
 ר"ח וכתב שאין הלכה כמותו
 אלא במסירה ובשטר והבל
 הוא :

"רבן שמעון בן גמליאל אומר:

הנותן מתנה לחבירו והחזיר לו את השטר - חזרה מתנתו,

וחכמים אומרים:

מתנתו קיימת."

מאי טעמא דרבן שמעון בן גמליאל?

אמר רב אסי:

נעשה כאומר לו: שדה זו נתונה לך כל זמן שהשטר בידך.

מתקיף לה רבה:

אי הכי, נגנב או אבד נמי!

אלא אמר רבה:

באותיות נקנות במסירה קמפלגי,

רבן שמעון בן גמליאל סבר: אותיות נקנות במסירה,

ורבנן סברי: אין אותיות נקנות במסירה.

27. קסט, ב - ק

רַבֵּי

תנו רבנן:

"הבא לידון בשטר ובחזקה נידון בשטר, דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בחזקה."

במאי קמיפלגי?

כי אתא רב דימי אמר:

אותיות נקנות במסירה קא מיפלגי, רבן שמעון בן גמליאל סבר: אין אותיות נקנות במסירה, ורבי סבר: אותיות נקנות במסירה.

קעא

אמר ליה אביי:

אם כן, פלוגתא לדמור!

אמר ליה:

ותפלוג!

אמר ליה:

הכי קאמינא לך: מתניתא לא מיתרצא אלא כדמתרצא מר, ואם כן קשיא דרבן שמעון בן גמליאל אדרבן שמעון בן גמליאל!

אלא אמר אביי:

הכא במאי עסקינן: כגון שנמצא אחד מהן, קרוב או פסול, ובפלוגתא דרבי מאיר ורבי אלעזר קא מיפלגי, רבי סבר לה כרבי אלעזר, דאמר: עדי מסירה כרתי ורבן שמעון בן גמליאל סבר לה כרבי מאיר, דאמר: עדי חתימה כרתי.

והא אמר רבי אבא:

מודה היה רבי אלעזר במזוייף מתוכו, שהוא פסול!

אלא אמר רבי אבינא:

הכל מודים, שאם כתוב בו:

'הוזקקנו לעדותן של עדים, ונמצאת עדותן מזוייפת' שהוא פסול, כדרך לא נחלקו אלא בשטר שאין עליו עדים כלל, דרבי סבר לה כרבי אלעזר, דאמר: עדי מסירה כרתי ורבן שמעון בן גמליאל סבר לה כרבי מאיר, דאמר: עדי חתימה כרתי.

ואיבעית אימא:

במודה בשטר שכתבו צריך לקיימו קא מיפלגי, דרבי סבר: מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו, ורבן שמעון בן גמליאל סבר: צריך לקיימו.

והא איפכא שמעינן להו!

דתניא:

"שנים אדוקין בשטר, מלזה אומר: 'שלי הוא ונפל ממני ומצאתו', ולזה אומר: 'שלך הוא, ופרעתי לך' יתקיים השטר בחותמיו, דברי רבי.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: יחלוקו."

והוינן בה: ולית ליה לרבי הא דתנן:

"שנים אוזנין בטלית,

ת"ר הבא לידון. כנגד המערער על שדה שבידו בשטר ובחזקה שטוען קרקע זה קניתי ממך ועדיין השטר בידי וגם יש לי עדים שאכלתי שני חזקה נדון בשטר דברי רבי לקמן מפרש לה ואזיל ועל מקומה אפרשנה לפי פי האמוראים:

רבן שמעון בן גמליאל אומר בחזקה. לפי פירוש האמוראים שלפנינו יש מהם שצריך לפרש לר"ש דקאמר בחזקה ולא בשטר ויש שצריך לפרש אף בחזקה וכל שכן בשטר הלכך מה שכתוב בספרים בחזקה ולא בשטר אימא אף בחזקה נראה דלא גרסינן ליה כו':

במאי קמיפלגי. ומתוך כך נדע פירוש הברייתא:

רבי סבר אותיות נקנות במסירה. כדקאמר נמי רבי בהדיא בפרק המוכר את הספינה (לעיל דף עו.) שהמוכר שטר חוב לתבירו כיון שמסר לו את השטר בידו קנה החוב ונשתעבד לו לזה לזה הקונה כמו שהיה משועבד למלוה כל זמן שלא חזר ומחלו כדאמר שמואל (במסכת גיטין) (דף יג) וה"י קא הבא לידון בשטר ובחזקה וטוען ראובן כנגד המערער שדה זו שלי היא שהרי שמעון שקנאו מלוי מסר לו שטר מכירה הכתוב בשמו וקניתי השדה במסירת השטר כאילו נכתב בשמי וגם החזקתי בשדה שלש שנים נידון בשטר דברי רבי ועל ידי השטר שמסר לו הלוקח קני לו השדה דאותיות נקנות במסירה ולא צריך תו עדי חזקה:

רבן שמעון בן גמליאל סבר אין אותיות נקנות במסירה. והלכך צריך עדי חזקה דכיון דא"ל אידך לך חזק וקני ויש לו עדים שהחזיק בה קנה דקרקע נקנית בכסף או בשטר מכירה ומתנה או בחזקה והכי קאמר רשב"ג נדון בחזקה ולא בשטר:

א"ל אביי. לרב דיני:

א"כ פלוגתא. דבריך לדמר שאמר רבה למעלה לרבן שמעון אותיות נקנות במסירה ואתה אומר לרבן שמעון אין אותיות נקנות במסירה:

א"ל. רב דימי לאביי ותפלוג כלומר איני חושש:

א"ל א"כ קשיא דר"ש בן גמליאל כו'. דהא על כרחך הוזקקנו לפרש הברייתא דלעיל כדמר:

אלא אמר אביי. מאי שטר דפליגי ביה רבי ורבן שמעון לאו בשטר הכתוב בשם אחר ומסרו לזה פליגי דהא בין לרבי בין לרבן שמעון אותיות נקנות במסירה כדאמר"י לרבי בהמוכר את הספינה (לעיל דף עו.) ולרבן שמעון לעיל בשמעתין כדמר אלא בשטר מכירה שכתב בו מוכר ללוקח זה כדן קרקע הנקנית בשטר פליגי וכגון שנמצא אחד מהעדים קרוב כו':

רבי סבר כרבי אלעזר. דאמר בגיטין בפרק המגרש (דף פו.) אין העדים חותמים על הגט אלא מפני תקון העולם דעדי מסירה גורמים לכריתות גט ונמצא גט כשר בכתיבה בלא עדים אלא שיהא מוסרו לאשתו להתגרש בפני עדים דהא כתיב וכתב לה בכתיבה לחוד בלא חתימה מיירי ומיהו עדים בעיני שיראו שנתגרשה וה"ל כאילו אין עדים בשטר דמי הלכך נדון בשטר בלא עדי חזקה אלא שיביא עדים שנכתב ונמסר לו בפניהם שהשדה נקנה לו בשטר אע"פ שאין בו עדים:

ורבן שמעון בן גמליאל. אומר בחזקה הוא קונה אי א"ל לך חזק וקני שהשטר בלא עדים אינו קונה כר"מ דעדי חתימה עיקר דהאי דכתיב וכתב אחתימת עדים קפיד קרא:

מודה ר' אלעזר כו'. דדוקא גט שאין בו עדים כשר דאעדי מסירה קפיד רחמנא ומיהו אם חתמו שקר או עדים פסולים בתוך הגט הרי הוא פסול:

אלא אמר רבינא הכל מודים. רבי ורשב"ג מודים שאם מזוייף מתוכו שהוא פסול כדרי אבא דמודה ר' אלעזר כו':

ואיבעית אימא במודה. מערער שכתבו לשטר שביד זה פליגי וקאמר מערער לא מכרתיו לך וממני נפל השטר ומצאתו:

אין צריך לקיימו. דלא דמי לשאר דינים שהפה שאסר הוא הפה שהתיר שאפילו אם היה זה מערער ואומר לא כתבתיו לא היה לנו לחשוד את זה הלוקח בכך שלא נחשדו ישראל לעשות טרות מזוייפים אלא שהחמירו חכמים להצטרך קיום היכא דמערער עליה הלכך כי אמר כתבתיו נהמניה למי שהשטר בידו:

צריך לקיימו. והכי קאמר רבן שמעון נדון בחזקה ולא בשטר שהשטר אינו מועיל לו כל זמן שלא נתקיים ע"י אחרים אע"פ שזה המערער מודה שכתבו דאיהו אמר כתבתיו וקאמר נמי

רפ"ס

אמר ליה אנא כלומר כרבי סבירא לי ואם לא בירר דבריו הפסיד וכן פירש רבינו זקני מ"כ בפרק זה בורר אליבא דרבי שצריך לברר ואם לא הביא שטר הפסיד ויש לשון אחר ואין בו ממש ואע"פ שהלכה כרבי מחבירו בהא הלכתא כרבן שמעון שאין צריך לברר כדאמר רב גידל אמר רב:

זה אומר: "אני מצאתיה", וזה אומר: "אני מצאתיה", זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה, וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה, ויחלוקו!" (בבא מציעא ב.)!?

ואמר רבא אמר רב נחמן: במקוויים דכולי עלמא לא פליגי דיחלוקו, כי פליגי בשאינו מקוויים, רבי סבר: מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, ואי מקיים ליה גבי פלגא, ואי לא חספא בעלמא הוא. ורבן שמעון בן גמליאל סבר: מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו, ויחלוקו!

איפוך.

ואיבעית אימא: לעולם לא תיפוך, אלא הכא בלברר קמיפלגי, כי הא דרב יצחק בר יוסף הוה מסיק ביה זוזי ברבי אבא, אתא לקמיה דרבי יצחק נפחא, אמר: פרעתיה בפני פלוני ופלוני. אמר ליה רבי יצחק: יבואו פלוני ופלוני ויעידו. אמר ליה: אי לא אתו, לא מהימנינא? והא קיימא לן: 'המלוה את חברו בעדים אינו צריך לפרעו בעדים!' אמר ליה: אנא בההיא בשמעתא דמר סבירא לי: דאמר רבי אבא אמר רב אדא בר אהבה אמר רב: האומר לחבירו: 'פרעתיה בפני פלוני ופלוני' צריך שיבואו פלוני ופלוני ויעידו. אמר ליה: והא אמר רב גידל אמר רב: הלכה כדברי רבן שמעון בן גמליאל, ואף רבי לא אאמר אלא לברר.

קעב

אמר ליה: אנא נמי לברר קאמינא.

28. קע, ב - קעא, א

לפני

משנה

מי שפרע מקצת חובו?

רבי יהודה אומר: יחליף.

רבי יוסי אומר: יכתוב שובר.

אמר רבי יהודה:

נמצא זה צריך להיות שומר שוברו מן העכברים!

אמר לו רבי יוסי: כך יפה לו, ולא ירע נחו של זה.

גמרא

אמר רב הונא אמר רב:

אין הלכה לא כרבי יהודה ולא כרבי יוסי,

אלא: בית דין מקרעין השטר וכותבין לו שטר אחר מזמן ראשון.

אמר ליה רב נחמן לרב הונא, ואמרי לה רב ירמיה בר אבא לרב הונא:

אי שמייעא ליה לרב הא בריתא⁴⁹¹ דתניא:

"עדים מקרעין את השטר וכותבין לו שטר אחר מזמן ראשון"

הוה הדר ביה.

אמר ליה:

שמייע ליה, ולא הדר ביה.

קעא, בשלמא בי דינא אלימי לאפקועי ממונא

אלא עדים שעשו שליחותן חוזרין ועושין שליחותן?

ולא!?

והא אמר רב יהודה אמר רב:

עדים כותבין אפילו עשרה שטרות על שדה אחת!

רב יוסף אמר:

בשטר מתנה.

ורבה אמר:

בשטר שאין בו אחריות.

מתני'

מי שפרע מקצת חובו. במלוה בשטר מיירי ואיכא למיחש פן יחזור המלוה ויתבע כל חובו:

רבי יהודה אומר יחליף. יקרע אותו השטר ויכתוב לו שטר אחר לפי חשבון הנשאר מזמן ראשון כדמפרש בגמרא:

יכתוב שובר. וישמרהו הלוח:

לשמור שוברו. שאם אבד שוברו יחזור המלוה ויגבה כל חובו:

א"ל ר' יוסי כן יפה לו. למלוה שיהיה הלוח בדאגת שימור שוברו ולא המלוה דעבד ליה לאיש מלוה כדאמרינן בגמרא:

ולא ירע כחו. של מלוה להחליף שטר כדאמר ר' יהודה כדי שיכוף לפרעו:

גמ'

אין הלכה לא כרבי יהודה. שאמר יחליף ואפילו לכתוב לו מזמן ראשון על ידי עדים בלא בית דין כדמפרש ואזיל דלא אלימי עדים לקרוע שטר ולהחליף ולגבות מזמן ראשון:

ולא כר' יוסי. דאמר כותבין שובר וצריך לשמור שוברו מן העכברים:

וכותבין לו שטר אחר. לפי סכום המעות שחייב לו עדיין ורב תנא הוא ופליג:

אי שמייע ליה לרב הא דתניא. לקמן בשמעתין במילתיה דר' יהודה בפורע חצי חובו שמקרעין עדים כו': הוה הדר ביה. רב והיה מודה שהלכה כר' יהודה דהא רב נמי ה"ק דמה לי בי"ד מה לי עדים:

שמעה ולא הדר ביה. דברייטא תני עדים מקרעין ואיהו אמר בי"ד דוקא ולא עדים:

בשלמא בי דינא. מקרעין ומחליפין אחר וכותבין אותו מזמן ראשון לטרורף שלא כדין מזמן ראשון דמן הדין לא אלים שטרא למיטרף אלא מיום שנכתב ואילך אלא בי"ד אלימי ומפקעי ממונא דהפקר בית דין הפקר כדנפקא לן מאלה הנחלות (גיטין דף לו.):

אלא עדים שעשו שליחותן. לכתוב ולהעיד בשטר הראשון היאך חוזרין ועושין שליחות אחרת ומי נתן להם כח זה:

ולא. בתמיה וכי אין עדים חוזרין ועושין:

והאמר רב יהודה אמר רב. מי שאבד שטרו ואמר לעדים כתבו לי אחר חוזרין וכותבין אפי' עשרה שטרות אם אבדו זה אחר זה:

ומשני רב יוסף אמר. לעולם אין כח בידם של עדים לחזור ולכתוב שטר אחר לגבות מלקוחות וכי קאמר רב יהודה אמר רב הי"מ בשטר מתנה שאין בו אחריות וכיון דהכל יודעין שנותן לו השדה למה לא יכתבו לו שטר מתנה להיות בידו לעדות דתיקו ארעא בידיה:

ורבה אמר. אפי' בשטר מכירה קאמר רב יהודה דכותבין עשרה וכגון דלית ביה אחריות וכדאמרן לעיל (דף קסט:) חוץ מאחריות שבו וכדאמר רב נחמן לעיל (דף קסט:) שטרא דנן דכתבנוהו לא למיגבי ביה כו':

⁴⁹¹ במהדורת הדפוס מופיע המילה ברייתא בסוגרים מרובעות, ולא מופיע בגירסת הרשב"ם

29. קעא, א-ב

רש"ס

כדי שיקוף לפורעו. המלוה יכוף ללוה לפורעו שדואג פן יפסיד שובר וזה יוציא שטרו ותובעו כל חובו:

ופרכינן ור' יהודה נמי מזמן ראשון קאמר. כר' יוסי ומה תשובה היא זו שאמר רבי יוסי כדי שיגבה מזמן ראשון:

הכי קאמר ליה רבי יוסי כו. דרבי יהודה לא פירש דבריו כל כך אלא יחליף סתמא קאמר ליה לר' יוסי כדתנן במתניתין:

בחדא פליגנא. דכותבין שובר כדי שיקוף לפורעו:

בתרתי פליגנא עלך. כי כותבין שובר וגובין מזמן ראשון:

ת"ר שטר שכתב בו זמנו בשבת או בעשרה בתשרי. כגון במקומות שמונין לחדשי החמה וכתב בשטר בט"ו לירח פלוני וכשאנו נזקקין לכיון מתי אירע יום ט"ו של אותו חדש נמצא עונתו ביום שבת או ביום עשירי לתשרי דהיינו יוה"כ והכל יודעין שלא נכתב לא בשבת ולא ביוה"כ ונמצא שלא נכתב באותו יום המוכיח בשטר אלא או מוקדם הוא ופסול או מאוחר וכשר:

שטר מאוחר הוא וכשר דברי ר' יהודה. דס"ל לרבי יהודה כל שטר מאוחר כשר ואפילו אותו שאין להוכיח מתוכו של שטר אם מאוחר הוא ואם לאו וכ"ש זה שזמנו ביום השבת וביום הכפורים שהזמן מוכיח שהוא מאוחר ואפי' רבי יוסי מודה ביה דלא נפיק מיניה חורבא מהאי כדמפרש ואזיל והא ליכא למימר שמא מוקדם הוא ופסול כמו שפירש רבינו חננאל הלא תראה דרמינן עלה דמתניתין (סנהדרין דף לב.) דתנן אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה וחקירה שנאמר (ויקרא כד) משפט אחד יהיה לכם הא דתניא בתוספתא בתחלת מסכת מכות שטר שכתוב בו זמנו באחד בניסן בשמיטה ובאו עדים ואמרו היאך אתם מעידין על שטר זה שנמסרה לכם עדות זו במקום הזה והלא באותו היום עמנו הייתם במקום פלוני שטר ועדיו כשרין חיישינן שמא איחרוהו וכתבוהו ושקלו וטרו ר' חנינא ורבינא לאוקמי תרווייהו מתני' ומתניתא ולא דחו חדא מנייהו וק"ל דלא מותבי' תיובתא אלא ממשנה או ברייתא שהיא הלכה ותו הא בהדיא אמרי' קיום שטרות מדרבנן הוא דאי מדאורייתא לא בעינן דק"ל כריש לקיש דאמר (כתובות דף יח:.) עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בבית דין ורבנן הוא דאצרכיניהו קיום ש"מ שעל הבא לפסול את השטר עליו הראיה הלכך מעמידין שטר זה בחזקת מאוחר והטוען כי מוקדם הוא כדי לפסלו עליו הראיה:

ור' יוסי פוסל. שטר מאוחר דעלמא שאין בתוכו הוכחה כלל כדמפרש לקמיה:

והלא מעשה בא לפניך בצפורי. בשטר מאוחר והכשרת:

א"ל כשהכשרתי בזה. שכתוב זמנו בשבת וביוה"כ הכשרתי שמתוכו מוכיח שלא נכתב בזמנו שהרי אין ישראל כותבין שטרות בשבת וביום הכפורים והכל יבינו שהוא מאוחר ולא נפיק מיניה חורבא כדלקמן אבל במאוחר בעלמא שזמנו כתוב ביום ראוי לכתובה ולא יודע אם מאוחר הוא אם לאו בההוא פליגנא עלך ופסילנא וטעמא לקמן:

אמר ר' פדת הכל מודים. ר' יהודה ור' יוסי בכל שטרות מאוחרין בענין זה שכשאנו נזקקין למנות למתי מגיע עונתו של שטר ונמצאת עונת הזמן הכתוב בו מכיון ביום השבת או בעשרה בתשרי שטר מאוחר הוא זה וכשר לדברי הכל דדמי כמי שכתוב בתוכו שטרא דנן דכתבנוהו לאו בזמניה כתבנוהו אלא אנן סהדי איחרנוהו וכתבנוהו שהרי הכל יודעים שלא נכתב בשבת וביום הכפורים ויכירו שהוא מאוחר ולא אתי לידי חורבא כדמפרש לקמן וה"ק ר' פדת הכל מודים בההוא שטר דקתני כדתא שטר שכתוב זמנו בשבת כו' דכשר והיינו דקאמר ליה ר' יוסי בזה הכשרתי:

לא נחלקו אלא בשטר מאוחר בעלמא. שמגיע עונתו ביום חול ולא יודע אם מאוחר אם לאו:

ונפיק מיניה חורבא. אליבא דר' יוסי כדמפרש ואזיל ויש מפרשים א"ר פדת הכל מודים שאם הוזקקנו כו' שכך כתוב בתוך השטר הוזקקנו לעונתו של שטר ונמצאת כו' וכל זה דכתב בשטר לדעת כן נכתב שיבינו שאין ישראל כותבין בשבת וידעו שהוא מאוחר לא נחלקו אלא בשטר מאוחר בעלמא שכתוב בו זמנו בשבת או בעשרה בתשרי ולא חזר וכתב בו הוזקקנו לעונתו של שטר כו' וכל זה הבל וליצנות הוא חדא דהכי הוה ליה למימר אמר ר' פדת הכל מודים שאם כתב בו הוזקקנו כו' ועוד כיון דכתב זמנו בשבת למה לי למכתב הוזקקנו כו' הא ממילא אנו יודעין שלא נכתב ביום השבת וביום הכפורים ומאוחר הוא כדפי לעיל:

דרבי יהודה. דמכשיר לטעמיה דאמר אין כותבין שובר הלכך לא חייש בין מאוחר לכשנכתב בזמנו לעולם אינו פורע עד שיקח השטר ויקרענו וכיון שנקרע השטר לא חייש למידי:

ור' יוסי. דפוסל המאוחר:

לטעמיה דאמר כותבין שובר. היכא דפרע מקצת חובו וה"ה היכא דפרע כל חובו וטוען מלוה אירכס שטרי כדמפרש לקמן כותבין שובר ונותנין ללוה להודיע שפרע כל חובו והלכך האי שטר מאוחר פסול הוא כו':

מאי "בריייתא" 492?

דתניא:

"הרי שהיו נושין בו אלף, ופרע מהן חמש מאות.

עדים מקרעין את השטר וכותבין לו שטר אחר מזמן ראשון,

דברי רבי יהודה.

רבי יוסי אומר:

שטר זה יהא מונח במקומו, ויכתבו שובר.

ומפני שני דברים אמרו כותבין שובר:

אחת כדי שיקוף לפורעו,

ואחת כדי שיגבה מזמן ראשון,"

והא רבי יהודה נמי, מזמן ראשון קאמר!

הכי קאמר ליה רבי יוסי לרבי יהודה:

אי מזמן ראשון קאמרת - פליגנא עלך בחדא,

אי מזמן שני קאמרת - פליגנא עלך בתרתי.

תנו רבנן:

"שטר שזמנו כתוב בשבת או בעשרה בתשרי,

שטר מאוחר הוא, וכשר,

דברי רבי יהודה.

רבי יוסי:

פוסל.

אמר לו רבי יהודה:

והלא מעשה בא לפניך בצפורי, והכשרתי!

אמר לו: נשהכשרתי בזה הכשרתי.

והא רבי יהודה נמי בזה קאמר!

אמר רבי פדת:

הכל מודים, שאם הוזקקנו לעונתו של שטר,

ונמצאת עונתו מכוונת בשבת,

או בעשרה בתשרי ששטר מאוחר הוא וכשר,

לא נחלקו אלא בשטר מאוחר בעלמא,

רבי יהודה לטעמיה דאמר: אין כותבין שובר, ולא נפיק מיניה חורבא,

ורבי יוסי לטעמיה דאמר: כותבין שובר, ונפיק מיניה חורבא.

קעא,ב

30. קעא, ב

רע"ס

ואמר רב הונא בריה אירכס לי. וה"ה בלא אירכס היכא דפרע חצי חובו וכתבו שובר ללוה יכול המלוה להוציא אחרי כן שטר חובו שכתוב זמנו אחר זמן השובר ויאמר ממון אחר הוא זה שלוית ממני אחרי כן ויגבה כל חובו משלם שהרי אין ידוע שהוא מאוחר אבל שטר שכתוב זמנו בשבת ועשרה בתשרי לא מצי למימר השתא הוא דיזפת מינאי:

אמר רב הונא בריה דרב יהושע כו'. מלתא באפי נפשיה היא הני מילי פלגא פן יחזור המלוה ויתבע כל חובו אבל אכוליה חוביה לא דמלוה אפסיד אנפשיה שלא נזהר לשמור את שטרו:

ומסתברא דכותבין שובר. אכוליה חוב היכא דאירכס שטרא:

יאכל הלה וחדי. בתמיה ישמח באכילת ממון אחרים חנם:

עבד לוח לאיש מלוה. מוטב שיהא טורח ודאגת שמירת שטר מוטל על הלוה יותר מן המלוה:

אמר רב הונא בריה דרב יהושע: אפילו למאן דאמר: "כותבין שובר", הני מילי אפלגא, אכל אכוליה - לא.

ולא היא, אפילו אכוליה כתבין.

כי הא דרב יצחק בר יוסף הוה מסיק ביה זוזי ברבי אבא, אתא לקמיה דרבי חנינא בר פפי, אמר ליה: הב לי זוזיי, אמר ליה: הב לי שטראי ושקול זוזך, אמר ליה: שטרך אירכס לי, אכתוב לך תברא, אמר ליה: הא רב ושמואל דאמרי תרוניהו: אין כותבין שובר! אמר: מאן יהיב לן מעפריה דרב ושמואל, רמינן בעיינין, הא רבי יוחנן והא ריש לקיש דאמרי תרוניהו: כותבין שובר.

וכן כי אתא רבין אמר רבי אילעא: כותבין שובר.

ומסתברא דכותבין שובר, דאי סלקא דעתא אין כותבין שובר, אבד שטרו של זה יאכל הלה וחדוי?

מתקיף לה אבוי: ואלא מאי, כותבין שובר, אבד שוברו של זה יאכל הלה וחדוי?

אמר ליה רבא:

אין, "עבד לוח לאיש מלוה"⁴⁹³ (משלי כב, ז).

31. קעא, ב

רפז"ס

תנן התם. בסדר זרעים בפרק אחרון דמסכת שביעית:

המוקדמים פסולין. שכתבוהו באחד באייר ובתוך השטר הקדימו וכתבו בו באחד בניסן פסולין דאתי למיטרף לקוחות שלא כדין ואפי' מזמן שני לא גובה כדאמרינן באיזהו נשך (ב"מ דף עב.) ר' יוחנן אמר אפי' תימא רבנן גזירה שמא יגבה מזמן ראשון אבל מוקדמין בענין זה שנכתב בו באחד בניסן ובאחד בניסן כתבוהו ולא לוח עד תשרי דאתא למיטרף לקוחות שלא כדין דמניסן ועד תשרי בזה נחלקו בפרק שנים אוחזין רב אשי מוקי לה בשטרי הקנאה ואביי אמר עדין בחתומיו זכין לו ומיזם כתיבת השטר שיעבד נפשיה והלכך כשר:

והמאחרים כשרין. שכתבוהו באחד בניסן וכתבו בתוך השטר באייר וכ"ש אם לוח בניסן ולא נכתב עד אייר דכשר שהרי מחל לו שעבוד של חדש שעבר:

אמר רב המנונא לא שנו. דמאחרים כשרים אלא בשטרי הלואה כדאמרן לעיל ר' יהודה לטעמיה דאמר אין כותבין שובר ולא נפיק מיניה חורבא ורב המנונא ס"ל אין כותבין שובר כדמתרץ לקמן הלכך ליכא למיחש למידי:

אבל בשטרי מקח וממכר אפי' מאוחרים פסולים. דזמנין דמזובן ראובן ארעא לשמעון בניסן על מנת שאם יגיע לדמים יחזירנה לו וכשכתב שטר מקנה כתב בו ראובן מכר שדה לשמעון בתשרי וחזר ראובן ולקח שדה משמעון בתמוז וכששאל שטר מקנה אמר ליה שמעון אירכס לי ואפילו למי"ד אין כותבין שובר הכא מודה דמה יפסיד שמעון אם לא יפדה ראובן שדהו הלכך אפילו אם יכתוב לו שמעון לראובן שובר שפדה שדהו בתמוז יחזור שמעון ויוציא שטרו הכתוב בתשרי ויאמר אחר שפדית חזרתי ולקחתי ממך והא שטרא:

א"ה שטרי הלואה נמי כו'. כדאמרן לעיל אליבא דר' יוסי דפסיל שטר מאוחר משום הך חורבא:
קסבר רב המנונא אין כותבין שובר. הלכך מאוחרין כשרין כדאמרן אליבא דר' יהודה:

האידינא כתבין שטרי מאוחרין וכתבין תברא. ולא חיישינן לחורבא דנפיק מיניה לר' יוסי לעיל:
אמר ליה בתר דאמר להו ר' אבא לספריה כו'. ליכא למיחש מידי דכיון דכתוב בתוך השטר שהוא מאוחר הרי הוא כשטר שכתוב בו זמנו בשבת ועשרה בתשרי דאכשרנא לעיל בין לר' יהודה בין לר' יוסי דכיון דידעינן ביה בשטר שהוא מאוחר לא אתי לידי חורבא ושוברו מוכיח עליו שהוא פרוע והאי דקדים ליה שובר היינו משום דשטר מאוחר כתבוהו כמו שכתבו בתוכו אנו סהדי איחרנוהו ואפי' ר' יוסי בזה מכשר:

א"ל רב אשי לרב כהנא האידינא לא עבדינן הכי. אלא כתבין שטר מאוחר וכתבין תברא ולא כתבין בתוך השטר איחרנוהו וכתבוהו ואפי' לא חיישינן לחורבא דר' יוסי:

אדכרתון זמנא דשטרא כתובו. בתוך השובר פלוני פרע לפלוני חוב פלוני כן וכך של אותו השטר שכתוב בו זמן פלוני ואז לא יוכל לרמות שאפי' כתב את השטר מאוחר הרי השובר מוכיח עליו שהוא פרוע:

ואי לא. אדכרתון זמן הכתוב בשטר כתבו השובר סתמא שלא יהא כתוב שום זמן בשובר אלא סכום המעות שהיו כתובין בשטר כותבין בשובר דכי היכי דכל אימת דנפק השטר שכתוב בו סכום ממון כזה לורעיה השובר לא שגא אם השטר קודם לשובר לא שגא מאוחר הימנו דהא תברא סתמא כתוב ומעתה צריך המלוה לזוהר שלא ילוח עוד ללוח הזה כסכום ממון הכתוב בשובר דהא תברא מרע ליה ואם הלוחה כסכום ממון ההוא הוא ניהו דאפסיד אנפשיה:

והאידינא לא עבדינן הכי. אלא כתבין שטר מאוחר סתמא דלא כתיב איחרנוהו וכתבוהו וכתבין תברא עלייהו בשעת פרעון וכתבין זמן בשובר ולא כתבין ליה סתמא ולחורבא דרבי יוסי לא חיישינן:

תנן התם

"שטרי חוב המוקדמין - פסולין, והמאוחרין כשרין".

אמר רב המנונא:

לא שנו אלא שטרי הלואה, אבל שטרי מקח וממכר אפילו מאוחרין נמי פסולין.

מאי טעמא?

זימנין דמזובין ליה ארעא בניסן, וכתוב ליה בתשרי, ומתרמי ליה זוזי ביני ביני וזבין ליה מיניה, וכי מטי תשרי מפיך ליה ואמר ליה: הדר זבנתה מינד!

אי הכי,

שטרי הלואה נמי,

זמנין דיזיף בניסן וכתוב ליה שטרא בתשרי, ומתרמי ליה זוזי ביני ביני ופרע ליה, ואמר ליה: הב לי שטראי, ואמר ליה: אירפס לי, וכתוב ליה תברא, וכי מטי זמניה ואמר ליה: הני השתא הוא דזפת מינאי!

קסבר: אין כותבין שובר.

אמר ליה רב יימר לרב כהנא, ואמרי לה רב ירמיה מדיפתיה לרב כהנא: והאידינא דכתבין שטרי מאוחרין וכתבין תברא אמאי קעבדינן הכי?

אמר ליה:

בתר דאמר להו רבי אבא לספריה:

כי כתביתו שטר מאוחרין,

כתבו הכי: 'שטרא דנן לא בזמניה פתבניה אלא אחרנוהו וכתבנוהו'.

אמר ליה רב אשי לרב כהנא:

והאידינא דלא קא עבדינן הכי

בתר דאמר ליה רב ספרא לספריה: כי כתביתו הני תברי,

אי ידעיתו זימנא דשטרא כתבו,

אי לא, כתבו סתמא, דכל אימת דנפיק לרעיה.

אמר ליה רבינא לרב אשי, ואמרי לה רב אשי לרב כהנא:

והא האידינא דלא קעבדינן הכי?

קעבא,

אמר ליה:

רבנן תקוני תקיני,

מאן דעביד עביד, מאן דלא עביד איהו הוא דאפסיד אנפשיה.

32. קעב, א

רז"ס

אמר להו רבא בר רב שילא להנהו כתבי שטרא אקניא אתא:

כי כתביתו שטרי אקניא אתא,
אי ידעיתו יומא דקנייתו ביה - כתבו,
ואי לא - כתבו יומא דקנייתו ביה,
כי היכי דלא מתחזי כשקרא.

אמר להו רב לספריה, וכן אמר להו רב הונא לספריה:

כי קיימיתו בשילי כתבו בשילי, ואף על גב דמסירן לכו מילי בהיני.
כי קיימיתו בהיני כתבו בהיני, ואף על גב דמסירן לכו מילי בשילי.

והאידינא לא עבדינן הכי. אלא כתבינן שטר מאוחר סתמא דלא כתיב איחרונוהו וכתבנוהו וכתבינן תברא עלייהו בשעת פרעון וכתבינן זמן בשובר ולא כתבינן ליה סתמא ולחורבא דרבי יוסי לא חיישינן:

להנך דכתבי אקניא אתא. כותבי שטר מתנה שאין כתוב בהן אחריות ולא אתי למיטרף מלקוחות אי נמי שטר מכירה שכתב בהן אחריות שדינו לטרופ לקוחות משעת מכירה דעדים מפקי ליה לקלא בלא שטר כדאמרינן בחזקת הבתים (לעיל דף מא:). אמר רב המוכר שדהו בעדי גובה מנכסים משועבדים וכדמפרש התם טעמא מלוה אזביני קא רמית כו' הלכך אי ידעיתון ההוא יומא דאקנייתון ביה מן הנותן מתנה או מוכר מכירה כתבו עכשיו אותו היום שנתנה המתנה והמכירה דאיכא למיחש שמא אחרי כן נתנה לאחר שלא כדין (פסק) ודוקא שטרי אקנייתא אבל שטרי הלואה שיש בו אחריות לא יכתוב אלא יום שעומד בו עכשיו דאי"כ הוה ליה מוקדם ופסול דאתי למיטרף לקוחות מזמן הכתוב בשטר שלא כדין דלעולם אין לקוחות משועבדים לשום אדם כל זמן שלא נכתב שטר עד שיקחו מן הלואה קרקעות אחר שנכתב השטר המשעבד נכסיו הלכך אי כתבי יומא שנעשית ההלואה בשטר זה פסול הוא דאתי למיטרף לקוחות שלקחו בין ההלואה לכתובת השטר והם לא נשתעבדו עד לאחר כתיבת השטר דעדים החתומים על השטר אינהו מפקי ליה לקלא כדאמרי' לענין הלואה בחזקת הבתים ולקוחות שלקחו אחרי כן אינהו הוא דאפסידו אנפשייהו אבל מקמי כתיבת השטר שפיר זבון ואפילו נכתב ביום ונחתם בלילה חשבינן ליה מוקדם ופסול דהא לא אשתעבדו לקוחות אלא מיום חתימה ואילך ואיהו אתי למיטרף מיום כתיבתו שלא כדין והכי תנן בהמביא גט (גיטף דף יז.) נכתב ביום ונחתם בלילה פסול ורבי שמעון מכשיר שהיה ר' שמעון אומר כל הגיטין שנכתבו ביום ונחתמו בלילה פסולין חוץ מגיטי נשים והתם מפרש טעמא לענין גיטי נשים מיהו לענין שאר שטרות לכ"ע פסולין:

פסק. אפס רבינו חננאל פירש דהא דרבה בר שילא שמעינן מינה דשטרא דכתיב בההוא יומא דקנו מיניה ובתר כמה יומי אסהידו עליה הנהו סהדי קמאי שפיר דמי מדקאמר אי ידעיתו יומא דאקנייתו כתבו ההוא יומא ואף על גב דחתמי עליה האידינא שפיר דמי דלא אשכחן דבעו חתימת ההוא יומא אלא גט אשה בלבד דתנן בגט נכתב ביום ונחתם בלילה פסול וכן הלכה הוא כך פרי"ח אך לא יתכן אלא כמו שפירשתי וכדפי' מתניתין דגיטין:

כי יתביתו בשילי. ואתם כותבין שם אותה העיר בשטרי מכירה או שטרי הלואה או שטרי מתנה או זכרון עדות כתבו בתוך השטר מקום שאתם יושבים שם בשעת כתיבה כלומר במקום פלוני כתבו הך מה שראינו במקום פלוני:
בהיני. מקום: האי מאן דנקיט מלוה דנקיט שטר מלוה בר מאה זוזי ואמר להם כתבו לי תרי בני חמשים שכשיפרע לי הלואה חמשים זוזי אקרע שטרא של חמשים ול יהיה צריך לכתוב שובר לא כתבינן שלא מדעת הלואה:

33. קעב, א

רַסְנִ"ס

מ"ט עבוד רבנן מילתא. שתקנו שלא ישתנה שטרו מכמות שהיה דניחא ליה כו':
כי היכי דליכוף ולפרעיה.
 כשיפרענו ליה למלוה חצי חובו יכופנו מלוה לפרוע לו השאר כי ידאג הלוח פן יפסיד שוברו ויתבעהו מלוה כל חובו:
כי היכי דליפגום שטרו.
 כשיפרע חמשים זוז הרי נמצא שטר שביד מלוה פגום ותנן (כתובות דף פז.) הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא בשבועה וה"ה לכל השטרות כדאמר ר' במסכת שבועות וכי מה בין זה לפגום שטרו כו' בפי שבועת הדיינין (דף מא.):
כי היכי דלא ליפגום שטרו. אך כשיפרענו חמשים זוז יחזיר לו שטר של חמשים ונשאר בידו שטר של חמשים שני שלם:
אמר רב אשי האי מאן דנקט שטר. מלוה בר מאה זוזי ואמר להו לספרי כתובו חד בר חמשים מההוא זמן ראשון שהרי פרע לי המותר וקרעו שטר זה לא כתבינן ליה שטר אחרינא לא מזמן ראשון וכל שכן מזמן זה של יום כתיבה ואילך שמא שטר פרוע הוא זה ויש לו שובר ללוה עליו ויוציא המלוה עליו שטר של חמשים ויאמר חוב אחר הוא זה שהלוייתי לך פעם אחרת:

אָמַר רַבָּא:

האי מאן דנקיט שְׁטְרָא בַּר מֵאָה זֻזִי, וְאָמַר: שְׂוִיָּה נִיְהִלִי תְרִי בְּנֵי חֲמִשִּׁין חֲמִשִּׁין - לֹא מְשׁוּיְנָא לָהּ.

מַאי טַעְמָא?

עֲבָדוּ רַבְנָן מִילְתָּא דְנִיחָא לִיָּה לְמַלְוָה וְנִיחָא לִיָּה לְלוֹה, נִיחָא לִיָּה לְמַלְוָה כְּדִי שְׂיִכּוּף לְפוֹרְעוֹ, וְנִיחָא לְלוֹה כִּי הֵיכִי דְנִיפְגָם שְׁטְרִיהּ.

וְאָמַר רַבָּא:

האי מאן דנקיט תְרִי שְׁטְרִי בְּנֵי חֲמִשִּׁין חֲמִשִּׁין, וְאָמַר: שְׂוִיָּהוּ נִיְהִלִי חַד בַּר מֵאָה לֹא מְשׁוּיְנָא לִיָּה, עֲבָדוּ רַבְנָן מִילְתָּא דְנִיחָא לִיָּה לְמַלְוָה וְנִיחָא לִיָּה לְלוֹה. נִיחָא לִיָּה לְמַלְוָה כִּי הֵיכִי דְלֹא נִיפְגָם שְׁטְרִיהּ, וְנִיחָא לִיָּה לְלוֹה כְּדִי שְׂלֹא יְכוּף לְפוֹרְעוֹ.

אָמַר רַב אֲשִׁי:

האי מאן דנקיט שְׁטְרָא בַּר מֵאָה זֻזִי, וְאָמַר: שְׂוִוְנֵיהִי נִיְהִלִי חַד בַּר חֲמִשִּׁין לֹא מְשׁוּיְנָא לִיָּה.

מַאי טַעְמָא?

אָמְרִינָן: הַאי מִיפְרַע פְּרַעִיָּה וְאָמַר לִיָּה: הַב לִי שְׁטְרָאִי, וְאָמַר לִיָּה: אִירְפֹּס לִי, וְכִתִּיב לִיָּה תַבְרָא, וּמְפִיק לִיָּה הַאי וְאָמַר לִיָּה: הַאי אַחֲרִינָא הוּא.

34. קעב, א

תנ"ס

משנה

מתני'
הרי עשיר אומר לעני כו'. ואפי' למאן דאמר בפרק קמא (לעיל דף יג.) דאית דינא דגוד או אגוד שאני הכא דגוד איכא אגוד ליכא והכי מתרץ לה התם :
קח לך עבדים. דבההיא חזקה שהניחו אביו יהיה לעולם ולא יניחו לו להרבות ולהביא בני אדם במרחץ אלא מבני ביתו :
אינו יכולין להוציא שטר חוב זה על זה. שיכול להלך לטעון שטר זה שבידך אני החזרתיו לך כשהחזרת לי ממון שליית בו ממני :
ולא אחר יכול להוציא. על אחד מהם דכל חד מצי מדחי ליה אצל חבירו ואי"כ יש עדים בדבר שמעדין זה לזה מזה אבל מן השטר אין יכולין להביא ראיה :
נמצא לאחד בין שטרותיו כו'. בגמ' פריך עלה מרישא ומפרש לה שפיר :
כיצד יעשו. אם רוצים ללוות זה מזה או מאיש אחר או לקנות קרקע :
ישלשו. אבי אביו ויכתוב יוסף בן שמעון בן יעקב וזה יכתוב יוסף בן שמעון בן נפתלי :
משולשים. ששמותיהן ושמות אביהן ושמות אבי אביהן שוין :
יכתבו סימן. יוסף בן שמעון שהוא גוף או לבן או גיחור לזה מיוסף בן שמעון שהוא ארוך או שחור :
ואם היו סימניהן. שוין :
יכתבו כהן. אם אחד מהן כהן יכתבו יוסף כהן לזה מיוסף ישראל :

שני אחיו, אחד עני ואחד עשיר, והניח להן אביהן מרחץ ובית הבד: עשאון לשכר - השכר לאמצע, עשאון לעצמו -

הרי העשיר אומר לעני: "קח לך עבדים וירחצו במרחץ", "קח לך זיתים ובא ועשה בבית הבד".
שנים שהיו בעיר אחת, שם אחד - יוסף בן שמעון, ושם אחר יוסף בן שמעון,
אין יכולין להוציא שטר חוב זה על זה, ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב, נמצא לאחד בין שטרותיו:
"שטרן של יוסף בן שמעון פרוע" - שטרות שניהן פרועין, כיצד יעשו?
ישלשו,
ואם היו משולשין - יכתבו סימן,
ואם היו מסומנין - יכתבו כהן.

גמרא

ההוא שטרא דנפק לבי דינא דרב הונא, דההוה כתיב ביה: "אני פלוני בר פלוני לויית מנה ממך".

קעב, א

אמר רב הונא:

"ממך", אפילו מריש גלותא, ואפילו משבור מלכא.

אמר ליה רב הסדא לרבה:

פוק עיין בה דלאורתא בעי לה רב הונא מינה.

נפק דק ואשכח,

דתניא:

"גט שיש עליו עדים ואין בו זמן,

אבא שאול אומר:

אם כתוב בו: "גרשתיה היום" - כשר.

אלמא: "היום" ההוא יומא דנפיק ביה משמע!

הכא נמי, "ממך" מההוא גברא דנפיק מתותי ידיה משמע.

אמר ליה אביי:

ודלמא אבא שאול כרבי אליעזר סבירא ליה,

דאמר: עדי מסירה כרתי.

אבל הכא ליחוש לנפילה!

אמר ליה:

לנפילה - לא תיישני.

ומנא תימרא דלא תיישני לנפילה?

דתני:

"שנים שהיו בעיר אחת,

שם אחד יוסף בן שמעון, ושם אחר יוסף בן שמעון,

אינו יכולין להוציא שטר חוב זה על זה,

ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב,"

גמ'
ההוא שטרא דנפק לבי דינא דרב הונא. והיה מוחזק בו אדם אחד שהיה טוען פלוני בן פלוני הכתוב בזה השטר כתבו וחתמו ומסרו לי לפי שהלוייתו כך וכך ממון וכדתנן מתניתין בפירקין (דף קעה:) הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין ואת שמי לא הוצרך לכתוב שהרי מסרו לי וכתב לי ממך כלומר ממני שמוחזק בשטר :
אמר רב הונא. ממך משמע אפילו מריש גלותא כלומר שמה ריש גלותא או אדם אחר הלוהו ונפל ממנו ומצאתו ואין לפרש שבא רב הונא לומר שיגבה שטרו זה המוחזק דמשמע כל מי שמוחזק בשטר ואפילו ריש גלותא מוחזק בו שאין רגיל להלוות יגבה לו בו דאי"כ הוה ליה למימר כדלקמן ממך ההוא [גברא] דנפיק מתותי ידיה משמע :
ואין בו זמן. והוא אחד משלשה גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר בפי המגרש (גיטין דף פו.) :
אני היום גירשתיך כשר. קס"ד השתא כיון דעדים קא חזו ליה בידיה וכתוב בו היום הרי כתב בו זמן :
ההוא יומא דנפיק. בבי"ד להתגרש האשה משמע וחשבינן ליה כזמן גמור :
ה"נ משמע ממך כו'. דהא חזו ליה בי"ד בידו וכמי שנכתב שם המלוה בשטר דמי :
דלמא אבא שאול. לא חייש לשום זמן בגיטין בדיעבד וכדרי' אלעזר ס"ל דתנן בפי המגרש (שם) שלשה גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר כתב בכתב ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר ר"א אומר אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם וכי היכי דרבי אלעזר מכשיר ליה בלא עדים משום טעמא דעדי מסירה כרתני ה"נ מכשיר ליה בלא זמן משום האי טעמא גופיה כדקתני יש עליו עדים ואין בו זמן בהאי משנה דשלשה גיטין פסולין ועלה קאי ר' אלעזר ואמר אע"פ שאין עליו עדים בהאי שטר שאין בו זמן כשר שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם וה"נ אין כותבין בו זמן אלא מפני תיקון העולם דבת אחותו ופירות כדמפרש בפי' (כל הגט) (המביא תניינא) (שם דף יז.) וכיון שנתנו לה בפני עדים הם יעידו על הזמן ועל הגט והאי דמצריך אבא שאול לכתוב בו אני היום גירשתיך לאו משום זמן דהא אין זה זמן ולזמן לא חייש כר' אלעזר אלא דבעי אבא שאול ידים מוכיחות דמשעה שקבלה הגט נתגרשה מיד שאם לא נכתב מהיום בגט זה שאין בו זמן מנין לנו שיהיה גט שמא אין בדיעבד לגרשה מיד בגט זה עד סוף שנה או שנתיים לאחר קבלתה הלכך בעי אבא שאול שיכתבו היום אחרי שאין זמנו כתוב בו שיוכיח עליו כר' יוסי דאמר (לעיל דף קלו) זמנו של שטר מוכיח עליו והאי דאמר אבא שאול היינו דכתבין בגט מן יומא דנן ולעלם :
אבל הכא ליחוש לנפילה. וכדרב הונא דאמר ממך אפילו מריש גלותא ושמה מאחר נפל ומצאו זה :

רש"ס

הא הן על אחרים מוציאין. אחד מהן שיש לו שטר על אחר שיגבה ממנו ולא יכול זה לטעון מחבירך נפל ומצאתו נמצינו למדין שמי שמוחזק בשטר יכול לגבות מלוה מאיש אחר הכתוב בתוכו ואע"פ שהשטר אין מוכיח מי המלוה וה"ה לויתי ממך:

ואב"י לנפילה דחד לא חיישינן. כגון שטר שביד יוסף בן שמעון שיש לו על אחד מן השוק דהיינו נפילה דחד ומציאה דחד היכי איתרמי מילתא דמיוסף בן שמעון נפל ויוסף בן שמעון מצאו הלכך לא חיישינן אבל גבי לויתי ממך מנה דהיינו נפילה דרבים שיש לחוש מאיש אחר בעולם נפל ואיש אחר בעולם מצאו כגון זה שמוחזק בו התם ודאי חיישינן ולא יגבה בו (הג"ה). חיישינן לנפילה דיחיד ואשכחו רבים. ע"כ):

עיקר הלשון כן הוא לנפילה דרבים חיישינן. כלומר שמצאו שום אדם בעולם אבל לשמצאו יחיד יוסף בן שמעון לא חיישינן ורבינו חננאל פירש ואב"י לנפילה דחד ואשכחיה האי דשמיה כשמיה דהאי לא חיישינן שאילו מן האחי נפל היה צועק ומבקש וכיון שלא צעק נתברר כי לזה שמצאו הוא אבל לנפילה דרבים דלא ידעינן מי הוא חיישינן:

ואלא הא דתניא כו'. לכ"ע פריך דהא אפילו אב"י מודה דלנפילה דחד לא חיישינן וא"כ אמאי תניא בברייתא שאין יכולין להוציא על אחרים:

במאי קא מיפלגי. כיון דלאו בחיישינן לנפילה פליגי:

תנא דידן סבר. לנפילה דחד לא חיישינן מאי איכא למימר דלמא איהו יהיב ליה אותיות נקנות במסירה ועל כרחו יפרע לו למי שהשטר בידו:

ותנא ברא סבר אין אותיות נקנות במסירה. ומתוך כך ידחה הלוח לזה ויאמר פקדון הוא אצלך ולזה יאמר אין השטר בידך ומיהו אם כתבו הרשאה זה לזה על כרחו ישלם לו:

ואב"א דכ"ע אותיות נקנות במסירה. בלא שטר מכירה [אחר] כדפסקי הלכתא בפי המוכר את הספינה (לעיל עז). כרבי וכדאמר רב אשי אותיות מילי נינהו ומילי במילי לא נקנו היכא שמסרו לו ונתנו אך ראייה ועדים צריך שמסרו לו לזה בפניהם דלא נימא פקדון הוא אצלו או השמיטו ממנו ובהכי פליגי מתניי ותנא ברא בפלוגתא דאב"י ורבא:

ורבא אמר אין צריך. אלא העמידהו בחזקת המוחזק בו: **אחד מן האחין ששטר חוב יוצא מתחת ידו.** או בשם אביהם או בשם מלוה אחר וטוען אחי נתנוהו לי והם אומרים אתה חטפתו:

מיזהר זהירי. ולא יכול להשמיט מיד אחיו כי נזהר איש מאחיו וסד"א אין צריך המוחזק בו להביא ראייה קמ"ל:

הא הם על אחרים - יכולין. ואמאי? ליחוש לנפילה! אלא לאו שמע מינה: לנפילה - לא חיישינן!

ואב"י לנפילה דחד - לא חיישינן, לנפילה דרבים - חיישינן.

קעגא

ואלא הא דתניא:
"נשם שאין מוציאין שטר חוב זה על זה, כך אין מוציאין על אחרים,"
במאי קמפלגי?

באותיות נקנות במסירה קמפלגי, תנא דידן סבר: אותיות נקנות במסירה, ותנא ברא סבר: אין אותיות נקנות במסירה.

ואי בעית אימא:
דכולי עלמא אותיות נקנות במסירה, והכא בצריך להביא ראיה קא מיפלגי, תנא דידן סבר: אין צריך להביא ראיה, ותנא ברא סבר: צריך להביא ראיה.

דאיתמר:
אותיות נקנות במסירה,
אב"י אמר:
צריך להביא ראיה.
ורבא אמר:
אינו צריך להביא ראיה.

אמר אב"י:
מנא אמינא לה?
דתניא:

"אחד מן האחין שהשטר חוב יוצא מתחת ידו, עליו להביא ראיה."
מאי לאו שהוא הדין לאחריני?

ורבא אמר:
שאני אחין, דשמיטו מהדדי.

איכא דאמרי:
אמר רבא:
מנא אמינא לה?
דתניא:

"אחד מן האחין שהשטר חוב יוצא מתחת ידו עליו להביא ראיה."
אחין הוא דשמיטו מהדדי, אבל אחריני לא.

ואב"י?

אחין איצטריכא ליה, סלקא דעתך אמינא: כיון דשמיטו מהדדי אימא מיזדהר זהירי, ולא צריכי להביא ראיה, קא משמע לן.

36. קעג, א

רש"ס

נמצא לאחד. מלוה שטרו של יוסף בן שמעון שחייב לי ממון פרוע שטרות שניהם פרועים ואע"ג דאמרן בשילהי שנים אוחזין (בי"מ כ:): סימפון היוצא מתחת ידי מלוה אינו אלא כמשחק ופסול הא אוקימנא להך משנה התם כגון שנמצא השטר בין שטרותיו קרועין הלכך השובר כשר:

במשולשין. פירוש בשטר שלשה דורות יוסף בן יעקב בן יצחק ובאידך כתב יוסף בן יעקב בן דוד ובשובר כתב סתם יוסף בן יעקב כדמתרץ לקמן הלכך איתרע כחם והם בחזקת פרועים שכל אחד טוען שלי פרוע והמלוה אינו יכול להכחישו הואיל ונמצאו השטרות בין השטרות קרועים: **אב"י אמר.** מתניי כשנמצאו בבית לזה מיירי והכי קתני נמצא ללוה אחד בין שטרותיו שובר שהשטר שהיה נושה בו יוסף בן שמעון פרוע הוא והיו שני יוסף בן שמעון נושים בו ואילמלא זה השובר היו שניהם נפרעין ממנו שטרותם כדאוקמינן שהם יכולין להוציא שט"ח על אחרים ועכשיו בזה השובר הורע חזקתם דקיי"ל יד בעל השטר על התחתונה וכשיוציא כל אחד מהם שטרו אומר לו הנה השובר עליו ומיהו נראה בעיני שאם שניהם באים בהרשאה זה מזה על הלוה יכולין לגבות אחד מן השטרות ממ"נ מן הלוה שהרי מודה הוא בע"כ בשני השטרות אלא שפרע אחד מהן ומיהו אי טעין לזה ואומר לשניכם פרעתי והשובר נכתב סתם על שניכם נראה בעיני דטענה מעלייתא היא אבל היכא דמודה בבי' הלוואות אלא שפרע אחת נהי נמי דהורע כח המלוין לגבות כל אחד חובו אבל יעשו שטר ביניהם ויגבו בין שניהם מן הלוה שטר אחד ע"י שיכתבו הראשאה זה לזה: **עלי.** שאני חייב לו:

"נמצא לאחד בין שטרותיו:

"שטרן של יוסף בן שמעון פרוע" - שטרות שניהם פרועין,

ביצד יעשו?

ישלשו,

ואם היו משולשין - יכתבו סימן,

ואם היו מסומנין - יכתבו כהן."

טעמא ד'נמצא', הא 'לא נמצא' - מצי מפיק!

והאנן "ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב" תנן!

אמר רבי ירמיה:

במשולשין.

ונחזי תברא בשמא דמאן דכתיב!

אמר רב הושעיא:

במשולשין בשטר,

ואין משולשין בשובר.

אב"י אמר:

הכי קאמר:

נמצא ללוה בין שטרותיו: "שטרן של יוסף בן שמעון עלי - פרוע."

שטרות שניהם פרועין.

רָשָׁ"ס

37. קעג, א

תנא אם היו שניהם. משולשים
 וכהנים:
 יכתבו דורות. מרובעים יוסף בן
 יעקב בן יצחק בן אברהם יוסף
 בן יעקב בן יצחק בן דוד דכולי
 האי לא יהיו שמות אבותיהן
 שוין:

"בִּיצַד יַעֲשׂוּ? יִשְׁלְשׁוּ" כו'

תנא:
 "אם היו שניהם כהנים, יכתבו דורות".

38. קעג, א

רַשְׁנִים

מתני'
האומר לבנו. מצוה בשעת מיתתו:
ואיני יודע איזהו. והלוה האמינני ולא החזרתי שטרו ואיני רוצה ליענש:
שטרות כולן פרועין. חוץ מאותן שיאמרו עדיין לא פרענו:
נמצא. ללוה אחד שם בבית המת שני שטרות שלוה ממנו שני הלוואות הקטן אינו פרוע דשטר בין שטרותיו קאמר דמשמע אחד ולא שנים:

גמ'
חוב לך בידי. משמע מה שאתה חייב לי ואפ"י כתוב החוב בהלוואות דקות בשטרות הרבה:
א"ל רבינא לרב אשי אלא מעתה שדי מכורה לך. שדהו הגדולה מכורה לו:
שדה שיש לי מכורה לך. מי נימא כל שדותיו מכורין לו קאמר כמו שדה אדום קנפיינ"א (כתיב) וכמו ובהמה רבה (יונה ד):
ומשני התם יד בעל השטר על התחתונה. דהמוציא מחבירו עליו הראיה דהיינו לוקח ומילתיה דרבא דלעיל נמי משום האי טעמא דיד בעל השטר על התחתונה דהיינו מלוה הלכך חוב לך בידי פרוע כל השטרות שיש לו עליו פרועין:

מְשֻׁנָּה

האומר לבנו: "שטר בין שטרותי פרוע, איני יודע אי זהו" - שטרות כולן פרועין, נמצא לאחד שם שנים: הגדול - פרוע, והקטן - אינו פרוע.

גְּמָרָא

אמר רבא:
"שטר לך בידי פרוע": הגדול - פרוע, והקטן - אינו פרוע.
"חוב לך בידי פרוע" - שטרות כולן פרועין.

אָמַר לִיהִי רְבִינָא לְרַבָּא:

אָלָא מַעֲתָהּ: "שדי מכורה לך" - שדה גדולה מכורה לו,
"שדה שיש לי מכורה לך" - כל שדותיו מכורין לו!?

התם - יד בעל השטר על התחתונה.

39. קעג, א-ב

רפז"ס

מתני'

לא יפרע מן הערב. תחלה עד שיתבע את הלוח לדין ויחייבוהו ב"ד ואם אין לו מה לשלם אז יפרע מן הערב הכי מפרשין לה בגמרא במסקנא:

ואם אמר לו על מנת כו'. בגמרא אמרינן חסורי מיחסרא והכי קתני כו' ומפרש לה:

בין כך ובין כך לא יפרע מן הערב. תחלה:

הערב לאשה בכתובתה. ואין לבעל נכסים והיה בעלה מגרשה וצריך הערב לפרעה כתובתה מכיסו:

ידידנה. הבעל הנאה על דעת רבים נדר שאין לו הפרה שלא יוכל להחזירה דחיישין שמא דעתו להחזיר את אשתו ולאכול כתובתה לאחר שנתקבלה כתובתה מן הערב וקנוניא בעלמא הוא דעבדי בעל ואשתו על נכסיו של ערב:

גמ'

מאי טעמא. לא יפרע מן הערב דקסלקא דעתך השתא לא יפרע כלל קאמר מתני' דלא מהני ערבות אלא להכי שאם מת לוח או ברח אז יפרע מן הערב אך אם הלוח בפנינו בשעה שתובע מלוח את חובו כיון שהעמידו ערב ללוח בפנינו פטור:

גברא אשלמת לי. הפקדתני הלוח על מנת שאם ימות או יברח שאפרע ממנו והרי אני מחזירו לך ותבענו בדין ואני פטור:

מתקיף לה רב נחמן האי דינא. דמתניתין שלא יפרע הערב כלום דינא דפרסאי הוא וקס"ד השתא דהכי קאמר שמנהג פרסיים לדון כן דאמר ליה גברא אשלמת לך:

בתר ערבא אזלי. אף כשיש נכסים ללוח:

דלא יהבי טעמא למילתייהו. שגם זה דבר שאינו הגון הוא לומר שלא יפרע מן הערב כלל א"כ מאי אהני ערבות אלא ודאי להכי נכנס בערבות שאם אין נכסים ללוח שישלם לו ערב תחתיו את הממון:

לא יתבע ערב תחלה. דלא נעשה ערב אלא על מנת אם ימות הלוח או ימאן לבא לדין או שיחייבוהו בית דין ולא יהיה לו מה לפרוע אז יפרע מן הערב:

ואם אמר לו על מנת כו' יתבע מן הערב תחלה. וכגון שאין נכסים ללוח דהכי מפרשי לה מתני' לקמן:

משנה

המלוה את חבירו על ידי ערב - לא יפרע מן הערב.

ואם אמר לו: "על מנת שאפרע ממך שארצה" - יפרע מן הערב.

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

אם יש נכסים ללוה - בין כך ובין כך, לא יפרע מן הערב.

וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר:

הערב לאשה בכתובתה והיה בעלה מגרשה - ידידנה הנאה,

שמה יעשו קנוניא על נכסים של זה, ויחזיר את אשתו.

גמרא

מאי טעמא?

רבה ורב יוסף דאמרי תרוניהו:

גברא אשלימת לי, גברא אשלימי לך!

מתקיף לה רב נחמן:

האי דינא דפרסאי!

אדרבה, בתר ערבא אזלי!

אלא, בי דינא דפרסאי, דלא יהבי טעמא למילתייהו.

אלא אמר רב נחמן:

מאי "לא יפרע מן הערב"?

לא יתבע ערב תחלה.

תניא נמי הכי:

"המלוה את חבירו על ידי ערב - לא יתבע ערב תחלה,

ואם אמר: "על מנת שאפרע ממך שארצה" - יתבע ערב תחלה."

קעג,ב

40. קעג, ב

רזנ"ס

מנין לערב שמשמעבד. באמירה בעלמא בלא קנין :
קבלנות. לקמן מפרש תן לו ואני קבלן ובאמירה בעלמא הוי קבלן והכי מוכח לקמן בשמעתין אבל אם נשא ונתן ביד אמרינן לקמן דאין למלוה על הלוח כלום :
תנה אותו על ידי. כלומר כאילו מקבלו בידי אחזירנו לך :
לקח בגדו. למלוה קאמר קרא קח בגדו של ערב כי ערב בשביל איש זר דהיינו אמירה בעלמא דלא כתיב הכא קבלנות :
בני אם ערבת לרעך. ממון או נוקשת באמרי פיך שחרפתו וגדפתו עשה זאת אפוא בני והנצל משני דברים הללו על כי באת בכך רעך דהיינו ממון שיש לו עליך לך התרפס התר לו פיסת ידך ותן לו מעותיו ורהב רעך על שחרפתו הרבה עליו ריעים ובקש מחילה :

אמר רב הונא:

מנין לערב דמשתעבד?

דכתיב: "אנכי אערבנו מידי תבקשנו"⁴⁹⁴ (בראשית מג, ט),

מתקיף לה רב הסדא:

הא קבלנות היא,

דכתיב: "תנה אותו על ידי ואני אשיבנו"⁴⁹⁵ (בראשית מב, לו).

אלא אמר רבי יצחק:

מהא: "לקח בגדו מי ערב זר ובעד נקדיה חבלהו" (משלי כ, טז),

ואומר: "בני אם ערבת לרעך תקעת לך פיה,

נוקשת באמרי פיה נלפדת באמרי פיה,

עשה זאת אפוא בני והנצל,

מי באת בכך רעך לך התרפס ורהב רעך" (משלי ו, א-ג),

אם ממון יש לו בידך - התר לו פיסת יד,

ואם לאו - הרבה עליו ריעים.

⁴⁹⁴ אנכי אערבנו מידי תבקשנו אם לא הביאתיו אליה והצגתי לפניה וקטאתי לה כל הימים
⁴⁹⁵ ואמר דאובן אל אביו לאמר את שני בני תמית אם לא אביאנו אליך תנה אתו על ידי ואני אשיבנו אליך

41. קעג, ב

רַעֲז"ס

רבי יהודה סבר אסמכתא לא קניא. והיינו אסמכתא אם לא יפרע לך אני אשלם לך וכל דאי הוי אסמכתא סומך ובוטח בלבו שהלוח יפרענו ואילו היה יודע שלא יפרע הלוח לא היה נכנס בערבות:

דאסמכתא לא קניא. דפסיקנא הלכה כרבי יהודה:
גמר ומשתעבד. בלב שלם ושליחותא דערב קא עביד מלוח כאילו הוא עצמו הלוח:

אמר אמימר:

ערב שמשתעבד - מחלוקת רבי יהודה ורבי יוסי.
 לרבי יוסי דאמר: "אסמכתא קניא" - ערב משתעבד.
 לרבי יהודה דאמר: "אסמכתא לא קניא" - ערב לא משתעבד.

אמר ליה רב אשי לאמימר:

הא מעשים בכל יום, דאסמכתא לא קניא, וערב משתעבד!

אלא אמר רב אשי:

בההוא הנאה דקא מהימן ליה - גמר ומשתעבד נפשיה.

42. קעג, ב - קעד, א

"ואם אמר: 'על מנת שאפרע ממני שארצה' - יפרע מן הערב."

אמר רבה בר רב הנה אמר רבי יוחנן:
לא שנו אלא: שאין נכסים ללוה,
אבל יש נכסים ללוה - לא יפרע מן הערב.

והא מדקתני סיפא:

"רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם יש נכסים ללוה - לא יפרע מן הערב",
מקלל דתנא קמא סבר: לא שנא הכי ולא שנא הכי!

חסורי מחסרא והכי קתני:

"המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב."

ואם אמר: 'על מנת שאפרע ממני שארצה' - יפרע מן הערב.

במה דברים אמורים: בשאין נכסים ללוה,

אבל יש נכסים ללוה - לא יפרע מן הערב.

וקבלו - אף על פי שיש נכסים ללוה יפרע מן הקבלו.

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

אם יש נכסים ללוה - אחד זה ואחד זה, לא יפרע מהן.

קעד, א

אמר רבה בר רב הנה אמר רבי יוחנן:

כל מקום ששנה רבן שמעון בן גמליאל במשנתנו - הלכה כמותו,

חוץ מערב,

וצידון,

וראיה אחרונה.

רש"ס

לא שנו. אפי' דאמר על מנת כו':

אע"פ שיש נכסים ללוה יפרע

מן הקבלו. אם ירצה המלוה:

רבן שמעון בן גמליאל אומר אם

יש נכסים ללוה. אחד ערב

ואחד קבלו לא יפרע אלא מן

הלוה:

במשנתנו. ולא בברייתא:

חוץ מערב. משנה זו אלא יפרע

מן הקבלו ואע"פ שיש נכסים

ללוה כרבנן:

וצידון. במי שאחזו במסכת

גיטין:

וראיה אחרונה. בסנהדרין בפי

זה בורר שני משניות של ראייה

זו כל זמן שמביא ראייה כו'

בראשונה הלכה כמותו

באחרונה אין הלכה כמותו:

43. קעד, א

רָקֵב"ס

כולן לשון ערבות הן. דהא לשון הלואה קאמר הלווהו הוא יהיה לוח ואני פורע אם לא יפרע לך: **תן לו.** מסור הממון בידו ואני אפרענו לך אין כאן לשון הלואה אלא שליחותיה דהאי דקאמר תן לו עביד מלוה:

לשון ערבות ערבות. לא שנא קאמר הלווהו וליש קאמר תן לו:

ורב חסדא אמר כולן לשון קבלנות הן. ואפי' תן לו ואני ערב אפי' הלווהו ואני פורע הלווהו ואני חייב הלווהו ואני נותן לך:

בר מהלווהו ואני ערב. דכיון דנקט לשון הלואה ולשון ערבות אז מוציא מכלל קבלנות:

ורבא אמר כולן לשון ערבות הן. אפילו הלווהו ואני קבלן תן לו ואני פורע תן לו ואני חייב דמשמע אני אפרע בשבילו אם לא יפרע הוא:

בר מתן לו ואני נותן לך. וכ"ש תן לו ואני קבלן וקיימא לן כרבא דהוא בתרא ודוקא תן לו ואני נותן דשניהם לשון מתנה משמע קבלנות שבאותו לשון שצוהו למסור לזה קבל עליו לפרעו דמשמע כאילו קבל הוא עצמו מיד המלוה בערבות לא יפרע מן הערב תחלה אלא מן הלוח ובקבלנות מאיזה שירצה יפרע כרבנן דמתניתין אבל אם נשא ונתן ביד אין למלוה על הלוח כלום:

אמר רב הונא:

'הללוהו ואני ערב', 'הללוהו ואני פורע', 'הללוהו ואני חייב', 'הללוהו ואני נותן' - כולן לשון ערבות הן.

'תן לו ואני קבלן', 'תן לו ואני פורע', 'תן לו ואני חייב', 'תן לו ואני נותן' - כולן לשון קבלנות הן.

איבעיא להו:

'הללוהו ואני קבלן', 'תן לו ואני ערב' - מאי?

אמר רבי יצחק:

לשון ערבות - ערבות, לשון קבלנות - קבלנות.

רב חסדא אמר:

כולן לשון קבלנות הן, בר מ"הללוהו ואני ערב".

רבא אמר:

כולן לשון ערבות הן, בר מ"תן לו ואני נותן".

אמר ליה מר בר אמיקם לרב אשי:

הכי אמר אבא:

"תן לו ואני נותן" - אין למלוה על הלוח כלום.

ולא היא,

לא מיפטר לוח מיניה דמלוה, עד שישא ויתן ביד.

רַשְׁנִ"ס

אינון ערבין ביה. כדכתיב (משלי כב) אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיך וכתוב (דברים כד) יוציא אליך העבוט החוצה: **וקיימא לן לא יתבע מן הערב תחלה.** אין נכון להטריח את הערב חנם דלמא מפצי ליה ליה והוא הדין לנכסי דאינש למה נזולל בנכסיו להוריד בהן את המלוה חנם שמא יסלקנו ליה במעות ולא יצטרך לירד בנכסיו:

44. קעד, א-ב

ההוא דיינא דאחתיה למלוה לנכסי דלוה מקמי דלתבעיה ללוה, סלקיה רב חנין בריה דרב ייבא.

אמר רבא:

מאן חפיים למעבד כי הא מילתא, אי לאו רב חנין בריה דרב ייבא!

קסבר: נכסיה דבר איניש אינון מערבין יתיה

ותנן:

"המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב",

וקיימא לן: לא יתבע ערב תחלה.

45. קעד, א - קעד, ב

רָצוּס

הוא ערבא דיתמי דפרעיה למלוה מקמי דלודעיהו ליתמי. ערב למלוה בשבילו ולאחר מותו פרע הערב תחלה מקמי דנתבעניהו ליתמי כלומר משלו פרע ולא משל יתומים שלא הספיק לתבעם ועתה חוזר עליהם ותובעם:

פריעת בע"ח מצוה. הערב עתה נעשה בע"ח ומלוה על פה הוא ומצוה לפרעו ואם יתומים פחותים מייג דלאו בני מיעבד מצוה ניהו וכי גדלי לישתעי דינא בהדייהו כדאמר בחזקת הבתים (לעיל לג.) גבי עובדא דרבה בר שרשום:

רב הונא בריה דרב יהושע אמר. לעולם יתמי בני מיעבד מצוה ניהו כדאמר בערכין בפרק שום היתומים (דף כב.) יתמי דאכלי דלאו דידהו לזילו בתר שיבקייהו אלא היינו טעמא דלא גובה ערב מיתמי עד גדלי וידעו לטעון ולחזור אחר דינם דאיכא למימר אימור צריי אתפסיה אביהם למלוה בחייו לפטור את הערב והלכך על מלוה על פה איכא למיחש דלמא פרעיה אבוהון בחייו ואע"ג דקיי"ל לקמן בפירקין מלוה על פה גובה מן היורשין הני מילי כגון דשמתהו ומית בשמתיה אי נמי כשחייב מודה ופסקינן לקמן הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע דאמר דלא חיישינן למימר יתמי לאו בני מיעבד מצוה ניהו אלא בכל חוב שאנו יודעין שלא פרעו אביהן בחייו או שאין אנו יודעין אלא שאמר אביהן תנו נותנין כדפסקינן בערכין ואין ממתנין עד דגדלי כדשלחו מתם דהלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע ורבה נמי דפסק בערכין (שם): הלכתא דאין נזקקין לכסי יתומים אלא אם כן רבית אוכלת בהן ואם אמר תנו נותנין נראה בעיני דלא פליג אדרב הונא כיון דחייב מודה כמאן דאמר תנו דמי ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי רב הונא איירי בחייב מודה אף על גב דלא אמר תנו ורבה איירי באומר תנו אף על גב דאין חייב מודה וכל הני גבייתן ממקרקעי דיתמי ונראה בעיני דבזמן הזה דליכא מקרקעי כל כך אע"ג דקיי"ל מטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבע"ח בזמן הזה דינם לגבות ממטלטלי דשבק להון אבוהון כמו שתקנו הגאונים בכתובת אשה דפסקינן הלכתא ממקרקעי ולא ממטלטלי ואפילו הכי נהגו לגבות ממטלטלי ומביא אני ראייה מההוא דכתובות (דף סו.) דארנקי דמחוזא דאשה גובה כתובתה מהם משום דאסמכתיהו עלייהו והוא הדין לבעל חוב דגבי מטלטלי דיתמי היכא דידוע לנו שאביהן היה חייב לזה וכן הלכה למעשה דהא אמרינן לקמן מלוה על פה גובה מן היתומים כדי שלא תנעול דלת בפני לווין ואי ממטלטלי דשבק להון אבוהון לא גובה אין לך נעילת דלת גדול מזה דהא לא שכיחי לן מקרקעי:

מאי בינייהו. כיון דבין למר ובין למר אין הערב גובה עכשיו מיתמי:

כשחייב מודה. בשעת מיתתו דליכא למיחש לצררי לרב הונא גבי מיתמי לרב פפא לא גבי עד דגדלי:

דשמתהו ומית בשמתיה. שלא רצה לפרוע בחייו:

שלחו מתם. היכא דשמתהו ומית בשמתיה הדבר ידוע שלא פרעו וכמי שחייב מודה דמי:

הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע. דגבי מיתמי ולא אמרינן יתמי לאו בני מיעבד מצוה ניהו הלכתא גרסי ולא גרסיי והלכתא:

היוצא מתחת ידי ערב. ותובע את היתומים ואמר פרעתי חוב של אביכם והשטר מוכיח שהרי החזירו לי המלוה:

אינו גובה. עד דגדלי יתמי ומשתעי דינא בהדייהו ואז ישבע ויפרע מהם כדין הבא ליפרע מנכסי יתומים:

ואם כתב בו. המלוה התקבלתי ממך מן הערב: **דלהכי כתב ליה התקבלתי.** דהוי ערב מוחזק בשטר שיש לו עליהם ולא חשיבא מלוה על פה ובמלוה בשטר מודה רב פפא דגבינן מיתמי דלא אמרינן הכא מצוה אלא חוב ומוטלת עליהם לפרוע בעל כרחם:

הוא ערבא דיתמי דפרעיה למלוה מקמי דלודעיהו ליתמי.

אמר רב פפא:

פריעת בעל חוב מצוה, ויתמי לאו בני מיעבד מצוה ניהו.

רב הונא בריה דרב יהושע אמר:

אימר צררי אתפסיה.

קעד, ב מאי בינייהו?

איכא בינייהו:

כשחייב מודה.

אי נמי:

דשמתהו, ומת בשמתיה.

שלחו מתם:

שמתהו ומת בשמתיה

הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע.

מיתבי

"ערב שהיה שטר חוב יוצא מתחת ידו - אינו גובה,

ואם כתוב בו: 'התקבלתי ממך' - גובה."

בשלמא לרב הונא בריה דרב יהושע משפחת לה כשחייב מודה.

אלא לרב פפא קשיא!

שאני התם,

להכי טרח וכתב ליה 'התקבלתי'.

רפ"ס

אפילו למ"ד חיישינן לצררי.
ה"מ במלוה שהוא ישראל שדינו
של לוח לפרוע למלוה שהרי
המלוה לא יתבענו לערב תחלה:
אבל. היכא דהוי המלוה עובד
כוכבים אין הלוה מתפסו
לעובד כוכבים צררי דהא ידע
ישראל דעובד כוכבים הדר תו
וגובה זמנא אחריתי מן הערב:
מעיקרא. כשנעשה היהודי ערב
לעובד כוכבים אי לאו צררי
אתפסיה לערב לא הוה מקבל
ליה ליכנס בערבות שהרי זה
יודע בודאי שהעובד כוכבים
יחזור עליו ולא על הלוה והלכך
לא גבינן מיתני עד דגדלי:

46. קעד, ב

ההוא ערבא דגוי, דפרעיה לגוי מקמי דלתבעינהו ליתמי.

אמר ליה רב מרדכי לרב אשי:

הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא:

אפילו למאן דאמר חיישינן לצררי הני מילי ישראל,
אבל גוי פיון דבתר ערבא אזיל לא חיישינן לצררי.

אמר ליה:

אדרבה: אפילו למאן דאמר לא חיישינן לצררי, הני מילי ישראל,

אבל גוים פיון דדינייהו בתר ערבא אזלי,

אי לאו דאתפסיה צררי מעיקרא לא הוה מקבל ליה.

47. קעדיב,

"וְכֹן הָיָה רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הָעֶרֶב לְאַשָׁה בְּכַתּוּבָתָהּ" וכו'

מִשָּׁה בַר עֲצָרִי עָרְבָא דְכַתּוּבָתָהּ דְכֻלְתִּיהָ הָוָה.
רַב הוֹנָא בְרִיהַ צוֹרְבָא מְדַרְבְּנֵי הָוָה, וְדַחִיקָא לִיהַ מִילְתָּא.

אָמַר אַבְיִי:

לִיכָא דְנִיזִיל דְנִסְבִּיהַ עֲצָה לְרַב הוֹנָא,
דְנִגְרָשָׁה לְדִבְיִתְהוּ וְתִיזִיל וְתִגְבִי כְתוּבָהּ מְאֹבָה, וְהִדְר נְהַדְרָה.

אָמַר לִיהַ רַבָּא:

וְהָא "דִּינְיָנָה הִנָּא" תִּנּוּ!

אָמַר לִיהַ אַבְיִי:

אִשׁוּ כָל דְמִגְרָשׁ, בְּבִי דִינָא מִגְרָשׁ!?

לְסוּף אִיגְלָאֵי מִילְתָּא דְכֶהֱן הוּא.

אָמַר אַבְיִי:

הִינֵנו דְאָמְרֵי אִינְשֵׁי: בְּתַר עֲנִיא אֲזֵלָא עֲנִיוּתָא.

וּמִי אָמַר אַבְיִי הַכִּי?

וְהָא אָמַר אַבְיִי: אִיזְהוּ "דְרִשְׁעָ עָרוֹם"?

זֶה הַמְשִׁיא עֲצָה לְמִכּוֹר בְּנִכְסִים כְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל.

בְּנוּ שְׂאֲנִי.

וְצוֹרְבָא מְרַבְּנֵי שְׂאֲנִי.

וְהָא עָרַב הוּא,

וְקִימָא לָן עָרַב דְכַתּוּבָהּ לֹא מִשְׁתַּעְבַּד!

קַבְלֵן הָוָה.

הִנִּיחָא לְמֵאן דְאָמַר: קַבְלֵן דְכַתּוּבָהּ, אִף עַל גַּב דְלִית לִיהַ נִכְסֵי לְבַעַל,
מִשְׁתַּעְבַּד שְׁפִיר.

אֲלֵא לְמֵאן דְאָמַר: אִי אִית לִיהַ מִשְׁתַּעְבַּד, אִי לִית לִיהַ לֹא מִשְׁתַּעְבַּד,
מֵאִי אִיכָא לְמִימַר?

אִיבְעִית אִימָא:

מִיְהוּי הָוָה לִיהַ וְאִישְׁתַּדוּף.

וְאִיבְעִית אִימָא:

אָבָא לְגַבֵּי בְרִיהַ שְׁעֻבְדֵי מִשְׁעַבְד נִפְשִׁיהַ.

דְאִיתְמַר:

עָרַב דְכַתּוּבָהּ - דְבְרֵי הַכֹּל לֹא מִשְׁתַּעְבַּד,

קַבְלֵן דְבַעַל חוּב - דְבְרֵי הַכֹּל מִשְׁתַּעְבַּד.

קַבְלֵן דְכַתּוּבָהּ, וְעָרַב דְבַעַל חוּב - פְּלִיגִי:

מֵר סָבַר: אִי אִית לִיהַ נִכְסֵי לְלוּה - מִשְׁתַּעְבַּד,

אִי לִית לִיהַ - לֹא מִשְׁתַּעְבַּד.

וּמֵר סָבַר: בֵּין אִית לִיהַ, וּבֵין לִית לִיהַ - מִשְׁתַּעְבַּד.

וְהִלְכְתָּא:

רַבֵּן שְׁמַעוֹן

עֲצָרִי. כֶּהֱן הָוָה וְאִי מִגְרָשׁ תּוּ לֹא
מְצִי מִהֲדַר לֵה:

וְהָאמַר אַבְיִי. בְּפִי יֵשׁ נוּחַלִין:

אִיזְהוּ רִשְׁעָ עָרוֹם. הַמְתַּעְבֵּר עַל
רִיב לֹא לוּ וּמִבְטַל מַחֲשַׁבַת
הַנּוֹתֵן שְׂאֵמֵר נִכְסֵי לָךְ וְאַחֲרִיךְ
לְפִלוּנִי וּבְרַצוֹנִי לֹא הִיָּה רֵאשׁוֹן
מוֹכֵר לְאַחֲרִים לְהַפְסִיד אַחֲרִיךְ
עָרוֹם דְמַכֵּל מְקוּם מְצַלִּיחַ הוּא
וּמָה שְׁעָשָׂה עֲשׂוּי שְׁהַנּוֹתֵן לֹא
מִיחָה בְשַׁעַת הַמַּתְנָה כְּרַשְׁבִּיג
דְאָמַר אִם קִדְּם רֵאשׁוֹן וּמִכְרָ מָה
שְׁעָשָׂה עֲשׂוּי כִּי אֵין לְאַחֲרִיךְ
אַלָּא מָה שִׁישִׁיר רֵאשׁוֹן וְהִרִי
לֹא שִׁיר לוּ כְלוּם:

וְהָא קִימָא לָן. לְקַמֵּן בְּשַׁמְעִתִּין:
מֵאִי אִיכָא לְמִימַר. דֵּהָא לֹא הוּוּ
לִיהַ נִכְסֵי לְרַב הוֹנָא וְלֹא
נִשְׁתַּעְבַּד אַבְיִי:

אִי בְעִית אִימָא הוּוּ. לְרַב הוֹנָא
בְשַׁעָה שְׁנַעְשָׂה אַבְיִי עָרַב וּגְמַר
וּמִקְנָה מִתּוֹךְ שְׁהִיָּה סְבוּר שְׁלֹא
יִפְסִיד:

דְבְרֵי הַכֹּל לֹא מִשְׁתַּעְבַּד.
כְּדַמְפְּרֵשׁ טַעְמָא לְקַמֵּן מְצוּהַ
הוּוּ דְעַבְד וְלֹאוּ מִיְדֵי חֲסֵרָה:

כִּי לִית לִיהַ נִכְסֵי לֹא מִשְׁתַּעְבַּד.
דְלֹא גַמַר בְּלָבוּ לְשַׁעְבַּד נִפְשִׁיהַ
וְאִינוּ אֲלֵא פְטוּמֵי מִלִּילֵי שִׁירָא
לְהַפְסִיד וְאִיכָא לְמִימַר אִמּוּרָאֵי
פְלִיגִי בְהָא מִילְתָּא וְשַׁמְעִתִּיהוּ
לֹא אִיתְפְּרָשוּ בְגַמִּי:

בְּכוּלְהוּ מִשְׁתַּעְבַּד. אַעֲיִיג דְלִית
לִיהַ נִכְסֵי:

רַשְׁבִּי

מצוה הוא דעבד. המשדך בזיווגן אין דעתו לפרוע הערבות אבל מתכוין לזווגן שעי"י ערבות זו מתרצין ולא מידי חסרה לאשה דהא טב למיתב טן דו ולטובתה נתכוין:

ערב, בין אית ליה ובין לית ליה - משתעבד, בר מערב דכתובה, דאף על גב דאית ליה לבעל, לא משתעבד.

מאי טעמא?

מצוה הוא דעבד, ולא מידי חסרה.

48. קעד, ב - קעה, א

רָשָׁ"ס

מתקיף לה רב נחמן וכי אדם עושה קנוניא על בניו. להנחיל לאחרים ולהפסיד את בניו ואפ"ה אמרי רב ושמואל אם לא אמר תנו אין נותנין לאותו פלוני אע"ג דהודה שיש לו מנה משל פלוני בידו אלא מאי אית לך למימר אמאי אין נותנין לו דאדם עשוי שלא להשביע כו' נתכוין שלא יחזיקוהו כעשיר לא הוא ולא בניו:

הכא נמי. גבי הקדש איכא למימר לכך נתכוין ואמאי קאמר רב הונא נאמן ונותנין לו המנה:

כי קאמר רב הונא דנקיט שטרא. ההוא מלוה וזה הודה לו:

ופרכינן מכלל דרב ושמואל מיירי בדלא נקיט. והלכך אין נותנין לו כי לא אמר תנו אי הכי כי אמר תנו אמאי נותנין מלוה על פה היא כו' ואי (לאו) משום טעמא דמצוה לקיים דברי המת לא היה להם ליתן בשביל דברי אביהם עד לאחר מותו:

אלא אמר רב נחמן. בין זה שאמר שכ"מ מנה לפלוני בידי והוא בא ליפרע מן ההקדש ובין זה הבא ליפרע מבניו כולו שטרי נקיטי דמסקי ביה בהאי שכיב מרע מנה ולא קשיא:

הא. דהקדש במקוויים דאיכא הנפק:

אמר תנו קיימיה לשטריה. ולא צריך מלוה לקיימיה:
לא אמר תנו. חיישינן דלמא משום שלא להשביע את בניו אמר הכי ולא גבי עד דמקיימי לשטריה:

אמר רב הונא:

שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו, ואמר: "מנה לפלוני בידי" - נאמן, חזקה אין אדם עושה קנוניא על ההקדש.

מתקיף לה רב נחמן:

וכי אדם עושה קנוניא על בניו?!

דרב ושמואל דאמרי תרוייהו:

שכיב מרע שאמר: "מנה לפלוני בידי",

אמר: "תנו" - נותנין, לא אמר: "תנו" - אין נותנין.

אלמא: אדם עשוי שלא להשביע את בניו.

קעה, א הכא נמי: אדם עשוי שלא להשביע את עצמו!

כי קאמר רב הונא התיב דנקיט שטרא.

מכלל דרב ושמואל, דלא נקיט שטרא,

אמר: "תנו" - נותנין?!

מלוה על פה הוה!

ורב ושמואל דאמרי תרוייהו:

מלוה על פה - אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות!

אלא אמר רב נחמן:

אידי ואידי דנקיט שטרא,

ולא קשיא:

הא - דמקויים,

הא - דלא מקויים,

אמר: "תנו" - קיימיה לשטריה,

לא אמר: "תנו" - לא קיימיה לשטריה.

רַשְׁי"ס

דכיון דפסקה אבוהון. שגמר
דבריו וצווס לפרוע:
מ"ט. [דלא] דלמא אידכורי
מידכר והלכך לא רצה לומר
עדיין תנו:

49. קעה, א

אמר רבה:

שכיב מרע שאמר: "מנה לפלוני בידי", ואמרו יתומין: "פרענו" - נאמנין.
תנו מנה לפלוני, ואמרו יתומין: "פרענו" - אין נאמנין.

כלפי לייא?

איפקא מסתברא!

אמר: "תנו מנה" כיון דפסקה אבוהון למילתא,

איכא למימר דפרעיה,

"מנה לפלוני בידי" כיון דלא פסק אבוהון למילתא,

איכא למימר דלא פרעיה!

אלא אי איתמר הכי איתמר:

שכיב מרע שאמר: "מנה לפלוני בידי",

ואמרו היתומין: חזר ואמר לנו אבא: "פרעתי" - נאמנין,

מאי טעמא?

אדכורי מידכר.

"תנו מנה לפלוני", ואמרו היתומין: "חזר ואמר אבא פרעתי" - אין נאמנין,
דאם איתא דפרעיה, לא הוה אמר "תנו".

50. קעה, א

רָקֵס

שכיב מרע שהודה. בעל חובו
 טוען לו מנה לי בידך ואמר לו
 הן דכה"ג אמרינן בסנהדרין בפי'
 זה בורר (ד' כט): דצריך שיאמר
 אתם עדי ואי לא מצי א"ל
 משטה אני בך:
צריך שיאמר כתובו. דאמרי'
 בחזקת הבתים (לעיל מ.).
 הודאה בפני שנים צריך שיאמר
 כתובו:
ודברי שכ"מ ככתובין
וכמסורין. וא"צ לומר כתובו:

בְּעֵי רַבָּא:

שכיב מרע שהודה, מהו?

צריך לומר: "אתם עדי", או אין צריך לומר "אתם עדי"?

צריך שיאמר: "כתובו", או אין צריך לומר "כתובו"?

אדם משטה בשעת מיתה, או אין אדם משטה בשעת מיתה?

בתר דבעיא הדר פשטה:

אין אדם משטה בשעת מיתה.

ודברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו.

51. קעה, א - קעו, א

תַּכְּז"ס

מְשֻׁנָּה

קעה, ב

הַמְלִיחָה אֶת חֲבִירוֹ בְּשֵׁטֶר - גּוֹבֵה מִנְכָּסִים מְשׁוּעָבְדִים,

עַל יְדֵי עֵדִים - גּוֹבִין מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרֵין.

הוֹצִיא עָלָיו לְכַתּוּב יָדוֹ שֶׁהוּא חַיִּיב לוֹ - גּוֹבֵה מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרֵין.

עָרַב הַיּוֹצֵא לְאַחַר חֵיתוּם שְׁטָרוֹת - גּוֹבֵה מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרֵין.

מַעֲשֶׂה וּבֵא לְפָנָי רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל, וְאָמַר:

גּוֹבֵה מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרֵין.

אָמַר לוֹ בֶן נָנָס:

אֵינוֹ גּוֹבֵה לֹא מִנְכָּסִים מְשׁוּעָבְדִים, וְלֹא מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרֵין.

אָמַר לוֹ: לָמָּה?

אָמַר לוֹ: הָרִי הַחוֹנֵק אֶת אֶחָד בְּשׁוֹק, וּמָצְאוּ חֲבִירוֹ וְאָמַר לוֹ: "הֲנַח לוֹ וְאֵנִי אֶתֵּן לָךְ" -

פְּטוֹר שְׁלֹא עַל אֲמוּנָתוֹ בּוֹ הִלְוָהוּ,

אֲלֹא אֵיזָה הוּא עָרַב שֶׁהוּא חַיִּיב?

'הִלְוָהוּ וְאֵנִי נוֹתֵן לָךְ' חַיִּיב, שְׂכָן עַל אֲמוּנָתוֹ הִלְוָהוּ.

וְאָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל:

הַרוֹצֵה לְשִׁיחָפִים יַעֲסוֹק בְּדִינֵי מְמוּנוֹת, שְׂאִין לָךְ מִקְצוֹעַ בְּתוֹרָה יוֹתֵר מִקֵּו,

וְהוּ בְּמַעֲיִין הַנוֹבֵעַ,

וְהַרוֹצֵה שְׂיַעֲסוֹק בְּדִינֵי מְמוּנוֹת יִשְׁמַשׁ אֶת שְׂמֵעוֹן בֶּן נָנָס.

גְּמָרָא

אָמַר עוּלָא:

דְּבַר תּוֹרָה: אֶחָד מְלֻוֵה בְּשֵׁטֶר וְאֶחָד מְלֻוֵה עַל פֶּה - גּוֹבֵה מִנְכָּסִים מְשׁוּעָבְדִים,

מֵאֵי טַעְמָא?

שְׁעָבוּדָא דְאֹרֵייתָא.

וְאֵלָא מַה טַּעַם אָמְרוּ: "מְלֻוֵה עַל פֶּה - אֵינוֹ גּוֹבֵה אֲלֵא מִנְכָּסִין בְּנֵי חוֹרֵין"?

מִשּׁוּם פְּסִידָא דְלְקוּחוֹת.

אֵי הָכִי,

מְלֻוֵה בְּשֵׁטֶר נְמִי!

הֲתָם אֵינְהוּ נִינְהוּ דְאֶפְסִידוּ אֲנַפְשֵׁיהוּ,

וְרַבָּה אָמַר:

דְּבַר תּוֹרָה: "אֶחָד מְלֻוֵה בְּשֵׁטֶר וְאֶחָד מְלֻוֵה עַל פֶּה - אֵינוֹ גּוֹבֵה אֲלֵא מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרֵין".

מֵאֵי טַעְמָא?

שְׁעָבוּדָא לְאוּ דְאֹרֵייתָא,

וּמַה טַּעַם אָמְרוּ: "מְלֻוֵה בְּשֵׁטֶר - גּוֹבֵה מִנְכָּסִים מְשׁוּעָבְדִים"?

כְּדִי שְׁלֹא תִנְעוּל דְלֵת בְּפָנָי לִוְיָן,

אֵי הָכִי, מְלֻוֵה עַל פֶּה נְמִי!

הֲתָם לֵית לִיָּה קְלָא.

וּמִי אָמַר רַבָּה הָכִי?

וְהָא אָמַר רַבָּה:

מתני' המלוה את חברו בשטר. אפי' אין כתוב בו אחריות הא פסקינן הלכתא בשנים אוחזין (ב"מ טו:) דאחריות טעות סופר הוא וכמי שכתוב בו אחריות דמי:

משועבדים. מכורין:

הוציא עליו. מלוה:

כתב ידו. של לוח שהוא חייב לו ממון ואין כאן עדות אחרת:

גובה מנכסים בני חורין. דלא גובה ממשועבדים אלא מלוה

הכתוב בשטר שיש בו עדים דכיון דאיכא תרתני שטר ועדים

מפקי ליה לקלא ולקוחות הוא דאפסידו אנפשייהו שלא חקרו

דבדר ויניחו בני חרי למוכר לגבות מהם:

ערב היוצא כו'. שכתב בתוך השטר אחר חתימת העדים אני

פלוני בן פלוני ערב:

גובה מנכסים בני חורין. מן הערב בערבות שבעל פה דמלוה

ע"פ היא כיון דלא חתימי עדים על הערבות וה"ה לערב בלא

שטר אחר מתן מעות:

אמר ליה בן ננס אינו גובה. דכל ערב שלאחר מתן מעות לא הוי

ערב שלא על אמונתו והבטחתו של ערב זה הלוהו:

גמ'

שעבודא דאורייתא. יוציא אליך העבוט (דברים כד) וה"ה

למקרקעי:

לאו דאורייתא. וקרא במשכנו שלא בשעת הלואתו בב"מ (דף

קיד:):

משום פסידא דלקוחות. שלא יוכלו להזהר בדבר שאין ידוע

לעולם:

רזנ"ס

ומי אמר רבה. שעבודא לאו דאורייתא והא אמרין בפי יש נוחלין (לעיל דף קכד:) שלחו מתם בכור נוטל פי שנים במלוה ואמר רבה עלה גבו קרקע בחובת אביהם יש לו דכמאן דמשעבד בחיי אבוהון דמי וקרינא ביה בכל אשר ימצא לו אלמא שעבודא דאורייתא:

איפוך גבו קרקע אין לו גבו מעות יש לו. דמעות הלוהו ומעות משלם ודמי טפי לאשר ימצא לו:

בע"ח דיניה בזיבורית. ונפקא ליה בפ"ק דבי"ק (דף ח.) מוהאיש אשר אתה נושה בו יוציא וגוי מה דרכו של אדם להוציא פחות שבכלים אלמא שעבודא דזיבורית דאורייתא:

ומשני לטעמייהו דבני מערבא קאמר. דאמר התם נוטל פי שנים במלוה במקרקעי אמור ולא במעות ומיהו לדידיה סבירא ליה דבכור אינו נוטל פי שנים ולא שנה גבו קרקע ולא שנה גבו מעות דשעבודא לאו דאורייתא:

יורשי בעל הבור חייבין לשלם. אלמא מלוה ע"פ גובה מן היורשים וקשיא לרב ושמואל:

כשעמד בדין. דמעשה ב"ד כמלוה בשטר דמי:

שעשאו. השור טריפה ועמד בדין קודם שיצתה נשמתו:

וקברו. השור דחפו וקברו בתוך קרקעית הבור:

אפומא דבירא. לפני מותו:

אמר רב פפא הלכתא כו'. לעיל פירשתי גביית מלוה מן היתומים וגם בפרק שום היתומים בערכין (דף כב:.) אמר רבא הלכתא אין נוקקין לנכסי יתומים כו':

גבו קרקע - יש,
גבו מעות - אין לו!

וכי תימא:

איפוך דרבה לעולא ודעולא לרבה,
והא אמר עולא:
דבר תורה, בעל חוב דיניה זבורית!

אלא רבה טעמא דבני מערבא קאמר,
וליה לא סבירא ליה.

רב ושמואל דאמרי תרוניהו:

מלוה על פה אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות,

מאי טעמא?

שעבודא לאו דאורייתא

רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דאמרי תרוניהו:
מלוה על פה גובה בין מן היורשין, ובין מן הלקוחות.

מאי טעמא?

שעבודא דאורייתא.

מיתבי:

**"החופר בור ברושות הרבים ונפל עליו שור והרגו - פטור,
ולא עוד, אלא שאם מת השור - יורשי בעל הבור חייבים לשלם דמי שור לבעליו!"**

אמר רבי אלעא אמר רב:
בשעמדה בדין.

והא "הרגו" קתני!

אמר רב אדא בר אבהה:
שעשאו טרפה.

והא אמר רב נחמן:

תני תנא: "מת וקברו!"

התם דיתבי דיני אפומא דבירא, וחייבוהו.

אמר רב פפא:

הלכתא:

מלוה על פה - גובה מן היורשין,
ואינו גובה מן הלקוחות.

קעו,א

"גובה מן היורשין" - כדי שלא תנעול דלת בפני לוי,
"ואינו גובה מן הלקוחות" - דלית ליה קלא.

רַבֵּי זְבִיד

בעא מיניה רבה בר נתן מרבי יוחנן הוחזק כתב ידו בבית דין מהו. לאחר זמן שמסר לו הלוח למלוה כתב ידו שהוא חייב לו ממון ובא בב"ד והודה בפניהם שהוא כתב ידו וכתבו לו ב"ד הנפק הוא הנקרא אשרתא וקיום השטר:

מאי. מי אמרינן הרי הוא מעתה כשטר שיש בו עדים ויגבה ממשעבדי דאחריות טעות סופר הוא דכל שטר מלוה ומכירה שחותמים בו עדים גובין ממשעבדי כאילו כתוב בהן אחריות או דלמא קיום שטר אינו מועיל לשום שטר אלא להחזיקו בב"ד לכמות שהיה מקודם לכן שאילו ימותו עדים או לוח לא יוכל לטעון שטר זה מזויף הוא דב"ד קיימיהו ויגבה בו המלוה וגם זה לא יגבה אלא מבני חורין ולהכי אהני ב"ד שלא יוכל לוח לומר אין זה כתב ידי:

פסולין. לינשא בו:

ואין עליו עדים. אלא שנמסר לה בפני עדים דעדי מסירה כרתי ליה בדיעבד:

הרי אלו כו'. בגיטין מפרש הרי אלו דרישא והרי אלו דסיפא למעוטי מאי והתם מפרשא כולה:

כשר. לכתחלה דסבירא ליה עדי מסירה כרתי:

וגובה מנכסים משועבדים. כלומר ואם שטר מלוה הוא אותו השטר הכתוב בכתב ידו ואין בו עדים אלא שמסרו בפני עדים גובה מנכסים משועבדים והכי מפרש התם ר' יוחנן אליבא דר' אלעזר בפי [המביא תניינא] (גיטין כב:) שאפ"י בשאר שטרות גובה מנכסים משועבדים בעדי מסירה בלבד אלמא הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו ומסרו בפני עדים גובה ממשעבדי וכל שכן הוחזק בבית דין:

ה"ג שאני התם דבשעת כתיבה הוא דשעבד נפשיה. כשנכתב השטר נכתב כדי למסרו בפני עדים שיהו עדי מסירה במקום עדי חתימה הלכך כיון דלר' אלעזר עדי מסירה כרתי באילו נחתמו בתוך השטר דמי אבל אנו מיבעיא לן בהוציא כתב ידו בעלמא ששמו של לוח חתום בו שזה מסר לו במקום הודאה שלא יוכל לחזור ולכפור בו ולומר פרעתי כל זמן שחתימתו ביד מלוה שלא נעשה השטר בלשון של שטר שעדים חתומים בו ואחר זמן החזיקו בב"ד וכשהלוהו כמלוה על פה הויא ותו לא מצו בב"ד בקיומן לעשותו שטר שיש בו אחריות נכסים שהרי לא לדעת כן נכתב מתחלה כן נראה בעיני שמועה זו וכן עיקר ואית דגרסי משעת הכתובה ולא ירדו לשיטת השמועה:

52. קעו, א

"הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין" וכו'.

בעא מיניה רבה בר נתן מרבי יוחנן: הוחזק כתב ידו בבית דין, מאי?

אמר ליה:

אף על פי שהוחזק כתב ידו בבית דין אינו גובה אלא מנכסים בני חורין.

מתלב רמי בר חמא:

"שִׁלְשָׁה גִּישׁוּיֵי פְּסוּלִין, וְאִם נִישְׂאת הַנֶּלֶד בְּשֵׁר.

וְאֵלּוּ הֵן: כְּתַב בְּכַתְּבֵי יְדוֹ, וְאִין עָלָיו עֵדִים,

יֵשׁ עָלָיו עֵדִים, וְאִין בּוֹ זְמַן,

יֵשׁ בּוֹ זְמַן וְאִין בּוֹ אֶלְא עַד אֶחָד.

הֲרִי אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה גִּישׁוּיֵי פְּסוּלִין, וְאִם נִישְׂאת הַנֶּלֶד בְּשֵׁר.

רְבִי אֶלְעָזָר אָמַר:

אִף עַל פִּי שְׂאִין עָלָיו עֵדִים אֶלְא שְׁנַתְּנוּ לָהּ בְּפָנֵי עֵדִים - בְּשֵׁר,

וְגוֹבָה מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָדִים!"

שאני התם

דמשעת כתיבה הוא דשעבד נפשיה.

רָקֵז"ס

פלוני ערב. הפסיק הענין ודלמא
לא אסהדי עדים אלא אשטרא
דלעיל לחוד:
ופלוני ערב. וי"ו מוסיף על ענין
ראשון ועל השטר ועל הערבות
חתימי סהדי:
ושאילו כשר. שעל הכל העידו
עדים:

53. קעו, א

"עַרְב הַיּוֹצֵא, לְאַחַר חֵיתוּם שְׁטָרוֹת - , גּוֹבֵה מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרֵין".

אָמַר רַב:

קוֹדֵם חֵיתוּם שְׁטָרוֹת - גּוֹבֵה מִנְכָּסִים מְשׁוּעָבְדִים,
לְאַחַר חֵיתוּם שְׁטָרוֹת - גּוֹבֵה מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרֵין.

זְמַנֵּן אָמַר רַב:

אֶפְיֻלוּ קוֹדֵם חֵיתוּם שְׁטָרוֹת - אֵינּוּ גּוֹבֵה אֱלָא מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרֵין.

קָשְׁיָא דְרַב אֲדָרְבַּי!

לֹא קָשְׁיָא:

הָא - דְּכָתַב בֵּיהּ: 'פְּלוֹנֵי עַרְב',

הָא - דְּכָתַב בֵּיהּ: 'וּפְלוֹנֵי עַרְב'.

וְרַבֵּי יוֹחָנָן אָמַר:

אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה - אֵינּוּ גּוֹבֵה אֱלָא מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרֵין,
וְאֵף עַל גַּב דְּכָתַב בֵּיהּ: 'וּפְלוֹנֵי עַרְב'.

מְתִיב רַבָּא:

**"עֲדִים הַחֲתוּמִין עַל שְׂאִילַת שְׁלוֹם בְּגֹט - פְּסוּל,
חֵי'שִׁינֵן שְׂמָא עַל שְׂאִילַת שְׁלוֹם חֲתָמוּ".**

וְאָמַר רַבֵּי אֲבָהוּ:

לְדִידֵי מִיפְרָשָׁא לִיהּ מִינֵיהּ דְּרַבֵּי יוֹחָנָן: 'שְׂאִילוּ' - פְּסוּל, 'וּשְׂאִילוּ' - כָּשֶׁר!

הָכָא נִמְי,

דְּכָתַב: 'פְּלוֹנֵי עַרְב'

אֵי הָכִי,

חֵי'נּוּ דְרַב!

אֵימָא: 'וְכֵן אָמַר רַבֵּי יוֹחָנָן'.

54. קעו, א-ב

רס"ס

הלכה כמותו. כרי ישמעאל
 דגובה מנכסים בני חורין:
חנוק מה לי אמר רבי ישמעאל.
 דלמא משום צערא דחבריה
 שנחנק נמי גמר ומקנה או דלמא
 מתכוין הוא להצילו מחניקה
 ומצוה הוא דקא עביד ולא
 מידי חסריה ולא הוי ערב:
ערב דבית דין לא בעי קנין.
 דבההיא הנאה דקא מהימני
 ליה ב"ד גמר ומשעבד נפשיה:
הכי גרסינן והלכתא ערב בשעת
מתן מעות לא בעי קנין. ואם
 כתב בתוך השטר לאחר חיתום
 שטרות גובה מנכסים
 משועבדים:
שלא בשעת מתן מעות בעי
קנין. ואפי' חתום בתוך השטר
 ואי חתום לאחר חיתום בעי
 קנין וגובה מבני חורין:
ערב דבית דין לא בעי קנין. ולא
 גרסינן הנך כולהו בעי קנין:

"מעשה ובא לפני רבי ישמעאל,

ואמר: גובה מנכסים בני חורין.

אמר לו בן ננס:

אינו גובה לא מנכסים משועבדים ולא מנכסים בני חורין.

אמר לו: למה?

אמר לו: הרי החונק את אחד בשוק, ומצאו חברו ואמר לו: "הנח לו ואני אתן לך" - פטור,

שלא על אמונתו בו הלוהו.

אלא איזה הוא ערב שהוא חייב?

"הלוהו ואני נותן לך" - חייב.

שכן על אמונתו הלוהו.

ואמר רבי ישמעאל:

הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות, שאין לך מקצוע בתורה יותר מהן,

והן במעייני הנובע.

והרוצה שיעסוק בדיני ממונות ישמש את שמעון בן ננס".

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

אף על פי שקילס רבי ישמעאל את בן ננס, הלכה כמותו.

איבעיא להו:

בחנוק מה לי אמר רבי ישמעאל?

תא שמע:

דאמר רבי יעקב אמר רבי יוחנן:

חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק.

הלכה כמותו או אין הלכה כמותו?

תא שמע:

דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן:

חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק,

והלכה כמותו אף בחנוק.

אמר רב יהודה אמר שמואל:

חנוק, וקנו מידו, משתעבד.

מכלל דערב בעלמא, לא בעי קנין,

ופליגא דרב נחמן,

דאמר רב נחמן:

ערב דבית דין, דלא בעי קנין, הא בעלמא בעי קנין.

קעו, ב

והלכתא:

ערב, בשעת מתן מעות - לא בעי קנין,

אחר מתן מעות - בעי קנין.

ערב דבית דין - לא בעי קנין,

דבההיא הנאה דמהימן ליה גמר ומשעבד ליה.

הדרן עלך גט פשוט

וסליקא לה מסכת בבא בתרא